

LUDZAS NOVADA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA

2018. – 2024. GADAM

Ludzas novada pašvaldība

2018

Satura rādītājs

Satura rādītājs	2
Saīsinājumi	4
Terminu skaidrojums	6
Ievads.....	8
I daļa – Ludzas novada pašreizējas situācijas raksturojums un analīze	10
1. Novada vispārīgs raksturojums	10
1.1. Novada ģeogrāfiskais novietojums	10
1.2. Teritorijas attīstības vēsture	11
1.3. Novada fiziski ģeogrāfiskais raksturojums	12
1.3.1. Ģeoloģiskā uzbūve un reljefs	12
1.3.2. Klimatiskie apstākļi	12
1.3.3. Derīgie izrakteņi	13
1.3.4. Ūdeņi.....	13
1.4. Aizsargājamās dabas teritorijas un kultūrvēsturiskais mantojums.....	14
2. Novada demogrāfiskās situācijas raksturojums.....	17
3. Ekonomiskās attīstības raksturojums	21
3.1. Nodarbinātība un bezdarbs.....	21
3.2. Uzņēmējdarbības vide	23
4. Iedzīvotāju labklājība un ieņēmumi	28
5. Infrastruktūra	32
5.1. Transporta infrastruktūra.....	32
5.1.1. Tehniskā infrastruktūra	32
5.1.2. Sabiedriskā transporta pieejamība	34
5.2. Informācijas sabiedrība	35
5.3. Enerģētika.....	38
5.3.1. Siltumapgāde	38
5.3.2. Elektroapgāde un ielu apgaismojums	39
5.3.3. Gāzes saimniecība.....	39
6. Nekustamā īpašuma raksturojums	41
6.1. Zemes	41
6.2. Dzīvojamais fonds.....	43
7. Vides aizsardzība.....	45
7.1. Gaisa kvalitāte	45
7.2. Ūdens kvalitāte un ūdenssaimniecība	47

7.2.1.	Ūdensapgādes sistēma	47
7.3.	Atkritumu apsaimniekošana	54
7.3.1.	Sadzīves atkritumi.....	54
7.3.2.	Bīstamie atkritumi.....	57
8.	Sabiedriskā kārtība un drošība.....	59
9.	Sociālā drošība un sociālie pakalpojumi	63
10.	Izglītība	67
10.1.	Pirmsskolas izglītības iestādes.....	67
10.2.	Vispārējās izglītības iestādes	68
10.3.	Profesionālās ievirzes un interešu izglītības iestādes	70
10.4.	Profesionālās izglītības iestāde.....	71
11.	Kultūra un sports.....	72
12.	Veselības aprūpe	79
13.	Tūrisms	80
14.	Publiskā pārvalde	83
14.1.	Novada pašvaldības pārvalde	83
14.1.1.	Pašvaldība struktūra un funkcijas	83
14.1.2.	Pašvaldības budžets	86
14.2.	Sabiedriskās organizācijas	91
15.	SVID analīze.....	92
16.	Pašreizējās situācijas analīzes kopsavilkums.....	100
	PIELIKUMI.....	108

Saīsinājumi

AP	Attīstības programma
AS	Akciju sabiedrība
ATR	Administratīvi teritoriālā reforma
BJC	Ludzas novada bērnu un jauniešu centrs
CSDD	Ceļu satiksmes drošības direkcija
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
DUS	Degvielas uzpildes stacija
ELFLA	Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	Eiropas Savienība
ESF	Eiropas Sociālais fonds
EUR	Eiro
GMI	Garantētais minimālais ienākums
IK	Individuālais komersants
IND	Individuālais uzņēmums
KPFI	Klimata pārmaiņu finanšu instruments
KV	Kilovolti
LdNM	Ludzas Novadpētniecības muzejs
LMT	SIA „Latvijas Mobilais Telefons”
LPGB	Ludzas pilsētas galvenā bibliotēka
LPR	Latgales plānošanas reģions
LR	Latvijas Republika
LVĢMC	Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs
MK	Ministru kabinets
MW	Megavati
MWh	Megavatstundas
NAI	Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas
NAP	Nacionālais attīstības plāns
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
NVO	Nevalstiskā organizācija
PII	Pirmskolas izglītības iestāde
PMLP	Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
PVN	Pievienotās vērtības nodoklis
SAI	Sadzīves atkritumu izgāztuve
SIA	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SVID	Stiprās un vājās puses, iespējas, draudi
TN	Tautas nami
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VAS	Valsts akciju sabiedrība
VID	Valsts ieņēmumu dienests
VRAA	Valsts reģionālās attīstības aģentūra

VRS	Valsts robežsardze
VUGD	Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests
ZS	Zemnieku saimniecība

Terminu skaidrojums

Attīstības programma – vidēja termiņa plānošanas dokuments, kurā noteikts pasākumu kopums ilgtermiņa prioritāšu īstenošanai.

Demogrāfiskā slodze – darbspējas vecumu nesasniegušo un pārsniegušo personu skaita attiecība pret personu skaitu darbspējas vecumā.

Dzīvojamais fonds – viendzīvokļa dzīvojamās mājas, daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvojamās telpas un dzīvojamās telpas nedzīvojamajās telpās.

Iedzīvotāju blīvums – skaitlisks lielums, kas parāda kādai noteiktai teritorijai piederīgo iedzīvotāju skaita attiecību pret šīs teritorijas platību.

Iedzīvotāju dabiskais pieaugums – starpība starp attiecīgajā periodā dzimušo un mirušo skaitu.

Investīciju plāns – attīstības programmas sastāvdaļa laika posmam vismaz līdz 3 gadiem, kuru apstiprina pašvaldība. Investīciju plānu var aktualizēt katru gadu.

Mājoklis – ir dzīvošanai paredzēta viena vai vairākas dzīvojamās istabas ar palīgtelpām. Dzīvojamās mājas bez daļējuma dzīvokļos palīgtelpas var būt paredzētas kopējai lietošanai un atdalītas no mājokļa.

Migrācijas saldo – starpība starp valstī iebraukušajiem un izbraukušajiem (migrācija mīnus emigrācija).

Prioritāte – teritorijas attīstības vispārējā aktualitāte, kuras risināšana tiek izvirzīta priekšplānā salīdzinājumā ar citām attīstības aktualitātēm.

Projekts – pasākumu kopums, kas veicams noteiktu mērķu sasniegšanai noteiktā laika periodā ar iepriekš noteiktiem finansiālajiem, materiālajiem un cilvēku resursiem.

Publiskā apspriešana – ar ārējo normatīvo aktu vai institūcijas noteikts laika periods, kura ietvaros sabiedrības pārstāvji sniedz savus iebildumus un priekšlikumus vai piedalās citās institūcijas organizētās sabiedrības līdzdalības aktivitātēs (piemēram, sabiedriskajās apspriedēs un sabiedriskās domas aptaujās). ¹

Rīcības plāns – attīstības programmas sadaļa, kas ietver konkrētu pasākumu kopumu un investīciju plānu attīstības programmā noteikto uzdevumu īstenošanai.

Rīcības virzieni – konkrētu pasākumu kopums, kas ir izvirzīts noteikto vidēja termiņa prioritāšu sasniegšanai.

Sabiedriskā apspriede – sanāksme, kurā piedalās un savus iebildumus un priekšlikumus sniedz sabiedrības pārstāvji. ²

Sabiedriskās (nevalstiskās) organizācijas – organizācijas, kuras veidojušās uz privātas iniciatīvas pamata bez peļņas gūšanas mērķa. Latvijā ir divi sabiedrisko (nevalstisko) organizāciju veidi - biedrības un nodibinājumi. Šā dokumenta ietvaros šajā jēdzienā netiek ietvertas reliģiskās organizācijas, arodbiedrības un politiskās partijas.

¹ 25.08.2009. MK noteikumi Nr.970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā”

² 25.08.2009. MK noteikumi Nr.970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā”

Stratēģiskā daļa – attīstības programmas sadaļa, kurā definē plānošanas reģiona/pašvaldības vidēja termiņa prioritātes un izvirza uzdevumus to īstenošanai.

Stratēģiskais mērķis – koncentrēts politisku uzstādījumu kopums vēlamajām situācijas pārmaiņām noteiktā laika periodā, kas ir vērts uz teritorijas attīstības vīzijas sasniegšanu, un kas kalpo par pamatu prioritāšu noteikšanai un turpmāk veicamo darbību identificēšanai.

Uzdevumi – iniciatīvu un rīcību kopums, kas ir izvirzīti noteikto rīcības virzienu sasniegšanai. Tie ir skaidri definēti, izmērāmi un pārbaudāmi.

Vīzija – lakonisks ilgtermiņa nākotnes redzējums, kas vienlaikus parāda teritorijas unikālās vērtības.

Ievads

Ludzas novada attīstības programma (turpmāk tekstā – Attīstības programma) ir vidējā termiņa plānošanas dokuments 2018. – 2024. gadam, kas nosaka novada attīstības prioritātes, rīcības virzienus un uzdevumus, kā arī to īstenotājus un finanšu resursus ilgtermiņa mērķu sasniegšanai.

Attīstības programmas izstrāde uzsākta saskaņā ar Ludzas novada domes 2017. gada 23. februāra lēmumu “Par Ludzas novada attīstības programmas 2018.-2024. gadam izstrādes uzsākšanu” (sēdes protokols Nr.3, 8.§), ievērojot likuma “Par pašvaldībām” 14. panta otrās daļas 1. punktu, Attīstības plānošanas sistēmas likuma 6. panta ceturto daļu un 10. pantu un Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5. panta pirmās daļas 3. punktu, 12. panta pirmās daļas un 22. panta prasības par pašvaldības teritorijas attīstības programmas izstrādāšanu un īstenošanu, kā arī citus spēkā esošos normatīvos aktus.

Attīstības programmas izstrāde veikta, ievērojot VARAM 2014. gada 3. decembra “Metodiskie ieteikumi attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī” un 25.08.2009. MK noteikumus Nr.970 “Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā”.

Attīstības programma tika izstrādāta, ņemot vērā Nacionālo attīstības plānu, Latgales plānošanas reģiona spēkā esošos teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, Ludzas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģiju, Ludzas novada teritorijas plānojumu un vietējo pašvaldību spēkā esošos teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, ar kurām robežojas Ludzas novads.

Attīstības programmas izstrādes darba uzdevums un izpildes termiņi tika apstiprināti 2017. gada 23. februārī ar Ludzas novada domes lēmumu “Par Ludzas novada attīstības programmas 2018.-2024. gadam izstrādes uzsākšanu” 8.§ (protokols Nr.3).

Attīstības programmas izstrādes ietvaros laikā no 13. jūnija līdz 1. augustam tika organizēta iedzīvotāju aptauja, kuras mērķis bija noskaidrot Ludzas novada iedzīvotāju viedokli par novada attīstības iespējām, problēmām un iespējamiem risinājumiem, kā arī sagatavot priekšlikumus Attīstības programmas izstrādei.

Izstrādājot Attīstības programmu, tika ievēroti šādi principi:

- *ilgtspējīgas attīstības princips* - tagadējām un nākamajām paaudzēm nodrošina kvalitatīvu vidi un līdzsvarotu ekonomisko attīstību, racionāli izmanto dabas, cilvēku un materiālos resursus, saglabā un attīsta dabas un kultūras mantojumu;
- *interesu saskaņotības princips* - saskaņo dažādas intereses un ievēro attīstības plānošanas dokumentu pēctecību, nodrošina, lai tie nedublētos;
- *līdzdalības princips* - visām ieinteresētajām personām ir iespēja līdzdarboties attīstības plānošanas dokumenta izstrādē;
- *sadarbības princips* - valsts un pašvaldību institūcijas sadarbojas, tai skaitā izpildot attīstības plānošanas dokumentos izvirzītos uzdevumus un informējot cita citu par nosprausto mērķu un paredzēto rezultātu sasniegšanu;
- *finansiālo iespēju princips* - izvērtē esošos un vidējā termiņā prognozētos resursus un piedāvā efektīvākos risinājumus attiecībā uz nosprausto mērķu sasniegšanai nepieciešamajām izmaksām;
- *atklātības princips* - attīstības plānošanas process ir atklāts, un sabiedrība tiek informēta par attīstības plānošanas un atbalsta pasākumiem un to rezultātiem, ievērojot likumā noteiktos informācijas pieejamības ierobežojumus;

- *uzraudzības un novērtēšanas princips* - attīstības plānošanā un attīstības plānošanas dokumentu īstenošanā visos pārvaldes līmeņos tiek nodrošināts to ietekmes izvērtējums, kā arī uzraudzība un pārskatu sniegšana par sasniegtajiem rezultātiem;
- *subsidiaritātes princips* - politiku īsteno tā valsts vai pašvaldības institūcija, kura atrodas pēc iespējas tuvāk pakalpojuma saņēmējiem, un attiecīgie pasākumi tiek efektīvi īstenoti pēc iespējas zemākā pārvaldes līmenī;
- *attīstības plānošanas un normatīvo aktu izstrādes sasaistes princips* - politiku plāno pirms normatīvā akta izdošanas un, izstrādājot normatīvos aktus, ņem vērā attīstības plānošanas dokumentus;
- *līdzsvarotas attīstības princips* - politiku plāno, sabalansējot atsevišķu valsts teritoriju attīstības līmeņus un tempus;
- *aktualitātes princips* - attīstības plānošanas dokumentus aktualizē atbilstoši situācijai;
- *dokumentu saskaņotības princips* - pieņemot attīstības plānošanas dokumentu vai izdarot grozījumus šādā dokumentā, nodrošina izmaiņu veikšanu arī citos saistītajos dokumentos un normatīvajos aktos, ievērojot tiesiskās paļāvības principu.

Attīstības programmas izstrādes galvenais **mērķis** ir noteikt vietējās pašvaldības attīstības vidējā termiņa prioritātes un mērķus, norādīt veicamos uzdevumus, rīcības, investīcijas, projektus pašvaldības ilgtspējīgai un līdzsvarotai sociāli ekonomiskās attīstības veicināšanai.

Attīstības programmas galvenie **uzdevumi**:

- noskaidrot esošo situāciju un vispārējās attīstības tendences Ludzas novadā;
- noteikt Ludzas novada teritorijas attīstības prioritātes, mērķus un uzdevumus;
- izveidot Ludzas novada attīstības rīcības plānu, investīciju plānu, veicamos pasākumus un projektus.

Attīstības programma ietver:

- pašreizējās situācijas raksturojumu un analīzi – attīstības tendences, problēmas un izaugsmes resursus;
- stratēģisko daļu – vidēja termiņa prioritātes un rīcības virzienus;
- rīcības plānu – rīcība triju gadu periodam;
- investīcijas plānu – investīcijas triju gadu periodam;
- Attīstības programmas īstenošanas uzraudzības un novērtēšanas kārtību;
- pārskatu par sabiedrības līdzdalību.

Informācijas iegūšanai izmantoti pašvaldības dati, speciālistu sagatavotā informācija, institūciju apkopotie dati, interneta resursi. Attīstības programmas izstrādē ņemti vērā darba grupu, pašvaldības speciālistu, vadības, deputātu un sabiedrības viedoklis.

I daļa – Ludzas novada pašreizējās situācijas raksturojums un analīze

1. Novada vispārīgs raksturojums

1.1. Novada ģeogrāfiskais novietojums

Ludzas novads ir pierobežas novads un atrodas Latgales reģiona austrumu daļā. Tā kopējā teritorija aizņem 966 km² (pagastu platība – 955 km², pilsētas – 11 km²). 2017. gada 1. janvārī novada teritorijā dzīvoja 13 733 iedzīvotāji, vidējais iedzīvotāju blīvums – 13,2 iedzīvotāji uz km².

Novada administratīvais centrs ir Ludzas pilsēta. Tā atrodas 267 km attālumā no valsts galvaspilsētas Rīgas, 122 km attālumā no Daugavpils un 30 km attālumā no Rēzeknes (skatīt 1.1. attēlu). Ludzas novads robežojas ar Ciblas novadu, Zilupes novadu, Rēzeknes novadu un Dagdas novadu. Robeža ar Krievijas federāciju (14,7 km gara robeža) ir arī valsts robeža.

Ludzas novads pamatoti uzskatāms par vārtiem starp austrumiem un rietumiem. Novada teritoriju šķērso valsts galvenais autoceļš A12 Jēkabpils – Rēzekne – Ludza – Krievijas robeža (Terehova), starptautiskās automaģistrāles E22 Rīga – Maskava daļa, un dzelzceļa līnija Rīga - Maskava.

Attēls 1.1. Ludzas novada ģeogrāfiskais novietojums

Ludzas novada administratīvajā teritorijā ietilpst Ludzas pilsēta un 9 pagasti – Brīgu, Cirmas, Isnaudas, Istras, Nirzas, Ņukšu, Pildas, Pureņu un Rundēnu. Ludzas novada pašvaldības raksturojošie parametri ir apkopoti 1.1. tabulā (shematiski skat. 2. pielikumu).

Tabula 1.1.

Ludzas novada pašvaldības raksturojošie parametri uz 01.01.2017.

Nr. p.k.	Teritoriālā vienība	Centrs	Platība km ²	Iedzīvotāju blīvums iedz./km ²	Apdzīvotas vietas	Attālums līdz Ludzai (km)
1.	Brīģu pagasts	Brīģi	125	4.2	38	28
2.	Cirmas pagasts	Tutāni	87	7.0	32	6
3.	Isnaudas pagasts	Martiši	116	8.6	63	3
4.	Istras pagasts	Vecslabada	164	3.2	70	43
5.	Nirzas pagasts	Nirza	92	3.8	40	20
6.	Ņukšu pagasts	Ņukši	69	5.6	41	8
7.	Pildas pagasts	Pilda	118	4.7	84	14
8.	Pureņu pagasts	Kivdolova	60	5.3	42	14
9.	Rundēnu pagasts	Rundēni	124	3.4	61	32
10.	Ludzas pilsēta	-	11	733.7	-	-

Avots: Ludzas novada pašvaldības dati

1.2. Teritorijas attīstības vēsture

Vēsturnieki uzskata, ka tagadējā Ludzas, Ciblas, Kārsavas un Zilupes novadu teritorija, bijusi apdzīvota jau 5.-8. gadu tūkstoši pirms Kristus dzimšanas. Pirmās ciltis šeit ienākušas no dienvidiem ap 4600 gadu pirms mūsu ēras. 7-12. gadsimtā teritorija, iespējams, iekļāvusies Jersikas valstī un to apdzīvoja baltu cilts latgaļi. 13. gadsimtā tagadējā Ludzas, Ciblas, Kārsavas un Zilupes novadu teritorija tika iekļauta Livonijas valsts sastāvā.

Livonijai sabrūkot, Latgale nonāca poļu varā. Poļu laiki ilga no 1561-1772. gadam. Polijas pirmās dalīšanas rezultātā, 1772. gadā, Latgali pievienoja Krievijas impērijai un iekļāva Pleskavas guberņas Daugavpils provincē. 1777. gadā, kad Daugavpils provinci sadalīja trijos apriņķos – Daugavpils, Rēzeknes un Ludzas, Ludza kļuva par apriņķa pilsētu.

1778. gadā Ludzas apriņķis tika iekļauts Polockas vietniecībā. 1796. gadā, izveidojot Baltkrievijas guberņu, Rēzeknes apriņķi sadalīja starp Daugavpils un Ludzas apriņķi. 1802. gadā iepriekšējo administratīvo dalījumu atjaunoja. Ludzas apriņķis līdz pat 1919. gadam kļuva par jaunizveidotās Vitebskas guberņas sastāvdaļu.

Pirmajos padomju gados notika svarīga administratīvās teritorijas pārkārtojumi. Jau 1919. gadā no Ludzas apriņķa jaundibinātajā Vecgulbenes apriņķī iekļāva Domopoles (Bērzpils), Balvu un Kokorevas (Tilžas) pagastus. Taču šis apriņķis ilgi nepastāvēja. Saskaņā ar 1920. gada Latvijas un Krievijas miera līgumu, Ludzas apriņķim pievienoja Ostrovas apriņķa Augšpils (Višgorodas), Purvmalas (Tolkovas) un Kacēnu (Kačanovas) pagastus. 1922. gadā Purvmalas pagasts tika sadalīts divās daļās: Linavas un Purvmalas pagastos. 1924. gadā Domopoles pagasts Stružāni pārgāja pie Rēzeknes apriņķa Bikavas pagasta. 1924. gada beigās jaunizveidotajā Jaunlatgales apriņķī no Ludzas rajona ieskaitīja 12 pagastus: Balvu, Baltinavas, Domopoles (Bērzpils), Gauru, Kacēnu, Tilžas, Liepnas, Linavas, Purvmalas, Rugāju, Viļakas un Augšpils pagastus.

Pēc 1925. gada Ludzas apriņķī ietilpa Brīģu, Ciblas, Istras, Kārsavas, Mērdzenes, Nautrānu, Nirzas, Pasienes, Pildas, Rundānu, Šķaunes un Zvirgzdenes pagasti. Nosaukumus mainīja šādas administratīvi teritoriālas vienības: Janopole – Brīģu, Eversmuiža – Ciblas, Mihailovs – Mērdzenes, Zaļmuiža – Nautrānu, Posiņa – Pasienes un Landskorona – Šķaunes. Šāds iedalījums pastāvēja līdz pat pēckara periodam.

1949. gadā, kad Latvijā apriņķu vietā izveidoja rajonus, Ludzas apriņķi sadalīja Ludzas, Kārsavas un Zilupes rajonos, bet Šķaunes pagastu pievienoja Krāslavas rajonam.

1959. gadā administratīvo iedalījumu atkal mainīja – Ludzas rajonā apvienoja Ludzas, Kārsavas un Zilupes rajonus.

1998. gadā apvienojās Nautrēnu un Miglinieku pagasti un 1999. gadā jaunizveidotais Nautrēnu pagasts pārgāja Rēzeknes rajona administratīvajā pakļautībā.

Saskaņā ar LR likumu „Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums” (31.12.2008.) 2009. gadā Ludzas rajons tiek sadalīts 4 novados – Ciblas, Kārsavas, Ludzas un Zilupes.

Ludzas novada pašvaldība sāka darboties pēc 2009. gada vietējo pašvaldību vēlēšanām, kad 2009. gada 1. jūlijā tika sasaukta pirmā Ludzas novada domes sēde un ievēlēta jaunā Ludzas novada dome. Ar jaunievēlētās novada domes pirmo sēdi tika izbeigtas iepriekšējo vietējo pašvaldību domju (padomju) pilnvaras.

1.3. Novada fiziski ģeogrāfiskais raksturojums

1.3.1. Ģeoloģiskā uzbūve un reljefs

Reljefs

Ludzas novada reljefs ir ļoti daudzveidīgs. Lielākā daļa tā teritorijas ietilpst Latgales augstienes Rāznas pagurainē un Dagdas pagurainē (Istras pagasta teritorija), kā arī Rēzeknes pazeminājumā (Cirmas un Isnaudas pagastu teritorija). Novada ziemeļaustrumu daļa ietilpst Mudavas (Veļikajas) zemienes Zilupes līdzenumā (Brīgu pagasta teritorija).

Latgales augstienes daļā reljefs ir izteikti viļņains. Rāznas paguraines rietumu daļā atrodas novada augstākā vieta ar vidēji augstu un augstu paguru reljefu. Daži paguri paceļas vairāk nekā 200 m v.j.l., bet to relatīvais augstums sasniedz 25-30 m. Pārējā Latgales augstienes daļā pārsvarā ir vidēji augstu un sīkpaguru reljefs ar atsevišķiem plašiem pagurmasīviem.

Rēzeknes pazeminājumā izceļas garās, līdz 20-25 m augstās Ludzas – Ciblas un Cirmas – Čodorānu grēdas.

Zilupes līdzenumam, kas aptver novada dienvidu daļu, raksturīgi lēzeni viļņots, vietām plakans līdzenums. Tā virsmu nedaudz saposmo līdz 5-15 m augsti izlocīti vaļņi, atsevišķi pagurmasīvi un grēdas, kuru augstums pārsniedz 20 m. Zilupes līdzenums ir viens no purvainākajiem dabas apvidiem Latvijā. Plašus reljefa pazeminājumus šeit aizņem purvi (līdz 30% no apvidus teritorijas). Lielākais ir Rovu purvs – platība 221 ha. Apvidus ziemeļu daļā dominē augstie purvi, dienvidos – zemie purvi, kas radušies aizaugot ezeriem un pārpurvojoties plašajām, vāji drenētajām ieplakām vai ūdensšķirtnēm.

1.3.2. Klimatiskie apstākļi

Saskaņā ar Latvijas agroklimatisko rajonēšanu Ludzas novads ietilpst Latgales reģionā: Latgales augstiene – siltajā apakšrajonā un Austrumlatvijas zemiene – mēreni siltajā apakšrajonā.

Ludzas novada teritorija atrodas mēreni kontinentālā klimata joslā. Gada vidējā temperatūra svārstās ap + 4,4 līdz + 5,0°C. Nokrišņu summa ap 600 – 700 mm gadā. Siltuma un mitruma apstākļi pietiekoši visu mērenās joslas lauksaimniecības kultūru audzēšanai: aktīvās veģetācijas ilgums – 136 – 142 dienas (apmēram no 5. – 15. maija līdz 29. septembrim).

Valdošie vēji vasarā – no rietumiem un dienvidrietumiem, ziemā – no dienvidrietumiem un dienvidiem. Nereti vērojama arktisko un mēreni kontinentālo gaisa masu ieplūšana. Gaisa masu

kustības rezultātā klimats ir mainīgs, kas īpaši nepastāvīgs ir rudenos, kad pāri iet daudzas gaisa frontes. Daudzgadīgais vidējais pastāvīga ledus sākums ir 15. decembris, beigas – 2. aprīlis. Ludzas novada klimatiskie rādītāji:

- bezsala perioda garums 135 – 145 dienas;
- pozitīvo temperatūru summa veģetācijas periodā 1950 – 2100° C;
- vidējā minimālā temperatūra – 26 – 27° C;
- pastāvīgā sniega sega saglabājas vidēji 115 – 120 dienas, tā biezums 25 – 30 cm;
- vidējais nokrišņu daudzums gadā 600 – 650 mm, t.sk. līdz 450 mm lietūs veidā;
- siltākais mēnesis ir jūlijs ar vidējo gaisa temperatūru 17,5° C, aukstākais ir janvāris – 17 – 17,5° C.

1.3.3. *Derīgie izrakteņi*

Ludzas novada teritorijā ir atklātas daudzas derīgo izrakteņu iegulas un izpētīts liels skaits dažādu atradņu – saldūdens kaļķis, smiltis, smilts-grants, māls, kūdra, sapropelis. Vairākām no tām ir svarīga saimnieciskā nozīme, kā arī dažām atradnēm perspektīvā varētu būt svarīga loma novada saimnieciskajā attīstībā. Derīgo izrakteņu sarakstu skatīt 1. pielikumā.

Saskaņā ar Valsts ģeoloģijas dienesta datiem no minētajiem derīgajiem izrakteņiem Ludzas novadā pašlaik derīgo izrakteņu ieguve notiek tikai smilts un smilts-grants 11 atradnēs Briģu, Istras, Pildas un Rundēnu pagastos.

Lielākā no smilts-grants iegulām ir Vecslabadas atradne, kura atrodas Istras pagastā un aizņem 182 ha lielu platību. Derīgā slāņa biezums atradnē mainās no 2,7 m līdz 16,8 m. Grants-smilts maisījuma krājumi atradnē noteikti: A kategorija – 5,19 milj.m³, N kategorija – 3,41 milj.m³, bet N kategorijas smilts krājumi – 13,44 milj.m³. No pārējām grants un smilts atradnēm, kurās krājumu apjoms pārsniedz 1 milj.m³, par nozīmīgām var uzskatīt Cirmas (10,57 milj.m³) un Rundēnu (5,12 milj.m³). Grants-smilts materiāls izmantojams kā pildviela betonā un ceļu būvēs, bet smilts frakcija – arī silikātkieģeļu ražošanai.

Novada dienvidu daļā ģeoloģiskās kartēšanas darbu gaitā savulaik konstatēts samērā plašs ķieģeļu un drenu cauruļu ražošanai derīgu mālu prognožu lauks, kurš piemērots jaunu māla atradņu meklēšanai. Kā perspektīvas vietas atsevišķu nelielu atradņu atklāšanai var uzskatīt tikai plakanvirsmas paugurus Nirzas, Pildas un Ņukšu pagasta teritorijā.

Ludzas novada teritorijā 39 ezeri, kā arī vairākos purvos zem kūdras slāņa ir konstatētas sapropeļa atradnes. Derīgais izraktenis, atkarībā no tā īpašībām, ir piemērots gan augsnes mēslošanai, gan dziedniecības dūņām, gan lopbarības piedevām. Nogulumu augstākā kvalitāte ir Cucurku, Dolgoje un Ūbeļu ezeri, savukārt lielākie krājumi ir noteikti Plusonā. Sapropeļa ieguve uzskatāma par perspektīvu un ir atbalstāma aktivitāte no ezeru atveseļošanas viedokļa, mazinot to aizaugšanas procesus. Pēc sapropeļa izņemšanas ezeros var ielaist vērtīgu zivju mazuļus un labāk izmantot tos rekreācijai.

1.3.4. *Ūdeņi*

Ludzas novada teritorija atrodas Veļikajas baseinā un daļēji Daugavas sateces baseinā. Virszemes ūdeņi, ko veido ezeri, upes, strauti un dīķi, aizņem 5 996,2 ha jeb 6,3% no kopējās novada teritorijas.

Novada hidrogrāfiskā tīkla daļas pamatelements ir upes, kas pieder pie Veļikajas baseina upēm. Izņēmums ir Sarjanka (Rundēnu pagastā), kas pieder pie Daugavas baseina. Lielākās novada teritorijas upes ir Ludza, Zilupe, Pilda un Istra. Upju kritumi ir samērā nelieli un tās barojas galvenokārt no sniega un lietus ūdeņiem.

Ludzas novads ierindojas ezeriem bagātāko Latvijas novadu sarakstā. Novada teritorijā plešas 106 ezeri ar kopējo platību 5 230,7 ha. Lielākie Ludzas novada ezeri, kuru platība pārsniedz 100 ha, ir: Dukānu ezers, Cirmas ezers, Dziļezers, Istras ezers, Plusons, Šķaunes ezers, Nirzas ezers, Pildas ezers un Bižas ezers. 8 Ludzas novada ezeri ir iekļauti publisko ezeru sarakstā: Cirmas ezers, Čornojes ezers, Dziļezers, Istras ezers, Plusons, Nirzas ezers, Pildas ezers un Mazais Ludzas ezers.

Ludzas novadā ir 16 ezeri, kuros zvejas tiesības pieder valstij: Apaļais Sniedziņu ezers, Audeļu ezers, Bižas ezers, Briģu ezers, Dukānu ezers, Dunakļu ezers, Ilza ezers, Križutu ezers, Lielais Kivdaloņas ezers, Lielais Kurmas ezers, Līdūkšņa ezers, Mazais Kurmas ezers, Rogaižu ezers, Šķaunes ezers, Soidu ezers un Zeiļu ezers.

1.4. Aizsargājamās dabas teritorijas un kultūrvēsturiskais mantojums

Lai saglabātu Latgales dabas vērtības un kultūrainavisku vidi, aizsargātu koku un krūmu sugas, sīkspārņu sugas un ūdensputnu faunu, kā arī ģeogrāfiskus kompleksus – reljefus un eitrofu, ir noteiktas īpaši aizsargājamās teritorijas – dabas parki, dabas liegumi, mikroliegumi un dabas pieminekļi.

Ludzas novadā ir daudz vērtīgu dabas teritoriju un ievērojamu dabas objektu. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas aizņem 4950,32 ha jeb 5,18% no novada teritorijas. Tie ir nacionālais parks, dabas parki, dabas liegumi, mikroliegumi un dabas pieminekļi - ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi, dendroloģiskie stādījumi un dižkoki. Informācija par Ludzas novada īpaši aizsargājamām dabas teritorijām ir apkopota 1.2. tabulā.

Tabula 1.2

Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas Ludzas novadā

Nosaukums	Atrašanās vieta	Platība ha	Aizsardzībā kopš	Aizsardzības kategorija	Dabas vērtības
<i>Istras pauguraine</i>	Istras pagasts	862	1977.g.	Dabas parks NATURA 2000	Unikāls vēsturiski ģeogrāfisks komplekss, ko veido grēdu, morēnu pauguru un masīvu reljefs. Teritorijas mežainajā daļā morēnu pauguri un to nogāzes klātas sausiem priežu, egļu un jauktajiem mežiem, ieplakās sastopami melnalkšņu staignāji un pārejas purvi, kas Eiropā ir aizsargājami biotopi.
<i>Istras ezers</i>	Istras pagasts	316	1977.g.	Dabas liegums NATURA 2000	Nozīmīga eitrofa ezera aizsardzības teritorija. Ezeru ietver skujkoku un lapkoku meži, kā arī dažādi aizsargājami pļavu biotopi. No ES Biotopu direktīvas aizsargājamiem biotopiem sastopami: dabiski eitrofi ezeri ar iegrimušu ūdensaugu un peldaugu augāju, melnalkšņu staignāji, jaukti platlapju meži, sugām bagātas atmatu pļavas, boreālie meži.
<i>Pildas ezers</i>	Nukšu pagasts. Isnaudas pagasts	611	1977.g.	Dabas liegums NATURA 2000	Izcila eitrofu ezeru aizsardzības teritorija. Ezers un tā tuvākā apkārtnē ir piemērota barošanās vieta sīkspārņiem. Teritorijā konstatētas vairākas retas un aizsargājamās sīkspārņu sugas, tostarp – diķa naktssīkspārnis. Daudzveidīga ligzdojošo ūdensputnu fauna.

<i>Plusona dižakmens</i>	Istras pagasts	0,01	1977.g.	Dabas piemineklis – ģeoloģiskais veidojums	Akmens 3 m augsts, 5,4 m garš, 4 m plats, apkārtmērs 16,7 m, tilpums 30 m ³ . Akmens sasniedzams tikai sausā laikā, jo apkaime pārpurvota. Slāniskis migmatizēts gneiss ar lielām kvarca un aplīta dzīslām, satur daudz almandīna kristālu.
<i>Rundēnu Velna dobes</i>	Rundēnu pagasts	3,71	1977.g.	Dabas piemineklis - aizsargājamais ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis	Unikāli pauguri ar ieliektām virsotnēm. Uzskata, ka šie pauguri ir termokarsta veidojumi, taču nav vienota uzskata par to izcelsmi. Lielākais no šiem pauguriem atrodas 3 km uz Z no Rundēniem, 300 m uz R no Zilupes ceļa, mežā - tā izmēri 150 x 90 m, relatīvais augstums 8 - 15 m, nogāžu slīpums 12 - 25 grādi. Paugura virsotnē ir iepakla ar stāvām (25 - 30 grādi) nogāzēm, tās dibenā - daļēji krūmiem aizaudzis purvs (kūdras biežums līdz 2,5 m). Pauguru veido smilšaina grants un oļi. Mazāks līdzīgs paugurs atrodas ceļa otrā pusē, vēl daži pauguri - 2 km tālāk Zilupes virzienā.
<i>Gomeļmuižas parks</i>	Cirmas pagasts	4,1	2001.g.	Dabas piemineklis - aizsargājami dendroloģiskie stādījumi	Gomeļmuižas parkā atrodas divi dižkoki (parastais ozols, apkārtmērs 4.54 m un parastā liepa, apkārtmērs 4,27 m) un 4 aizsargājamo augu atradnes (kopā 3 sugas).
<i>Runtortas parks</i>	Ludzas pilsēta	10,1	2001.g.	Dabas piemineklis - aizsargājami dendroloģiskie stādījumi	Runtortas parkā sastopamās introducētās koku un krūmu sugas: Eiropas lapegle, Sibīrijas ciedrupriede, rietumu tūja, ošlapu kļava, sudrabkļava, kokveida karagāna, krūma karagāna, Vācijas krustābele, Tatārijas sausserdis, parastais filadelfs, kārpainais filadelfs, irbeņlapu fizokarps, baltā apse, balzampapele, Petrovskas papele, kaillapu roze, sārtlapu roze, rosa majalis, noraglapu roze, rievainā roze, traušlais vītols, sarkanais plūškoks, pīlādžlapu sorbārija, Bijāra spireja, Baltrozā spireja, baltais grimonis, strautu sniegoga, Ungārijas ceriņš, matainais ceriņš, parastais ceriņš, Amerikas liepa, vilnainā irbene, mazā kapmirte.
<i>* Rāznas nacionālais parks</i>	Rundēnu pagasts un Rēzeknes novads	3109,1	2004.g.	Nacionālais parks NATURA 2000	Rāznas nacionālais parks izveidots, lai saglabātu dabas vērtības, kā arī raksturīgo Latgales kultūrainavisko vidi plašā Latgales teritorijā. Te konstatēti 14 ES Biotopu direktīvas biotopi. 14% no teritorijas aizņem eitrofi ezeri. Samērā liela pļavu daudzveidība (4 Eiropas nozīmes pļavu biotopu tipi). Viens no ainaviski izcilākajiem ezeriem - Ežezers - ar 26 salām, kuras klātas galvenokārt ar platlapu koku mežiem. Sastopami arī egļu meži un avoti. Nozīmīga ozolu mežu, boreālo mežu un minerālvielām bagātu avotu aizsardzības teritorija salās. Vairākās salās konstatēta zaļā divzobe un Lielajā salā dzeltenā dzegužkurpīte. Salu meži piemēroti dzeņu ligzdošanai.

* aizsargājamā teritorija atrodas vairākos novados

Avots: Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras dati; Dabas aizsardzības pārvalde

Novada teritorijā ir reģistrēti 4 dižkoki, kas atrodas Cirmas, Pildas un Pureņu pagastos. Saskaņā ar "Latvijas Daba" datiem Ludzas novada teritorijā apsekoti 76 dižkoki, no tiem – 45 dižkoki un 30

īpatnēji koki. Savukārt Nirzas pagastā atrodas divas mikroliegumu teritorijas: Mežamatveju kadiķu pļavas (NATURA 2000) (aizņem 8,34 ha lielu platību) īpaši aizsargājamā biotopa aizsardzībai un Mežamatveju pļavas (NATURA 2000) (aizņem 16,26 ha lielu platību) īpaši aizsargājamās sugas aizsardzībai. Līdzīgi kā īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, mikroliegumos ir aizliegtas vai ierobežotas darbības, kas apdraud retās sugas vai biotopa pastāvēšanu.

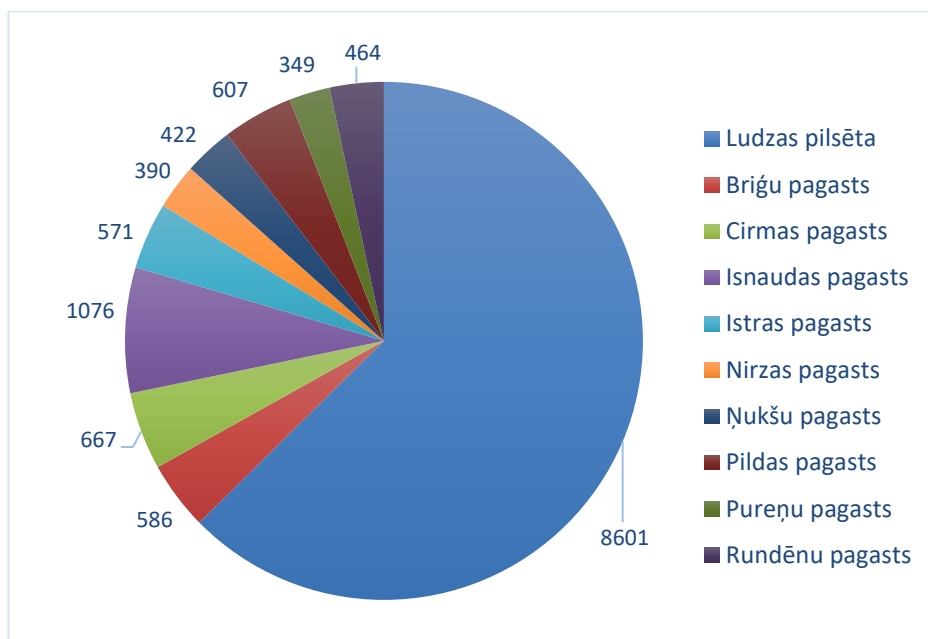
Ludzas novada teritorijā atrodas daudz kultūrvēsturisku pieminekļu – materiālo un garīgo vērtību kopums, kas radies tautas vēsturiskās attīstības procesā. Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā iekļauts 51 valsts nozīmes un 17 vietējas nozīmes kultūras pieminekļi.

Lielākā daļa no novada teritorijā esošiem valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem ir koncentrēti Istras (12), Isnaudas (11), Ņukšu (10), Rundēnu (8) un Pildas (7) pagastos, kā arī Ludzas pilsētā (9).

Ievērojamākie un pazīstamākie valsts aizsargājami kultūras pieminekļi Ludzas novadā ir Ludzas pilsētas vēsturiskais centrs - valsts nozīmes pilsētībūvniecības piemineklis, Ludzas pilsdrupas, Tadeuša kapela, Brodaižas pareizticīgo baznīca – valsts nozīmes arhitektūras piemineklis, Vecslabadas Baznīcas kalns – pilskalns, Divkšu pilskalns (Zelta kalns), Jurizdikas pilskalns - valsts nozīmes arheoloģijas piemineklis un daudzi citi.

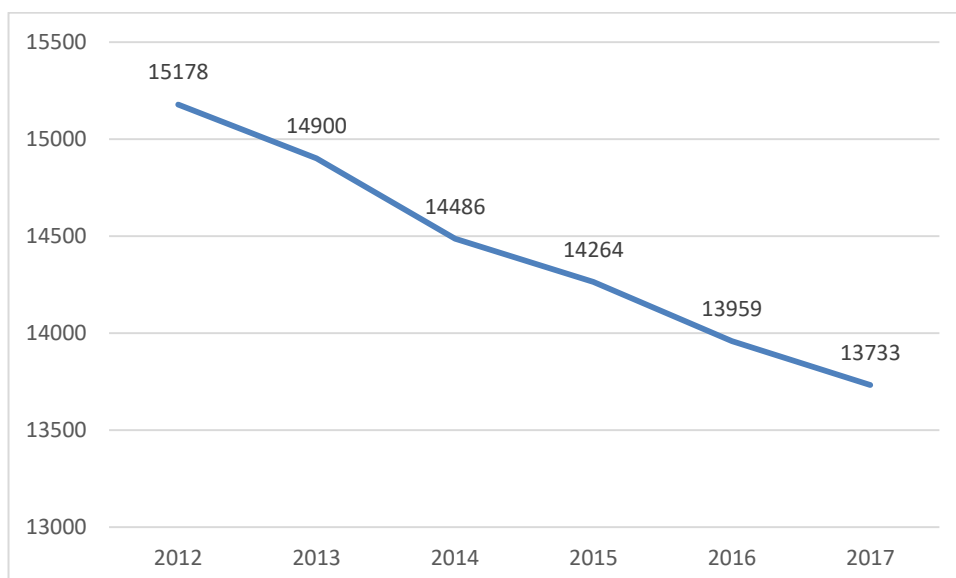
2. Novada demogrāfiskās situācijas raksturojums

Ludzas novada teritorijas demogrāfiskā situācija kopumā atspoguļo vispārējās izmaiņas Latvijā pēdējo gadu laikā. Pēc iedzīvotāju skaita Ludzas novads ir ceturtais lielākais novads Latgales plānošanas reģionā. Uz 2017. gada 1. janvāri novadā ir reģistrēti 13 733 iedzīvotāji, no tiem 8601 Ludzas pilsētā, kas ir 62,6% no kopējā novada iedzīvotāju skaita (skatīt 2.1. attēlu).

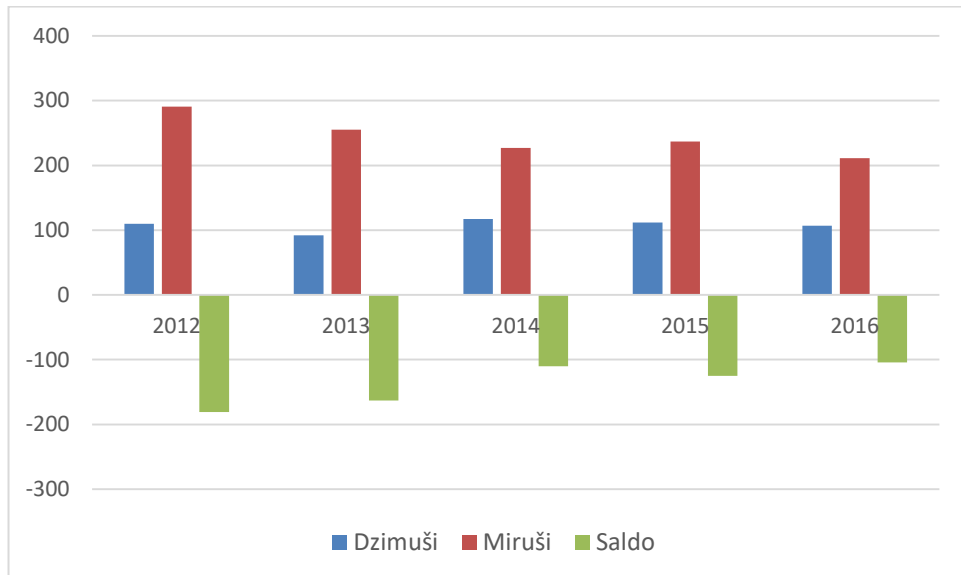
Attēls 2.1. Iedzīvotāju skaits Ludzas novada teritorijā uz 01.01.2017. (Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati)

Statistikas dati liecina, ka iedzīvotāju skaits Ludzas novadā samazinās straujāk nekā vidēji valstī. 2017. gada sākumā salīdzinājumā ar 2012. gadu novada iedzīvotāju skaits krities par 9,5%, Latvijā šajā laika periodā samazinājums ir 4,6%. Ludzas novada iedzīvotāju skaita izmaiņas 2012. – 2017. gadā uz gada sākumu ir atspoguļotas 2.2. attēlā.

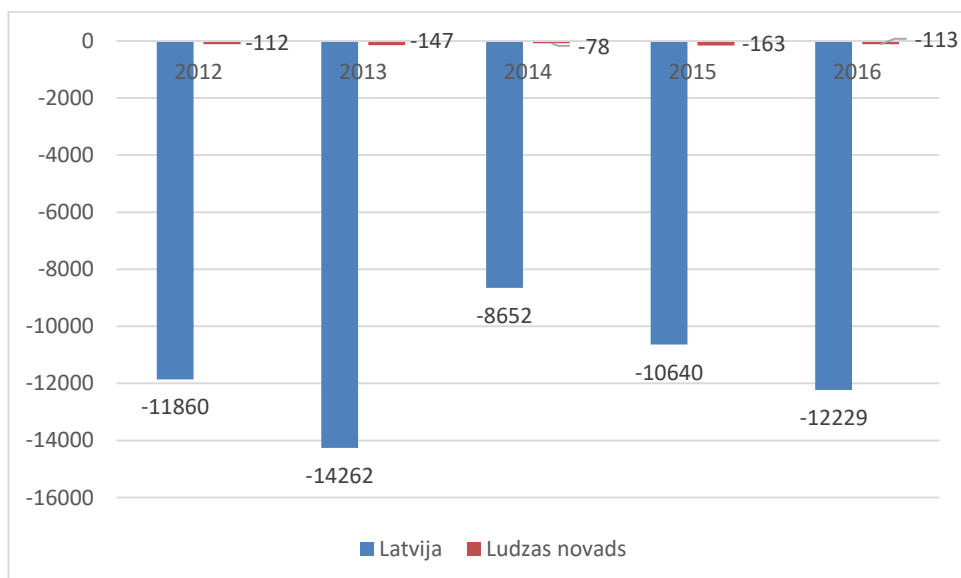
Attēls 2.2. Iedzīvotāju skaita izmaiņas Ludzas novadā 2012. – 2017. gada sākumā (Centrālās statistikas pārvaldes dati)

Valstī pēdējo gadu laikā iedzīvotāju dabiskā pieauguma rādītājs saglabājas negatīvs. Ludzas novadā 2016. gadā uz 1000 iedzīvotājiem tika reģistrēti 7,6 jaundzimušie un 15,1 mirušie, tādējādi dabiskā pieauguma saldo ir negatīvs – 7,5 (skatīt 2.3. attēlu). Pēdējos gados dabiskā pieauguma saldo ir bez krasām izmaiņām, saglabājoties negatīvajam dabiskā pieauguma saldo.

Attēls 2.3. Iedzīvotāju dabiskais pieaugums Ludzas novadā 2012.- 2016. gadā (Ludzas novada pašvaldības dati)

Iedzīvotāju ilgtermiņa migrācijas saldo uzskatāma par vienu no būtiskākajiem teritorijas pievilcību raksturojošiem rādītājiem. 2012. – 2016. gada periodā kopumā Latvijā un Ludzas novadā ilgtermiņa migrācijas saldo ir bijis negatīvs. Izbraukušo skaits no Latvijas (skatīt 2.4. attēlu) ir pastāvīgs – vidēji 10-12 tūkstoši gadā. Ludzas novadā izbraucēju skaits ik gadu ir nedaudz vairāk par 100 iedzīvotājiem.

Attēls 2.4. Ilgtermiņa migrācijas saldo Latvijā un Ludzas novadā 2012. - 2016. gadā (Centrālās statistikas pārvaldes dati)

Galvenie iedzīvotāju skaita samazinājuma faktori ir iedzīvotāju migrācija un negatīvais dabiskais pieaugums.

Pašvaldību attīstību raksturo iedzīvotāju sadalījums pa dažādām vecuma grupām, it īpaši izdalot iedzīvotājus darbaspējas vecumā, jo tas liecina par nodarbinātības attīstības perspektīvām vai norāda uz darbaspēka resursu trūkumu. Novada pastāvīgo iedzīvotāju sadalījums pa trijām galvenajām vecuma grupām – līdz darbaspējas, darbaspējas un virs darbaspējas vecuma no 2013. līdz 2017. gada sākumam attēlots 2.1. tabulā.

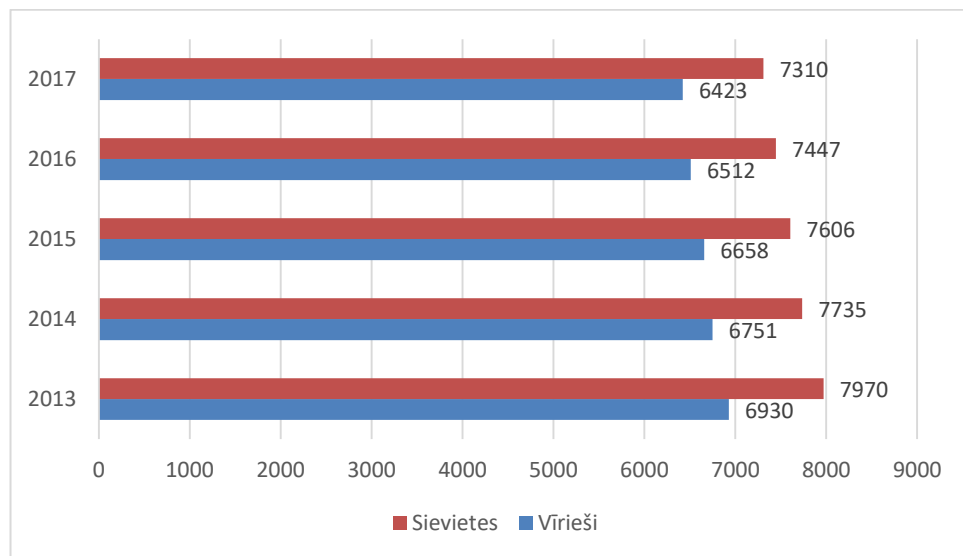
Tabula 2.1.

Ludzas novada iedzīvotāju skaits līdz darbaspējas, darbaspējas un virs darbaspējas vecuma grupās un demogrāfiskā slodze no 2013. līdz 2017. gada sākumam

Gads	Iedzīvotāju skaits	To skaitā			Īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā %			Demogrāfiskā slodze (uz 1000 iedzīvotājiem)
		Līdz darbaspējas vecumam	Darbaspējas vecumā	Pēc darbaspējas vecuma	Līdz darbaspējas vecumam	Darbaspējas vecumā	Virs darbaspējas vecuma	
2013.	14900	1762	9784	3354	11.83	65.66	22.51	522.89
2014.	14486	1700	9528	3258	11.74	65.77	22.49	520.36
2015.	14264	1705	9293	3266	11.95	65.15	22.90	534.92
2016.	13959	1675	9027	3257	12.00	64.67	23.33	546.36
2017.	13733	1672	8912	3149	12.18	64.89	22.93	540.96

Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati, aprēķini

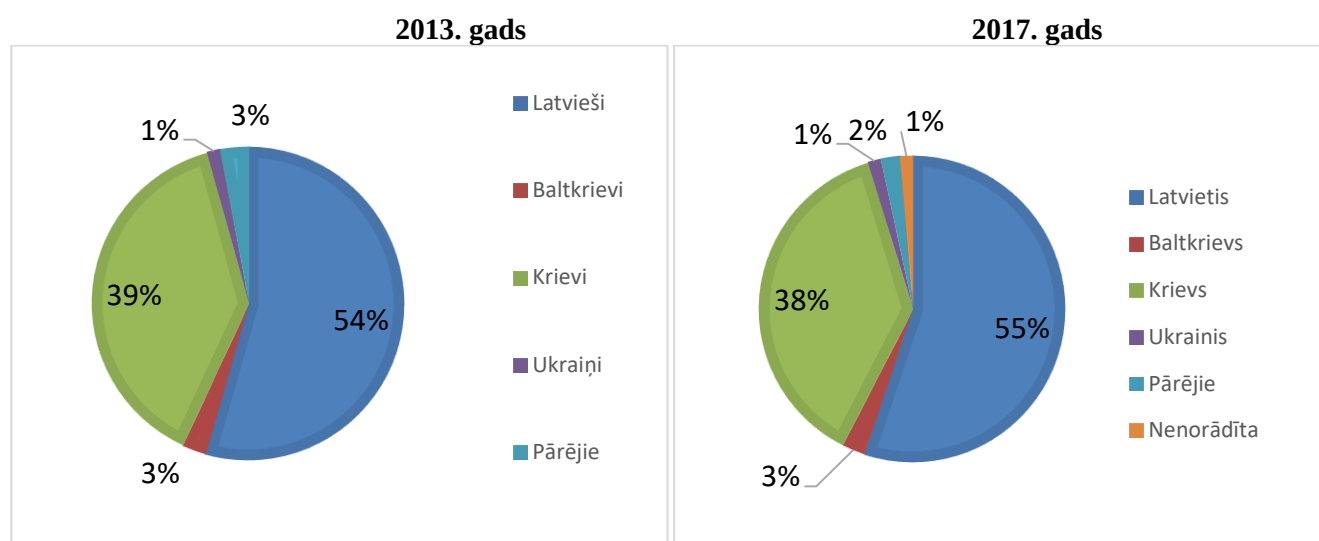
Analizējot iedzīvotāju vecuma struktūru, augstākais darbaspējas vecuma īpatsvars bija 2014. gadā – 65,77% no kopējā iedzīvotāju īpatsvara. Turpmākajos gados procentuālais īpatsvars pakāpeniski samazinās. Savukārt pensijas vecuma iedzīvotāju īpatsvars ir gandrīz divas reizes lielāks par bērnu un pusaudžu īpatsvaru no iedzīvotāju kopskaita. Šī attiecība saglabājas visu pārskata periodu. Izmaiņas iedzīvotāju vecumstruktūrā ietekmēja arī demogrāfiskās slodzes rādītājus. 2013. gada sākumā Ludzas novadā uz 1 000 darbaspējas vecuma iedzīvotājiem vidēji bija 522,89 bērni, pusaudži un pensijas vecuma iedzīvotāji, bet 2017. gadā – 540,96. Demogrāfiskā slodze palielinājās galvenokārt zemās dzimstības dēļ, kā arī to ietekmēja iedzīvotāju novecošanās.

Attēls 2.5. Iedzīvotāju skaits Ludzas novadā pa dzimumiem 2013. – 2017. gada sākumā (Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati)

Laika posmā no 2013. gada līdz 2017. gadam vīriešu un sieviešu īpatsvars Ludzas novada kopējā iedzīvotāju skaitā nav būtiski mainījies – vīriešu vidēji ir par 6,7% mazāk nekā sieviešu (skatīt 2.5. attēlu).

Ludzas novads teritoriāli atrodas pierobežas zonā, kas jūtami ir ietekmējis iedzīvotāju nacionālo sastāvu. Bez dominējošām tautībām – latviešiem un krieviem, novadā dzīvo arī baltkrievi, ukraiņi, poļi un citu tautību iedzīvotāji (skatīt 2.6. attēlu).

Attēls 2.6. Ludzas novada iedzīvotāju nacionālais sastāvs 2013. un 2017. gada sākumā (procentos)
(Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati)

Turpina palielināties 65 – 74 gadīgu iedzīvotāju vecuma grupas īpatsvars gan iedzīvotāju kopskaitā, gan arī darbaspēka sastāvā. Pensionāru un gados vecu iedzīvotāju skaita pieaugums situācijā, kad samazināsies darbspējīgo skaits, radīs papildu slogu valsts sociālās nodrošināšanas un medicīniskās aprūpes sistēmai, kā arī pašvaldībām.

3. Ekonomiskās attīstības raksturojums

3.1. Nodarbinātība un bezdarbs

Viens no pamatrādītājiem novada ekonomiskās attīstības un iedzīvotāju aktivitātes raksturošanai ir nodarbinātības līmenis. Pēc 2008.- 2009. gada ekonomiskās krīzes, sākot ar 2011. gadu visos Latvijas reģionos nodarbinātības līmenis pakāpeniski palielinājās, 2016. gadā sasniedzot gandrīz pirmskrīzes līmeni - 61,6% no kopējā Latvijas iedzīvotāju skaita. CSP dati liecina, ka 2016. gadā Latgales reģionā nodarbināto iedzīvotāju vecumā no 15 līdz 74 gadiem īpatsvars pret iedzīvotāju kopskaitu bija tikai 53,4 %, kas ir zemākais rādītājs, salīdzinot ar citiem Latvijas reģioniem. Tas joprojām ievērojami atpaliek arī no pirmskrīzes lieluma – 2008. gada rādītāja 56,9%.

Uz 2017. gada sākumu Ludzas novada uzņēmumos tika nodarbināti 1912 iedzīvotāji. Informācija par nodarbināto sadalījumu pa galvenajām nozarēm apkopota 3.1. tabulā.

Tabula 3.1.

Uzņēmumos nodarbināto sadalījums pa galvenajām nozarēm Ludzas novadā uz 01.01.2017.

Nr.p.k.	Nozares nosaukums	Nodarbināto skaits
1.	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	78
2.	Pārtikas produktu ražošana	46
3.	Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles; salmu un pīto izstrādājumu ražošana	50
4.	Automobiļu un motociklu remonts, mazumtirdzniecība	11
5.	Operācijas ar nekustamo īpašumu	6
6.	Valsts pārvalde un aizsardzība, obligātā sociālā apdrošināšana	1001
7.	Būvniecība	38
8.	Veselības aprūpe	198
9.	Transporta darbi, pārvadājumi	22
10.	Pasažieru pārvadājumi	32
11.	Mazumtirdzniecības sfēra	120
12.	Vairumtirdzniecības sfēra	17
13.	Viesnīcas, restorāni, bāri	27
14.	Citas nozares	266

Avots: Valsts ieņēmumu dienesta dati

Tabulas 3.1. dati liecina, ka visvairāk nodarbināto ir valsts pārvaldēs un pašvaldību iestādēs, kas veido vairāk kā pusi jeb 52,4% no kopējā uzņēmumos nodarbināto skaita, veselības aprūpē – 10,4%. Mazāk nodarbināto ir lauksaimniecības (3,2%), mežsaimniecības nozarē (0,4%), koksnes un koka izstrādājumu ražošanā (2,6%). Izvērtējot strādājošo skaitu augstāk minētajās nozarēs, var secināt, ka uzņēmējdarbība Ludzas novada teritorijā ir vāji attīstīta.

Lielākais darba devējs Ludzas novadā ir SIA “Ludzas apsaimniekotājs”, kas nodarbina 192 iedzīvotājus (skatīt 3.2. tabulu). Nākamais lielākais darba devējs ir SIA “Ludzas medicīnas centrs” ar 185 nodarbinātām personām.

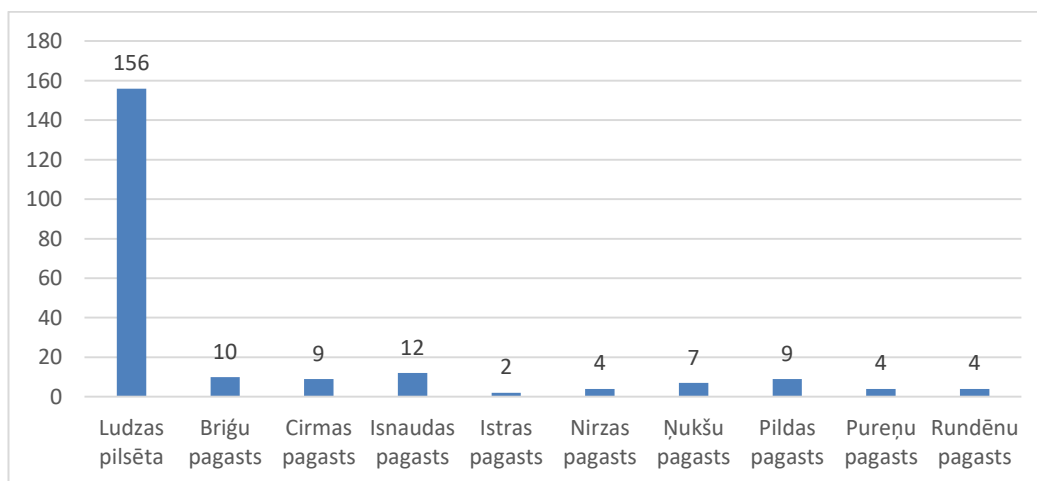
Tabula 3.2.

Lielākie Ludzas novada uzņēmumi pēc nodarbināto skaita (01.01.2017.)

Uzņēmuma nosaukums	Darbības sfēra	Vieta	Nodarbināto skaits
“Ludzas apsaimniekotājs” SIA	Namu apsaimniekošana	Ludza	192
“Ludzas medicīnas centrs” SIA	Medicīniskā palīdzība	Ludza	185
“Ludzas maiznīca” SIA	Maizes un miltu izstrādājumu ražošana, pārtika	Ludza	100
“Ariols” SIA	Kulinārijas izstrādājumi, uzkodas	Ludza	83
“Mauriņi 57” SIA	Kokapstrāde	Isnaudas pagasts	61
Ludzas autotransporta uzņēmums” SIA	Pasažieru pārvadājumi	Ludza	31
“Rasa L” SIA	Būvmateriālu, būvkonstrukciju tirdzniecība	Ludza	29
“Cirmas bekons” SIA	Lopkopība	Cirmas pagasts	27
“Gaišezers” SIA	Pārtikas tirdzniecība	Istras pagasts	24
“Elmarkets” SIA	Pārtikas tirdzniecība	Ludza	21

Avots: Valsts ieņēmuma dienesta dati

Lielākais darba devēju skaits (skatīt 3.1. attēlu) ar lielāko nodarbināto skaitu ir reģistrēts Ludzas pilsētā. Lauku teritorijās lielākais darba devēju skaits ir reģistrēts Isnaudas pagastā – 12 un Briģu pagastā – 10. Pārējos pagastos darba devēju skaits ir zem 10.

Attēls 3.1. Darba devēju skaits Ludzā un Ludzas novada pagastos (Valsts ieņēmuma dienesta dati)

Uz 2017. gada 30. aprīli reģistrēto bezdarbnieku skaits Ludzas novadā bija 1474 jeb 18,4% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem, kas bija augstāks par vidējo bezdarba līmeni Latgales reģionā (13%), tai skaitā sievietes – 765, invalīdi – 300, jaunieši vecumā no 15 līdz 24 gadiem – 87, ilgstošie bezdarbnieki – 977, personas pēc bērnu kopšanas atvaļinājuma – 26, pirmspensijas vecuma bezdarbnieki – 260. Jāakcentē, ka no ilgstošajiem bezdarbniekiem vairākums jeb 577 cilvēki ir bez darba 3 un vairāk gadus, šīm personām atgriezties darba tirgū ir īpaši grūti.

Tabula 3.3.

Bezdarba līmenis Ludzas, Kārsavas, Ciblas un Zilupes novados 2014. – 2017. gadā

NVA Ludzas filiāles apkalpošanā esošie novadi	31.05.2013.		31.05.2014.		31.05.2015.		31.05.2016.		31.05.2017.	
	B/d skaits	Bezdarba līmenis (%)	B/d skaits	Bezdarba līmenis (%)	B/d skaits	Bezdarba līmenis (%)	B/d skaits	Bezdarba līmenis (%)	B/d skaits	Bezdarba līmenis (%)
Kārsavas	934	24.7%	931	24.9%	823	22.6%	806	22.4%	745	21.1%
Ciblas	465	25.9%	441	24.6%	417	23.8%	389	22.5%	402	23.9%
Ludzas	1697	19.2%	1655	19.0%	1646	19.5%	1533	18.6%	1446	18.1%
Zilupes	537	25.9%	463	22.6%	404	20.5%	434	22.7%	402	21.4%

Avots: Nodarbinātība valsts aģentūra

Kā redzams 3.3. tabulā, bezdarba līmenis pēdējos gados Ludzas novadā nedaudz samazinājies. Salīdzinājumā ar kaimiņu novadiem, Ludzas novadā ir mazākais bezdarba līmenis.

Pēc izglītības līmeņa bezdarbnieku sadalījums 2017. gada pirmajā ceturksnī bija sekojošs:

- ar augstāko izglītību – 120;
- ar profesionālo izglītību – 616;
- ar vispārējo vidējo izglītību – 505;
- ar pamatizglītību – 224;
- ar zemāko par pamatizglītību – 9.

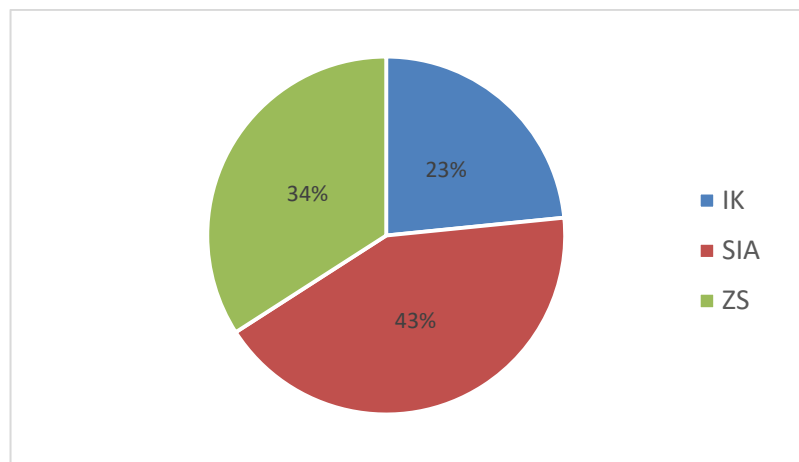
Daudziem ilgstošiem bezdarbniekiem atrast darbu traucē sociālas problēmas, zema kvalifikācija, veselības problēmas. Personas pēc bērnu kopšanas atvaļinājuma nav gatavas atgriezties darba tirgū, jo grūti savienot ģimenes un darba dzīvi. Jauniešiem – bezdarbniekiem visbiežāk ir pamatizglītība vai vispārējā vidējā izglītība, kas ierobežo darba un tālākas apmācības iespējas. Jaunieši pēc augstskolas beigšanas neatgriežas pagastos, jo nav darba vietu, kā arī trūkst labiekārtotu dzīvokļu. Ludzas novadā, tāpat kā daudzos citos novados, joprojām vērojama nelegāla nodarbinātība.

Lai palīdzētu bezdarbniekiem, NVA Ludzas filiāle organizē aktīvos nodarbinātības pasākumus un karjeras konsultācijas. Sadarbībā ar NVA Ludzas filiāli pašvaldība īsteno aktīvās nodarbinātības pasākuma projektu “Algoti pagaidu sabiedriskie darbi”, kura ietvaros 2017. gadā dažādos darbos tiek nodarbināti kopā 213 cilvēki, t.sk. Ludzas pilsētā – 92 un lauku teritorijās – 121.

3.2. Uzņēmējdarbības vide

Pēc CSP datiem ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits Ludzas novadā uz 1000 iedzīvotājiem (t.sk. pašnodarbinātās personas, individuālie komersanti, komercsabiedrības, zemnieku un zvejnieku saimniecības) pēdējo gadu laikā būtiski nav mainījies. 2013. gadā tie bija 56, bet 2017. gadā 59 uzņēmumi (2017. gadā Latgalē - vidēji 69; Latvijā - vidēji 87). Ludzas novadā uz 01.01.2017. darbojas 355 ekonomiski aktīvie uzņēmumi (tie, kas iesniedz regulāros nodokļu pārskatus), to struktūrā dominē pašnodarbinātās personas – 51,30% (Latgalē - vidēji 50%; Latvijā - vidēji 32,54%), komercsabiedrības – 23,23% (Latgalē - vidēji 25,95%; Latvijā - vidēji 51,24%). Ņemot vērā lauksaimniecības nozares konsolidāciju, kā arī izvēloties citas uzņēmējdarbības formas, Latgalē tāpat kā Latgales reģionā un valstī kopumā turpina samazināties reģistrēto zemnieku un zvejnieku saimniecību skaits. To skaits Ludzas novadā samazinājies no 167 saimniecībām 2013. gadā līdz 150 ekonomiski aktīvām saimniecībām 2017. gadā.

Ludzas novadā ekonomiski aktīvo uzņēmumu struktūrā 2017. gadā dominē kapitālsabiedrības (187) (skatīt 3.2. attēlu), zemnieku un zvejnieku saimniecības (150), individuālie komersanti (103).

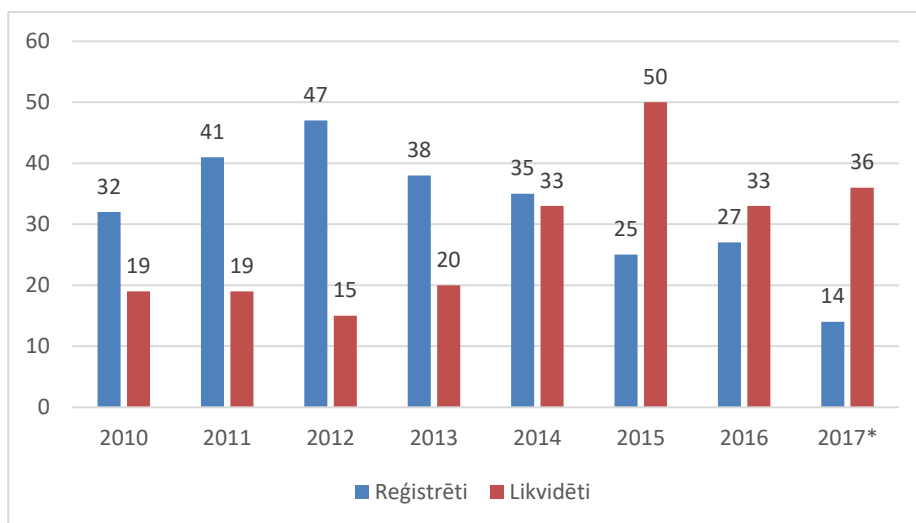

Attēls 3.2. Ludzas novada ekonomiski aktīvo uzņēmumu struktūra uz 01.01.2017. (Valsts ieņēmumu dienesta dati)

Novadā 2017. gada sākumā reģistrētas 413 pašnodarbinātas personas un 44 nodibinājumi un biedrības.

Pēdējos gados Latvijā iezīmējusies tendence sarukt jaunreģistrēto uzņēmumu skaitam un pieaugt likvidējamo uzņēmumu skaitam. 2016. gadā likvidējamo uzņēmumu skaits Latvijā pārsniedza jaunreģistrēto uzņēmumu skaitu. Šāda situācija pēdējos gados vērojama arī Ludzas novadā. Jau kopš 2015. gada novadā jauni uzņēmumi tiek reģistrēti mazāk nekā likvidēti. Viskritiskākā situācija bijusi 2015. gadā, kad likvidēti divas reizes vairāk uzņēmumu nekā reģistrēti. Tomēr pretstatā valsts kopējai tendencei likvidēto uzņēmumu skaitam nav tendence ar katru gadu pieaugt. Tendence likvidēto uzņēmumu skaitam pārsniegt jaunreģistrēto uzņēmumu skaitu saglabājusies arī 2017. gadā.

Analizējot datus 3.3. attēlā, kopumā kopš 2010. gada Ludzas novadā reģistrēti 259 jauni uzņēmumi, bet likvidēti – 225. Tas nozīmē, ka faktiski šo gadu laikā novadā reģistrēto uzņēmumu skaits palielinājies par 34.

Attēls 3.3. Ludzas novada uzņēmumu reģistrēšanas un likvidēšanas dinamika (SIA "IT Lursoft" dati) (*Uz 02.11.2017.)

Analizējot uzņēmējdarbības vides raksturojumu nozaru griezumā, Ludzas novadā populārāko uzņēmējdarbības nozaru vidū ir mežizstrāde, mežkopība, kā arī lauksaimniecība.

Vislielāko uzņēmumu īpatsvaru veido:

- Mežizstrāde un mežkopība;
- Mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos;
- Jauktā lauksaimniecība;
- Automašīnu apkope un remonts.

Informācija par Ludzas novada desmit vadošajiem uzņēmumiem pēc to apgrozījuma ir apkopota 3.4. tabulā.

Tabula 3.4.

Ludzas novada uzņēmumi ar lielāko apgrozījumu 2016. gadā

Nr. p.k.	Uzņēmuma nosaukums	Darbības veids	Apgrozījums 2016.gadā (EUR)	Pret 2015	Pret 2014	Pret 2013
1.	SIA „Ariols”	Kulinārijas izstrādājumi, uzkodas, maizes ražošana; svaigi ceptu mīklas izstrādājumu un kūku ražošana (Avots: zl.lv, VID), gatavu ēdienu ražošana (Avots: GP), gatavu ēdienu ražošana (Avots: CSP)	5 935 675.00	9%	2%	13%
2.	SIA „Ludzas maiznīca”	Maizes un miltu izstrādājumu ražošana, pārtika, maizes ražošana; svaigi ceptu mīklas izstrādājumu un kūku ražošana (Avots: zl.lv, CSP, GP), mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos, kuros galvenokārt pārdod pārtikas preces, dzērienus vai tabaku (VID)	3 043 337.00	4%	4%	3%
3.	SIA „Ludzas apsaimniekotājs”	Namu apsaimniekošana, sava vai nomāta nekustamā īpašuma izīrēšana un pārvaldīšana (Avots: zl.lv), ūdens ieguve, attīrīšana un apgāde (Avots: GP), nekustamā īpašuma pārvaldīšana par atlīdzību vai uz līguma pamata (Avots: CSP), ūdens ieguve, attīrīšana un apgāde (VID)	2 389 113.00	-3%	3%	10%
4.	SIA „Mauriņi 57”	Kokapstrāde, zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana (Avots: zl.lv, CSP), koka taras ražošana (VID)	2 344 106.00	12%	87%	nav datu
5.	SIA „Ludzas medicīnas centrs”	Medicīniskā palīdzība: stacionārā, slimnīcu darbība (Avots: zl.lv, CSP, VID, GP)	2 049 999.00	4%	1%	10%
6.	SIA “Lescinsky Service”	Metāla konstrukciju un to sastāvdaļu ražošana (Avots: GP), metāla konstrukciju un to sastāvdaļu ražošana (Avots: CSP) farmaceitisko izstrādājumu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos (47.73, 2.0 red.)	1 612 235.00	31,03 reizes	97,42 reizes	nav datu
7.	SIA „Certrārija”	Medikamentu tirdzniecība, aptiekas, farmaceitisko izstrādājumu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos (Avots: zl.lv, CSP, VID, GP)	1 256 846.00	-3%	0%	0%
8.	SIA komercfirma „Gaišežers”	Pārtikas tirdzniecība, mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos, kuros galvenokārt pārdod pārtikas preces, dzērienus vai tabaku (Avots: zl.lv, CSP, VID, GP)	1 089 196.00	-1%	-11%	-11%

		metālizstrādājumu, krāsu un stikla mazumtirdzniecība specializētajos veikalos (47.52, 2.0 red.)				
9.	SIA „Rasa L”	Būvmateriālu, būvkonstrukciju tirdzniecība, metālizstrādājumu, krāsu un stikla mazumtirdzniecība specializētajos veikalos (Avots: zl.lv, CSP, VID), mēbeļu, apgaismes ierīču un cita veida mājtsaimniecības piederumu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos (Avots: GP)	951 405.00	-6%	-10%	-12%
10.	SIA „Era- M”	Kravu pārvadājumi: auto, kravu pārvadājumi pa autoceļiem (Avots: zl.lv, VID), 4673 kokmateriālu, būvmateriālu un sanitārtehnikas ierīču vairumtirdzniecība (Avots: GP), kokmateriālu, būvmateriālu un sanitārtehnikas ierīču vairumtirdzniecība (Avots: CSP)	869 402.00	14%	2,44 reizes	6,42 reizes

Avots: SIA “IT Lursoft” dati

Kā liecina SIA “IT Lursoft” datu bāzes, vadošais Ludzas novada uzņēmums ir SIA „Ariols”, tā apgrozījums 2016. gadā sasniedza gandrīz 6 miljonus eiro. Uzņēmuma apgrozījums 2016. gadā attiecībā pret 2015. gadu ir pieaudzis par 9%. Pašlaik uzņēmums ir viens no Latvijas līderiem pelmeņu un gaļas pusfabrikātu ražošanā un pārdošanā. Ražošanā tiek izmantotas augsti tehnoloģiskas iekārtas, izmantojot „šoka aizsaldēšanas” tehnoloģiju. Pateicoties stabilas kvalitātes un pieejamas cenas apvienojumam, SIA „Ariols” produkcijai ir pelnīts, pastāvīgi augošs pieprasījums Latvijas un Eiropas tirgū.

Otrais uzņēmums ar lielāko apgrozījumu ir SIA “Ludzas maiznīca”, kuras galvenais darbības veids ir konditorejas un kulinārijas izstrādājumu ražošana un pārdošana. SIA “Ludzas maiznīca” produkcijas realizācijai ir izveidotas 13 struktūrvienības: 10 tirdzniecības vietas un 3 pārvietojamie mazumtirdzniecības punkti, kā arī produkcijas pārdošana notiek citos tirdzniecības uzņēmumos. SIA “Ludzas maiznīca” piedāvā arī kafejnīcas, banketa zāles un ēdināšanas pakalpojumus. 2016. gadā ražotājs atvēris divas jaunas tirdzniecības vietas Zilupē. SIA “Ludzas maiznīca” 2016. gadā bijis darba devējs 102 darbiniekiem.

Trešais uzņēmums ar lielāko apgrozījumu ir pašvaldības SIA „Ludzas apsaimniekotājs”. Uzņēmumam ir tiesības nodarboties ar ēku būvdarbu veikšanu, vadīšanu un būvuzraudzību; ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmu būvdarbu veikšanu, vadīšanu un būvuzraudzību; siltumapgādes un ventilācijas sistēmu būvdarbu veikšanu, vadīšanu un būvuzraudzību; ceļu projektēšanu, būvdarbu veikšanu, vadīšanu un būvuzraudzību, elektroietaišu ekspluatāciju, remontu un tehnisko apkopi, elektroietaišu montāžu. SIA „Ludzas apsaimniekotājs” ir attīstīta ražošanas bāze, plašs tehnikas autoparks, uzņēmumā strādā darbinieki ar atbilstošu kvalifikāciju, ir sertificēti speciālisti. SIA “Ludzas apsaimniekotājs” un SIA “Ludzas medicīnas centrs” 2016. gadā bija novada lielākie darba devēji.

Ceturtajā vietā pēc apgrozījuma ierindojies kokapstrādes uzņēmums SIA “Mauriņi 57”.

Kā nākamais lielākais uzņēmums pēc apgrozījuma Ludzas novadā 2016. gadā ir SIA “Ludzas medicīnas centrs”. Centrā tiek nodrošināti kompjūtertomoģrafiskie izmeklējumi, ir digitālā tālvadības rentgeniekārta. Sakarā ar valsts finansējuma samazinājumu un veiktajām veselības aprūpes strukturālajām reformām, tika samazināts SIA “Ludzas medicīnas centrs” piedāvāto pakalpojumu klāsts. Uzņēmums sniedz tikai stacionāro, ambulatoro, konsultatīvo un profilaktisko palīdzību. Apgrozījuma rādītājam palielinoties par 3,76%, 2015. gadā SIA “Ludzas medicīnas centrs” apgrozījās 2,05 milj. EUR.

Lauksaimniecība un mežsaimniecība

Ludzas novadam ir raksturīgas tradicionālās lauksaimniecības nozares: zemkopībā – graudu, lopbarības kultūru, rapša un kukurūzas audzēšana, lopkopībā – piena un gaļas lopkopība. Perspektīvas nozares ir biškopība, aitkopība, augļkopība, kā arī netradicionālās nozares – sēņu, dzērveņu audzēšana, bioloģiskā lauksaimniecība un zivsaimniecība.

Uz 01.01.2017. Ludzas novadā ir reģistrētas 150 zemnieku saimniecības. Tās pārsvarā ir sīkas pusnaturālas piemājas saimniecības, kuras ražo pašpatēriņam.

Ludzas novadā ir liels bioloģisko saimniecību skaits, bet novadā bioloģiskās produkcijas pārstrādes uzņēmumu nav.

Bioloģiskām saimniecībām ir liela loma lauku tūrisma un ekotūrisma attīstībā Ludzas novadā. Nepieciešams realizēt vairākus mērķtiecīgus pasākumus lauksaimniecības izmantošanai ekotūrisma (dabas tūrisma) attīstībā. Tas ļaus piedāvāt tūristiem izzināt dabu, apskatīt raksturīgas ainavas, biotopus, novērot augus un dzīvniekus dabiskajos apstākļos, kā arī izglīties dabas aizsardzības jautājumos. No ekotūrisma produktiem un pakalpojumiem iegūtie līdzekļi var tikt novirzīti dabas un vides saglabāšanai, aizsardzībai, sakārtošanai un uzlabošanai.

Lielākie mežizstrādes un kokapstrādes uzņēmumi Ludzas novadā ir SIA „Mauriņi 57” Isnaudas pagastā, ZS „Mežāres A” Briģu pagastā, SIA “Era-M”.

Tirdzniecība un pakalpojumi

Tirdzniecības un pakalpojumu nozares uzņēmumi Ludzas novadā ir koncentrējušies Ludzas pilsētā un pagastu centros, kur ir pieprasījums. Pagastos visbiežāk ir pieejams tikai pakalpojumu minimums: veikals, pasts, feldšeru – vecmāšu punkts, lauku konsultanta vai lopu pārrauga pakalpojumi. Lauku teritorijas, kur nedarbojas pārtikas veikali, apkalpo auto veikali.

Pakalpojumu sfēra aptver plašu darbības spektru – šūšanas ateljē, frizētavas, skaistumkopšanas saloni, aptiekas, ēdināšanas uzņēmumi, autoservisi un automazgātavas, fotogrāfiju izgatavošanas servisi, apavu darbnīcas, apbedīšanas pakalpojumi un citi pakalpojumu sniedzēji. Lielākie mazumtirdzniecības uzņēmumi ir koncentrēti Ludzas pilsētā – lielveikali „Maxima X”, „Centrs”, „Mego”.

Pakalpojumi tranzīta kravu plūsmu apkalpošanā novada teritorijā netiek pietiekoši izmantoti. Esošais transporta tīkls un pieejamā dzelzceļa līnija nodrošina iespējas uzņēmējdarbības attīstībai kravu pārvadājumu un transporta pakalpojumu jomā.

Ar mērķi veicināt uzņēmējdarbības vides attīstību Ludzas novadā darbojas uzņēmēju konsultatīvā padome, kura uzņēmēju sēdes organizē reizi mēnesī.

Uz Latgales plānošanas reģiona ES struktūrfondu informācijas centra bāzes ir izveidota Latgales plānošanas reģiona struktūrvienība - Latgales uzņēmējdarbības centrs (LUC). LUC ietvaros Ludzas novadā kopš 2016. gada aprīļa darbojas komercdarbības konsultants, kurš:

- sniedz konsultācijas par uzņēmējdarbības uzsākšanu un ar to saistītiem jautājumiem;
- sniedz konsultācijas par dažādu valsts un pašvaldības institūciju pakalpojumiem (“birokrātijas gids”);
- organizē seminārus, sadarbības pasākumus un apmācības;
- sniedz konsultatīvu atbalstu piemērotu industriālo zonu, ražošanas telpu, pakalpojuma sniegšanas vietas atrašanās potenciāliem investoriem un uzņēmējiem;

- organizē pieredzes apmaiņas braucienus un tirdzniecības misijas, organizē uzņēmēju grupu vizītes;
- apkopo informāciju par uzņēmējiem aktuālām tēmām.

Uzņēmējdarbības veicināšanas nepieciešamību nosaka tas, ka lielāko novada pašvaldības budžeta ienākuma daļu veido iedzīvotāju ienākuma nodoklis. Veidojot pašvaldību attiecības ar uzņēmumiem, svarīgi ir nevis regulējošā darbība, bet gan sadarbība ar privāto sektoru un tā attīstības veicināšana. No tā, kā veidojas šīs attiecības, lielā mērā atkarīga pašvaldības sociālā un ekonomiskā attīstība.

Lai nodrošinātu turpmāku Ludzas novada ekonomisko izaugsmi, pašvaldībai jāturpina darbs pie uzņēmējdarbībai nepieciešamās infrastruktūras attīstības. Sadarbībā ar novada uzņēmējiem jāveicina inovatīvo darbību un investīciju piesaiste, tādējādi veicinot jaunu darbavietu rašanos un bezdarba samazināšanos.

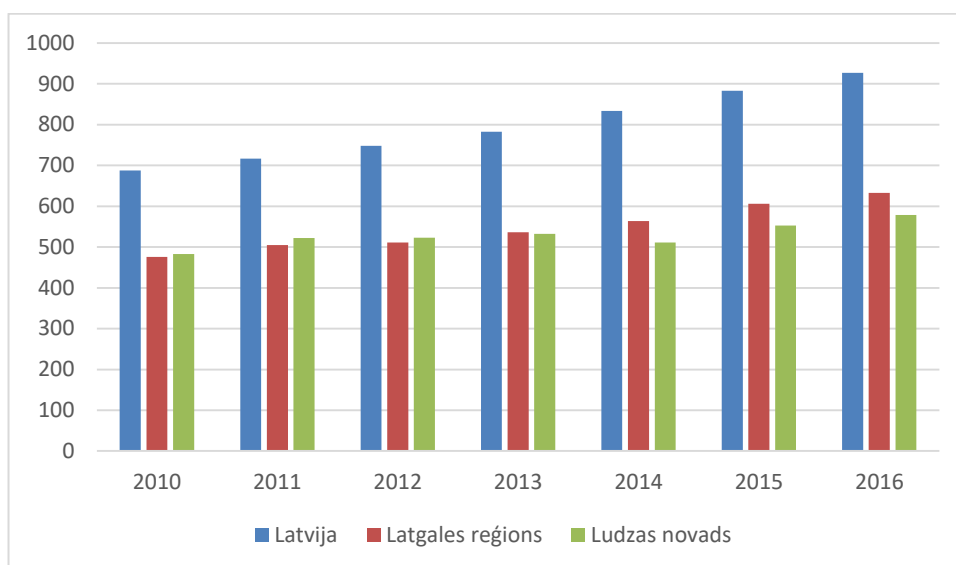
4. Iedzīvotāju labklājība un ieņēmumi

Iedzīvotāju dzīves līmenis ir viens no būtiskākajiem rādītājiem sabiedrības attīstības raksturošanai. Dzīves kvalitāti vislabāk atspoguļo atalgojums un ienākumi.

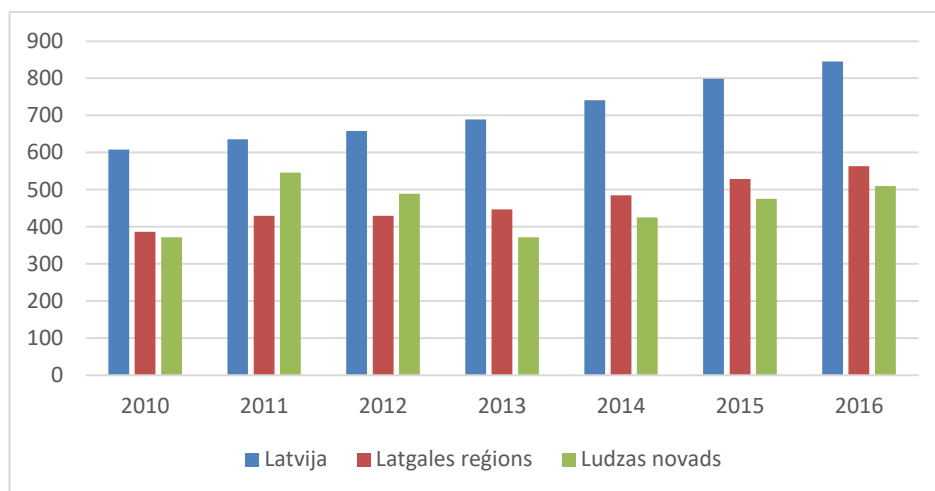
Laika posmā no 2010. gada līdz 2016. gadam strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa kā Latvijā kopumā, tā arī Latgales reģionā pakāpeniski pieauga – Latvijā vidēji par 36%. CSP apkopotie dati liecina, ka vidējā mēneša bruto darba samaksa visstraujāk pieaugusi ēdināšanas pakalpojumiem – par 49,6%, valsts pārvaldē, aizsardzībā un obligātajā sociālajā apdrošināšanā – par 47,1%, mēbeļu ražošanā – par 46,3%, koksnes izstrādājumu ražošanā – par 44,8%. Savukārt Latgales reģionā lielākais pieaugums ir koksnes izstrādājumu ražošanā – par 57,2%, būvniecībā – par 47,2%, mēbeļu ražošanā – par 44,1%, izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumiem – par 42,8%.

Lai arī iepriekšējo gadu valsts ekonomiskā izaugsme ir pozitīvi ietekmējusi iedzīvotāju ienākumus, joprojām pastāv ienākumu līmeņa būtiskas reģionālās atšķirības. Vidējā bruto darba samaksa (bez privātā sektora komersantiem ar nodarbināto skaitu <50) Latgales reģionā 2016. gadā bija 633, kas ir par 294 EUR jeb 46,4% zemāka par vidējo bruto darba samaksas apjomu valstī (skatīt 4.1. attēlu).

Ludzas novadā laika periodā no 2010. līdz 2013. gadam vidējā bruto darba samaksa bija par 10 EUR lielāka nekā vidēji Latgales reģionā, bet turpmākajos gados – no 2014. gada līdz 2016. gadam – vidēji par 50 EUR zemāka nekā Latgales reģionā.

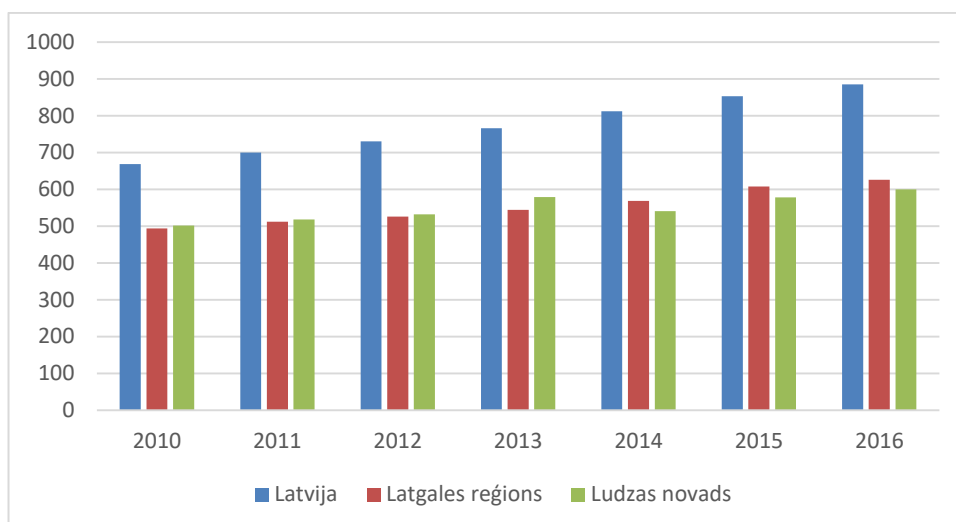

Attēls 4.1. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksas dinamika (bez privātā sektora komersantiem ar nodarbināto skaitu <50) Latvijā, Latgales reģionā un Ludzas novadā 2010. – 2016. gadā (Centrālās statistikas pārvaldes dati)

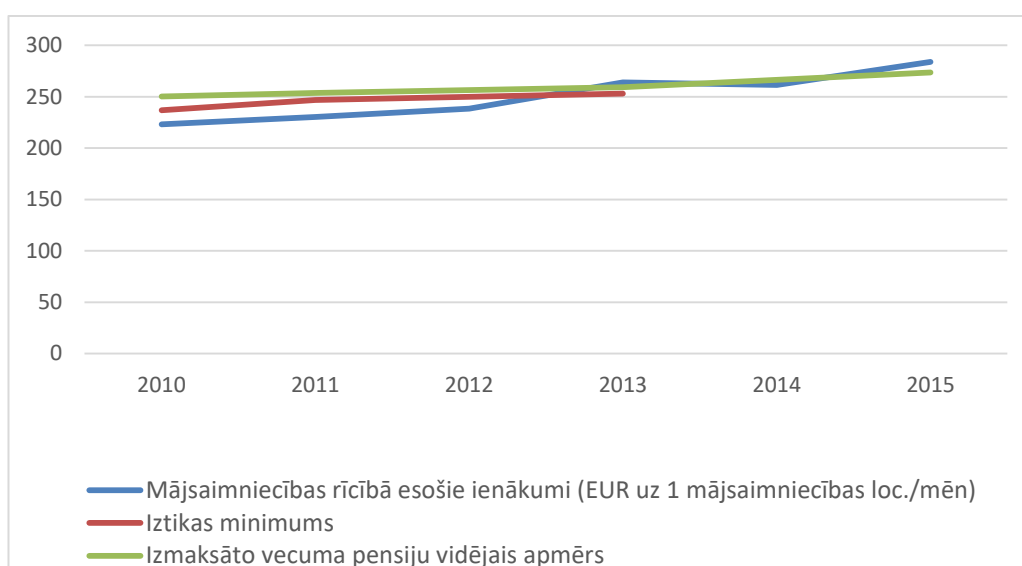
Attēls 4.2. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksas dinamika privātajā sektorā (komersanti ar nodarbināto skaitu ≥50) Latvijā, Latgales reģionā un Ludzas novadā 2010. – 2016. gadā (Centrālās statistikas pārvaldes dati)

Privātajā sektorā darba samaksa saglabājas zemāka nekā sabiedriskajā sektorā un 2016. gadā valstī vidēji tā bija 845 EUR, Latgales reģionā – par 33% mazāka, ko var redzēt 4.2. attēlā. Sabiedriskajā sektorā attiecīgi 885 EUR un 626 EUR (4.3. attēls). Tādējādi Latgalē strādājošie ierindojušies pēdējā vietā valsts un reģionālajā „algu reitingā”.

Attēls 4.3. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksas dinamika sabiedriskajā sektorā Latvijā, Latgales reģionā un Ludzas novadā 2010. – 2016. gadā (Centrālās statistikas pārvalde)

Ludzas novadā vidējā bruto darba samaksa sabiedriskajā sektorā strādājošiem no 2013. gada līdz 2016. gadam ir par 20-30 EUR mazāka nekā vidēji Latgales reģionā.

Attēls 4.4. Mājsaimniecības rīcībā esošie ienākumi Latgales reģionā, iztikas minimums un izmaksāto pensiju vidējais apmērs Latvijā 2010. – 2015. gadā (Centrālās statistikas pārvaldes dati)

4.4. attēlā redzams, ka strādājošo atalgojums laika periodā no 2010. līdz 2015. gadam pakāpeniski pieaug, pieaug arī vidējais izmaksātais pensijas apmērs valstī, kā arī iztikas minimums.

Latvijā pēdējo gadu laikā ir pieaudzis un joprojām saglabājas augsts nabadzības risks - to personu īpatsvars, kuru ienākumi ir zemāki par nabadzības riska sliekšni. CSP provizorisks dati par 2015. gadu liecina, ka ceturtdaļa Latvijas iedzīvotāju bija pakļauti nabadzības riskam. Visaugstākais nabadzības riska indekss – ap 80% – bija to iedzīvotāju vidū, kuri ir 65 gadus veci vai vecāki un dzīvo vieni. Nākamā grupa ar augstu nabadzības risku ir bezdarbnieki. Visaugstākais nabadzības risks bija Latgalē – 39,2%, tai sekoja Vidzeme (29,2%), Zemgale (23,0%), Kurzeme (21,7%), Pierīga (18,6%) un Rīga (13,5%).

Relatīvā nabadzība ir tad, kad cilvēka ienākumi un resursi ir tik nepietiekami, ka tiek liegts dzīves līmenis, kāds ir pieņemts sabiedrībā, kurā cilvēks dzīvo. Latvijā relatīvās nabadzības definīcijai atbilst trūcīgas personas statusam atbilstošs ienākumu līmenis mēnesī, kuru aprēķina kā pusi no attiecīgā gada spēkā esošās minimālās darba algas mēnesī. 2017. gadā tie ir 370 EUR mēnesī. Ludzas novadā nabadzības riskam 2016. gadā bija pakļautas 1690 personas.

5. Infrastruktūra

5.1. Transporta infrastruktūra

5.1.1. Tehniskā infrastruktūra

Ceļi un ielas

Ludzas novada teritoriju šķērso valsts galvenais autoceļš A12 Jēkabpils – Rēzekne – Ludza – Krievijas robeža (Terehova), kas ir Eiropas ceļu tīkla E22 sastāvdaļa un svarīgs starptautisks tranzīta koridors (skatīt 3. pielikumu).

Saskaņā ar likumu „Par autoceļiem” pēc to nozīmes ceļus iedala valsts, pašvaldības, uzņēmumu un māju ceļos. Valsts autoceļu kopējais garums Ludzas novadā ir 339,436 km (skatīt 5.1. tabulu), no kuriem valsts galvenais autoceļš – A12 - Jēkabpils – Rēzekne – Ludza – Krievijas robeža – 40,95 km garumā, reģionālie autoceļi – 67,92 km garumā, vietējie autoceļi – 230,566 km garumā. Ludzas novadā ir 66,40 km meža ceļu, kas ir AS „Latvijas valsts meži” Ziemeļlatgales mežsaimniecības pārraudzībā.

Tabula 5.1.

Ludzas novada autoceļu raksturojums		
N. p. k.	Autoceļu šķiras un segums	Kopgarums (km)
	Autoceļu šķiras	
	Autoceļu kopgarums	878,252
1.	Valsts autoceļi	339,436
1. 1.	Valsts galvenie autoceļi	40,950
1.2.	Reģionālie (1. šķiras) autoceļi	67,920
1.3.	Vietējie (2. šķiras) autoceļi	230,566
2.	Pašvaldību ceļi un ielas	545,410
	Ceļu segums uz valsts nozīmes autoceļiem	
1.	Ceļi ar uzlaboto segu	109,765
2.	Ceļi ar grants segu	229,671
	Ceļu segums uz pašvaldību ceļiem un ielām	
1.	Ceļi ar uzlaboto segu	43,55
2.	Ceļi ar grants segu	348,36
3.	Ceļi ar grunts segu	153,50

Avots: Ludzas novada pašvaldības dati uz 30.10.2017.

Lielākais ielu garums Ludzas novadā ir Ludzas pilsētā – 49,707 km (skatīt 5.2. tabulu), no kuriem 26,805 km ir asfaltētas.

Ludzas novadā valsts autoceļu stāvokli pārvalda un kontrolē VAS “Latvijas Valsts ceļi” Latgales reģiona Ludzas nodaļa.

Pēc VAS “Latvijas Valsts ceļi” sniegtās informācijas Ludzas novadā daudzi valsts autoceļi ir avārijas stāvoklī: valsts galvenā autoceļa A12 Jēkabpils – Rēzekne - Ludza – Krievijas robeža ceļa posmi 4,01 km garumā, reģionālie autoceļi 11,94 km garumā, vietējie autoceļi 80,01 km garumā.

Pašvaldības autoceļu un ielu ikdienas uzturēšanu pašvaldība veic, izmantojot savā rīcībā esošo tehniku un darbiniekus, kā arī pērkot ceļu uzturēšanas pakalpojumus no uzņēmumiem. Ceļu uzturēšanas tehnikas nav Rundēnu, Brigu, Cirmas, Isnaudas, Nirzas, Pureņu pagastos. Ikdienas uzturēšanas pakalpojumi tiek iepirkti katram pagastam.

Tabula 5.2.

Ludzas novada pašvaldības autoceļu, ielu un tiltu garums

Teritoriālā vienība	Autoceļi, km	t.sk. asfalts, km	Ielas, km	t.sk. asfaltētas ielas, km	Kopā ielas un ceļi, km	Tilti, m
Ludzas pilsēta	0		49,707	26,805	49,70	30
Brīgu pagasts	32,01	0.60	2,392	1,044	34,402	0
Cirmas pagasts	55,41	2.42	2,218	0,871	57,628	0
Isnaudas pagasts	60,11	0.99	2,225	2,204	62,335	24
Istras pagasts	79,89		1,668	1,668	81,558	0
Nirzas pagasts	41,28	0.27	0,52	0,454	41,800	0
Ņukšu pagasts	58,45	1.28	1,407	0,973	59,857	0
Pildas pagasts	72,92	0.29	3,273	2,181	76,193	10
Pureņu pagasts	44,57	0.02	1,253	0,685	45,823	0
Rundēnu pagasts	34,95		1,157	0,795	36,107	18
Pavisam kopā	479,59	5.87	64,152	37,68	545,410	82

Avots: Ludzas novada pašvaldības dati uz 30.10.2017.

Kopējais tiltu garums uz pašvaldības ceļiem un ielām Ludzas novada pašvaldībā ir 82 m. Ludzas pilsētā ir 2 tilti ar kopējo garumu 30 m.

Uz valsts autoceļiem Ludzas novadā atrodas 14 tilti ar kopējo garumu 248 metri. 6 tilti ir izvietoti uz galvenā autoceļa A-12, uz valsts reģionālajiem ceļiem - 3 tilti, uz valsts vietējiem autoceļiem - 5 tilti.

Uz pašvaldības autoceļiem pārbūve un remonts ir nepieciešams šādiem tiltiem:

- autoceļš Mačuli – Testečkova (Rundēnu pagastā) – tilts pār Sarjankas upi 18,06 m;
- autoceļš Ludza – Kreiči – (Isnaudas pagastā) – tilts pār Isnaudas upi 24,12 m;
- Liepājas iela Ludzas pilsētā – tilts pār Plītnicas upi 15,8 m;
- autoceļš P49 Kārsava – Ludza – Ezernieki (Tālavijas iela) – tilts virs ezeru sateces 13,62 m Ludzas pilsētā.
- autoceļš Pilda – Tjapši – Gajeva – tilts pār Ilžas upi, 10,42 m.

Ludzas pilsētā ir ierobežots iekārtotu stāvlaukumu un stāvvietu skaits, kā rezultātā sevišķi darba dienu beigās un nedēļas nogalēs vērojams brīvu autostāvvietu trūkums daudzdzīvokļu māju pagalmos.

Dzelzceļa transports

Paralēli autoceļam A12 novada teritoriju šķērso starptautiskas nozīmes dzelzceļa līnija Rīga – Maskava, kas nodrošina gan kravas, gan pasažieru pārvadājumus. Ludzas novada teritorijā iekšzemes pasažieru un kravu pārvadājumus apkalpo Cirmas, Ludzas, Istalsnas, Nerzas, Brīgu dzelzceļa stacijas. Dzelzceļa līnijas galvenokārt tiek izmantotas kravu tranzīta pārvadājumiem. Galvenie pārvadājumu veidi ir naftas produkti, minerālmēslojums, metāli un kokmateriāli.

Degvielas un gāzes uzpildes stacijas

Ludzas novadā darbojas 3 degvielas uzpildes stacijas (DUS): DUS SIA „East–West Transit”, atrodas Ludzas pilsētā Latgales ielā 255. “DINAZ” pieder SIA „RusLatNafta”, tā atrodas Ludzā, Latgales ielā 22a. DUS AS „Virši - A”, kas ir gan gāzes, gan degvielas uzpildes stacija, atrodas Cirmas pagastā. Visas Ludzas novada teritorijā reģistrētās DUS atrodas valsts galvenā un 1. šķiras autoceļa tuvumā, tādējādi nodrošinot gan tranzīta, gan pasažieru pārvadātājus ar degvielu.

5.1.2. Sabiedriskā transporta pieejamība

Ludzas novada teritorijā sabiedriskā transporta pakalpojumus – autobusu pārvadājumus – reģionālās vietējas nozīmes maršrutos sniedz viens pārvadātājs – SIA „Ludzas ATU”, nodrošinot pakalpojumu pieejamību visa novada teritorijā. Sabiedriskā transporta pakalpojumu reģionālās vietējās nozīmes maršrutu tīkls sastāv no 20 autobusu maršrutiem un 1 reģionālās vietējās nozīmes maršruts ārpus pamata maršruta.

Pēc pārvadātāju sniegtās informācijas kopējais pārvadāto pasažieru skaits reģionālās vietējās nozīmes maršrutos pa mēnešiem ir vienmērīgs, ar nelielu pieaugumu vasaras periodā, kas galvenokārt skaidrojams ar atpūtas sezonu. Reģionālās vietējās nozīmes maršrutu tīklā galvenokārt tiek pārvadāti pasažieri, kas brauc uz darbu, ārstniecības iestādēm, valsts iestādēm, skolēni, bet vasaras periodā arī tūristi un atpūtnieki. Sabiedriskā transporta reģionālajos vietējās nozīmes maršrutos vidēji tiek pārvadāti:

- dienā ~ 533 pasažieri;
- mēnesī ~ 15 500 pasažieri;
- gadā ~ 182 211 pasažieri.

Reģionālās vietējās nozīmes maršrutu kustības grafiks ir atbilstošs pieprasījumam jeb braucienu mērķiem; sabiedriskais transports galvenokārt tiek izmantots, lai no savas dzīvesvietas iedzīvotāji nokļūtu uz mācībām, darbu un atpakaļ, kā rezultātā autopārvadātāji ir pielāgojuši maršrutus pasažieru vajadzībām, un lielākais pasažieru daudzums tiek pārvadāts no rīta un pēcpusdienā. Ludzas novada iedzīvotājiem no pagastu centriem uz Ludzu iespējams nokļūt visās darba dienās vismaz vienu reizi dienā. Maršrutu kustības intensitāte ir mazāka brīvdienās un svētku dienās.

Reģionālās nozīmes starppilsētu pārvadājumus iedzīvotājiem nodrošina vairāki sabiedriskā transporta pakalpojumi sniedzēji:

- SIA „Norma-A”, kas veic starppilsētu pārvadājumus no Kārsavas caur Ludzu uz Rīgu (Kārsava – Ludza – Rīga);
- SIA “Daugavpils autobusu parks” un SIA „Norma-A” (Ludza – Rēzekne - Daugavpils).

Ludzas novada sabiedriskā transporta (autobusu) maršrutu tīkls ir optimāli sazarots (skatīt 4. pielikumu) un tā pamatā ir vēsturiski izveidojies un attīstījies autoceļu tīkls, tādējādi nodrošinot iespēju iedzīvotājiem nokļūt uz tiem nepieciešamo galamērķi – valsts un pašvaldību iestādēm, lielākajiem ražošanas un pakalpojumu sniegšanas uzņēmumiem, mācību iestādēm, medicīnisko un sociālo pakalpojumu sniegšanas iestādēm, pirmsskolas izglītības iestādēm, iepirkšanās un izklaides vietām utt. Autopārvadātāja – SIA „Ludzas ATU” – izveidotais maršrutu tīkls savieno Ludzu ar apkārtējo pagastu centriem un citām apdzīvotām vietām. Maršruti katrs atsevišķi lielākoties tiek veikti lineāri, savienojot sākumpunktu un galapunktu pa vienu un to pašu ceļu turp un atpakaļ, un tikai atsevišķi ir cilpveida maršruti. Pārvadātājs maršrutus izpilda galvenokārt pa valsts 1. un 2. šķiras un pašvaldību autoceļiem, daži maršruti tiek veikti arī pa valsts galvenajiem autoceļiem.

Sabiedriskā transporta infrastruktūras objekts ir Ludzas autoosta, ko apsaimnieko SIA “Ludzas autoosta”, kas atrodas Kr.Barona ielā. Autoostas laukums ar vairākiem peroniem ir apgaismots.

Skolēnus uz skolu nogādā 10 pašvaldības autobusi un 4 vieglās automašīnas. Autobusu pakalpojumus 2017./2018. mācību gadā izmanto 190 skolēni. Vidējās transporta izmantošanas izmaksas nokļūšanai

no dzīvesvietas līdz izglītības iestādei un atpakaļ uz 1 skolēnu dienā veido 3,00 EUR, pie nosacījuma, ka brauc visi skolēni. Skolu autobusu parks ir nolietojies, bieži autobusiem jāveic remonts, tāpēc ir nepieciešams atjaunot skolu autobusu parku.

Izmantojot dzelzceļa līniju Rīga – Maskava, VAS “Latvijas dzelzceļš” nodrošina sabiedriskā transporta pakalpojumus. Pasažieru pārvadāšanā tiek izmantoti iekšzemes satiksmes vilcieni (Rīga – Zilupe) un starptautiskie pasažieru vilcieni (Rīga – Maskava) (pietura vieta Rēzekne 2).

Ludzas novadā nav reģistrēti taksometra pakalpojumu sniedzēji.

5.2. Informācijas sabiedrība

Elektronisko sakaru tīkli

Pašreiz Ludzas novadā izmantojas VoIP IP balss pārraide (IP telefonijā), sakaru līniju nodrošina SIA „Lattelecom”. Uzņēmumam SIA „Lattelecom” kopēju fiksēto tālrunu (IP tālruni) pieslēgumi pakāpeniski samazinās, kam par iemeslu ir mobilā elektronisko sakaru tirgus strauja attīstība. Pašreiz SIA „Lattelecom” Ludzas novada teritorijā veic optiskā tīkla attīstīšanu.

Mobilās telekomunikācijas – mobilo internetu un datu pārraidi piedāvā visi Latvijā licenzētie operatori – SIA „Latvijas Mobilais Telefons”, SIA „Tele2”, SIA „Bite Latvija”, AS “Telekom Baltija”/ TRIATEL, izmantojot dažādus datu pārraides standartus: GPRS, HSDPA, 3G, EDGE, UMTS, CDMA, 4G, LTE, TD-LTE, Mobile WiMAX, UMB, HSPA+), kas savā starpā atšķiras ar piedāvāto datu pārraides ātrumu (no 43,2 Kbs līdz 400 Mb/s). Pieslēguma kvalitāte ir atkarīga no bāzes staciju tuvuma, kā arī no tā, vai konkrētais pieslēguma veids pieejams šajā stacijā.

Atbilstoši uzņēmumu sniegtajām pārklājumu kartēm, plašākais pārklājums ir operatoriem SIA “Latvijas Mobilais Telefons” un SIA “Tele2”. SIA “Bite” operatoram ir zonas, kurās ir nepieciešama papildus antena signāla uztveršanai. TRIATEL mobilo sakaru tīklos ir lielāks zonu daudzums, kuros mobilo sakaru kvalitāte var būt neapmierinoša.

LMT bāzes staciju atrašanās vietas Ludzas novadā: Briģos Briģu pagastā, Vecslabadā Istras pagastā, Martišos Isnaudas pagastā, Nirzā Nirzas pagastā, Pildā Pildas pagastā, Liepājas ielā Ludzā.

SIA “Bite Latvija” bāzes staciju atrašanās vietas: Briģos Briģu pagastā, Istalsnā Isnaudas pagastā, Rundēnos Rundēnu pagastā un Latgales ielā Ludzā.

SIA “Tele 2” bāzes stacija atrodas Briģos Briģu pagastā, Martišos Isnaudas pagastā, Ņukšos Ņukšu pagastā, Nirzā Nirzas pagastā, Pildā Pildas pagastā, Rundēnos Rundēnu pagastā, Liepājas ielā Ludzā.

Ludzas novadu šķērso starptautiskās nozīmes optiskie kabeļi. Šie kabeļi ir pamats turpmākai telekomunikāciju tīkla attīstībai. Tie nodrošinās ciparu sistēmā pieslēgto abonentu skaita pieaugumu, kopumā uzlabojot telekomunikāciju pakalpojumu kvalitāti.

Telekomunikāciju tīklu tālāku attīstību un modernizāciju risinājumus pamatā nosaka uzņēmumu SIA “Lattelecom”, SIA “Latvijas Mobilais Telefons”, SIA “Tele 2” u.c. attīstības stratēģijas un klientu maksātspēja.

Ludzas novadā reālais nodrošinājums ar radio un virszemes televīzijas pārklājumu ir viduvējā līmenī. Kaut arī retranslācijas tornis atrodas samērā tuvu – Rēzeknē, lielā teritorijas daļā praktiski nav uztveramas valsts radio un TV programmas. Sevišķi asi tas izjūtams pierobežā, kur iedzīvotājiem

vienīgie pieejamie informācijas avoti ir Krievijas radio un TV. Datu pārraide novada teritorijā tiek nodrošināta, izmantojot radio viļņus (Radiolink) – IK “Twist”.

Analogās, ciparu, digitālās un kabeļtelevīzijas pakalpojumus Ludzas novadā nodrošina SIA „Baltcom” un SIA „E-Vels”. Digitālās satelīttelevīzijas pakalpojumus nodrošina „VIASAT Latvija”. Digitālās, kabeļtelevīzijas, interaktīvās un virszemes televīzijas pakalpojumus nodrošina SIA „Lattelecom”.

Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas

Mūsdienu informācijas laikmetā svarīgākais līdzeklis, kas nodrošina pieeju zināšanām un to apriti, ir informācijas un komunikācijas tehnoloģijas. Datorizācijas apjoms un uzņēmumu, organizāciju un iedzīvotāju pieeja internetam ir būtisks mūsdienu attīstības faktors un labklājības rādītājs. Tas raksturo privātu un juridisku personu pieeju informācijai.

Ludzas novadā tiek piedāvāti sekojoši interneta pieslēguma veidi:

- SIA “Lattelecom” (mājas interneta ātruma izvēle no 10 līdz 400 Mbit/s, WIMAX, Wi-Fi);
- SIA “Baltcom” un SIA “E-Vels” (interneta ātruma izvēle no 10 līdz 250 Mbit/s, WI-FI);
- TRIATEL (mobilais internets, ātruma izvēle no 3.1 līdz 14.7 Mbit/s);
- IK “Twist” (radiolink internets, ātruma izvēle no 4 līdz 200 Mbit/s, WI-FI); .

Interneta lietotājam ir pieejami papildus pakalpojumi un komplekti, piemēram, internets kopā ar televīziju un fiksēto tālruņa līnijas abonēšanu u.c.

Datoru un interneta lietošanas līmenis Latvijā, Latgales reģionā un Ludzas novadā pakāpeniski pieaug. Austrumlatgales reģiona, tajā skaitā Ludzas novada ekonomiskā un sociālā labklājība ir atkarīga gan no informācijas tehnoloģiju attīstības, gan no tā, kā tās tiek izmantotas:

- lētāka un vienkāršāka pakalpojumu sniegšana un saņemšana;
- ģeogrāfiskā attāluma nozīmes samazināšanās;
- izglītības iegūšanas un informācijas apmaiņas iespējas paplašināšanās.

Analizējot situāciju Latgales reģiona datoru un interneta lietošanas izplatībā, jāatzīmē, ka kopumā šie rādītāji ir nedaudz zemāki nekā vidēji valstī (starpība 15% - 24%), bet datoru lietošanas līmenis pēdējos gados pakāpeniski pieaug.

SIA “Lattelecom” Ludzas pilsētā piedāvā un attīsta 26 bezmaksas Wi-Fi punktus. Interneta pieslēgums ir pieejams kā Ludzas pilsētā, tā arī visos Ludzas novada pagastu centros un tiem piegulošajās teritorijās, kur ir IK “Twist” radio tīklu pārklājums. IK “Twist” bāzes stacijas Ludzas novadā ir Ludzā un pagastos: Pureņos, Ņukšos, Pildā, Rundēnos, Istrā, Nirzā, Briģos.

Valsts aģentūra “Kultūras informācijas sistēmas” realizēja Publisko bibliotēku attīstības projektu un ir izveidojusi bezmaksas piekļuvi internetam un WiFi Ludzas novada bibliotēkās. Tā mērķis ir nodrošināt iespēju ikvienam Latvijas iedzīvotājam bez maksas izmantot informācijas tehnoloģiju sniegtās iespējas – datortehniku un internetu, kā arī saņemt konsultācijas to lietošanā jebkurā pašvaldības publiskajā bibliotēkā.

Publiski pieejamie interneta punkti ar bezmaksas piekļuvi internetam un WiFi Ludzas pilsētā un pagastu centros izveidoti ES struktūrfondu finansētā ERAF projekta “Publisko interneta punktu izveide Latgales reģionā” ietvaros. Visi interneta pieejas punkti ir aprīkoti ar internetam pieslēgtu datortehniku vai internetkioskiem, kas ir pieejami bez maksas sabiedriskai izmantošanai, visos punktos ir pieejama arī bezvadu interneta telpa WiFi.

Ludzas novadā darbojas 7 izglītības iestādes, kurās ir nodrošināts 100% interneta pieslēgums (skatīt 5.3. tab.).

Ludzas Bērnu un jauniešu centrs piedāvā apmācības programmu „Datorzinības”.

Tabula 5.3.

Datoru skaits un interneta pieslēgums Ludzas novada izglītības iestādēs 2016. gadā

	Ludzas pilsētas ģimnāzija	Ludzas 2. vidusskola	Ludzas novada vakarskola	Istras vidusskola	Ludzas mūzikas pamatskola	Pildas pamatskola	Nirzas pamatskola
Datoru skaits mācību vajadzībām (gab.)	130	70	37	20	15	33	19
Internetam pieslēgtu datoru skaits mācību vajadzībām (gab.)	130	70	37	20	15	33	19
Datorklase Ir/Nav	Ir 3 gab.	Ir	Ir 2 gab	Ir	Nav	Ir	Ir

Avots: Ludzas novada Izglītības, kultūras un sporta pārvalde

Ludzas novada pašvaldībai ir oficiālā mājas lapa www.ludza.lv, kas atbilst informēšanas un mijiedarbības līmenim. Informācijas un komunikāciju tehnoloģiju izmantošana publisko pakalpojumu sniegšanā un saņemšanā Ludzas novadā attīstītās samērā lēni. Joprojām notiek plaša „papīra komunikācija” starp iestādēm, jo informācijas apmaiņai nav izveidotas atbilstošas vienotas informācijas sistēmas. Pagaidām iedzīvotājiem un uzņēmējiem svarīgi pakalpojumi vēl nav pieejami elektroniskā veidā. Nav izveidota Elektroniskā pārvalde (e-pārvalde).

Pasta pakalpojumi

Pasta pakalpojumus juridiskajām un fiziskajām personām Ludzas novadā sniedz valsts akciju sabiedrība “Latvijas Pasts”. Šobrīd VAS „Latvijas Pasts” ir vienīgā komercsabiedrība valstī, kura sniedz vispārējos pasta pakalpojumus:

- iekšzemes un starptautisko vēstuļu korespondences (pastkartes, vēstules, bandroles, sīkpakas) sūtījumu (tai skaitā ierakstīto un apdrošināto),
- iekšzemes un starptautisko pasta paku sūtījumu (līdz 10 kilogramiem) savākšanu, šķirošanu, pārvadāšanu un piegādi.
- VAS „Latvijas Pasts” ir monopoltiesības pieņemt, pārsūtīt un izsniegt valsts robežās gan iekšzemes, gan starptautiskos vēstuļu korespondences sūtījumus – vēstules, pastkartes, bandroles un sīkpakas, kuru svars nepārsniedz 50 gramus.

Tabula 5.4.

Ludzas novada pasta nodaļas 2017. gadā

Pasta indekss	Nodaļa	Adrese
LV-5701	Ludza-1	Latgales iela 110, Ludza, Ludzas novads
LV-5707	Brīģi	“Pasta māja”, Brīģi, Brīģu pagasts, Ludzas novads
LV-5735	Pokumina	“Pagasta māja”, Tutāni, Cirmas pagasts, Ludzas novads
LV-5716	Istalsna	“Zelmes”, Istalsna, Isnaudas pagasts, Ludzas novads

LV-5748	Vecslabada	“Vecslabadas pasta nodaļa”, Vecslabada, Istras pagasts, Ludzas novads
LV-5729	Nirza	“Nirzas ezers”, Nirza, Nirzas pagasts, Ludzas novads
LV-5730	Nukši	“Pagastmāja”, Nukši, Nukšu pagasts, Ludzas novads
LV-5733	Pilda	“Pildas pasta nodaļa”, Pilda, Pildas pagasts, Ludzas novads
LV-5745	Strumpe	„Kalmes”, Kivdolova, Pureņu pagasts, Ludzas novads
LV-5739	Rundāni	“Pasta māja”, Rundēni, Rundēnu pagasts, Ludzas novads

Avots: VAS “Latvijas Pasts” dati

5.4. tabulā redzams, ka Ludzas novadā darbojas 10 pasta nodaļas. Lai atvieglotu korespondences nosūtīšanu, VAS “Latvijas pasts” vēl apkalpo 15 vēstuļu kastītes, kuras atrodas gan Ludzā, gan pagastos.

5.3. Enerģētika

5.3.1. Siltumapgāde

Ludzas novadā tiek izmantoti dažādi tehniskās siltumapgādes veidi: centralizēta siltumapgādes sistēma, lokālā apkure un individuālā apkure. Karstā ūdens apgāde tiek nodrošināta vai nu centralizēti vai arī individuāli. Kā kurināmā veids siltumapgādes nodrošināšanai pārsvarā tiek izmantota koksne – malka, granulas un šķelda, atsevišķi uzņēmumi izmanto arī šķidro kurināmo (dīzeļdegvielu) un akmeņogles.

Centralizētā siltumapgāde Ludzas novadā tiek nodrošināta Ludzā, Rundēnu pagasta Rundēnos (skatīt 5. pielikumu) un Cīrmas pagasta Tutānos, kā arī daļā pagastu centru dzīvojamās kvartālos.

Ludzas pilsētā siltumapgādi nodrošina:

- SIA “Ludzas Bio-enerģija” – siltuma ražotājs;
- SIA “Ludzas apsaimniekotājs” – siltuma ražotājs (katlumāja Lauktehnikas rajonā) un siltuma piegādātājs.

Apkurei pieslēgto daudzdzīvokļu dzīvojamo māju skaits ir 91 dzīvojamā māja un 24 juridiskās personas, t.sk., Lauktehnikas rajonā 4 dzīvojamās mājas. Kopumā apkurei pieslēgti 2443 dzīvokļi, Lauktehnikas rajonā 93 dzīvokļi. 1889 dzīvokļu iedzīvotāji pieslēgušies karstā ūdens lietošanai. Visām daudzdzīvokļu mājām ir uzstādīti jaunie siltummezgli un siltumenerģijas skaitītāji, lai iedzīvotāji var sekot līdzi siltumenerģijas patēriņam.

Ludzas pilsētas siltumapgādes sistēma sastāv no divām atsevišķām apakšsistēmām :

- SIA “Ludzas Bio-enerģija” katlu māja, kas atrodas Rūpniecības ielā 2b, Ludzā uzsāka darbību 2000. gada beigās. SIA “Ludzas Bio-enerģija” katlu māja piegādā un pārdod Ludzas novada pašvaldībai siltumenerģiju, kas nepieciešama apkures un karstā ūdens nodrošināšanai Ludzas pilsētas patērētājiem. Katlu mājā ir uzstādīti 2 katli ar kopējo jaudu 14 MW: šķeldas katls KW-6000 ar jaudu 7 MW pamatslodzes noseģšanai un šķidrā kurināmā katls Logano S 815-7700 ar jaudu 7 MW pīķa slodzes noseģšanai. Kā pamatkurināmais tiek izmantoti vietējie atjaunojamie resursi: šķelda un skaidas līdz 15000 t gadā, kā arī dīzeļdegviela līdz 400 t gadā atkarībā no saražotā siltuma daudzuma. Šķeldas katls nosedz 97 – 99% no kopējās siltuma slodzes. Katlu māja vidēji saražo apmēram 30000 MWh siltumenerģijas, ko iepērk Ludzas novada pašvaldība. SIA “Ludzas Bio-enerģija” siltuma ražošanas iekārtas ir pieslēgtas Ludzas pilsētas siltumapgādes sistēmai, kura pieder Ludzas novada pašvaldībai. Kopējais siltumtrases garums ir 9140 m.

- Lauktechnikas mikrorajonu apkurina SIA „Ludzas apsaimniekotājs” pārziņā esošā katlumāja, kas atrodas Latgales šķērsielā 2c, Ludzā. Katlu mājā ir uzstādīti 2 katli: Komforts AK-500 MW (2009. gadā) un AK-300 MW (2011. gadā) ar kopējo jaudu 0,8 MW, kurināmais – malka. Siltumtrašu garums ir 418 m, kopējā apkurināmā platība 3791,53 m².

Ludzas novada pašvaldības administratīvajā teritorijā tika realizēts projekts „Siltumapgādes sistēmas rekonstrukcija Ludzas pilsētā” (projekta Nr. PCS/3.5.2.1.1/12/04/035). Tā ietvaros tika rekonstruēti 7 siltumenerģijas pārvades un sadales sistēmas posmi. Rekonstrukcijas iemesls bija ievērojami siltuma zudumi siltumtīklos. Projekta mērķis ir sasniegts – būtiski samazinājās siltumenerģijas zudumi rekonstruētos posmos.

5.3.2. Elektroapgāde un ielu apgaismojums

Ludzas novadā elektroenerģiju piegādā, izmantojot 110 kV augstsprieguma elektrolīniju (skatīt 5. pielikumu). VAS „Latvenergo” augstsprieguma tīklu transformatora apakšstacija Nr.93 (110/20 kV) „Ludza” atrodas Latgales ielā 240 C, Ludzā.

Apdzīvotās vietas savieno 20 kV elektropārvades līnijas ar 20/0,4 kV transformatoru apakšstacijām, no kurām atiet 0,4 kV līnijas līdz elektroenerģijas patērētājiem. Novada patērētājiem elektroenerģija tiek pievadīta pa 20/0,4 kV sistēmu un rūpniecības nozaru 6/0,4 kV tīklu.

Ludzas novada teritorijā elektroapgādi nodrošina AS „Latvenergo” AS “Sadales tīkls”.

AS “Sadales tīkls” veic ikdienas uzturēšanas darbus, novērš tehniskās avārijas un modernizē esošās elektrolīnijas piešķirtā finansējuma ietvaros. Liels darbs tiek ieguldīts, lai katru gadu samazinātu elektroenerģijas zudumus elektropārvades līnijās.

Ielu apgaismojuma uzturēšanas pakalpojumus Ludzas novada pašvaldība iepērk, organizējot iepirkumus.

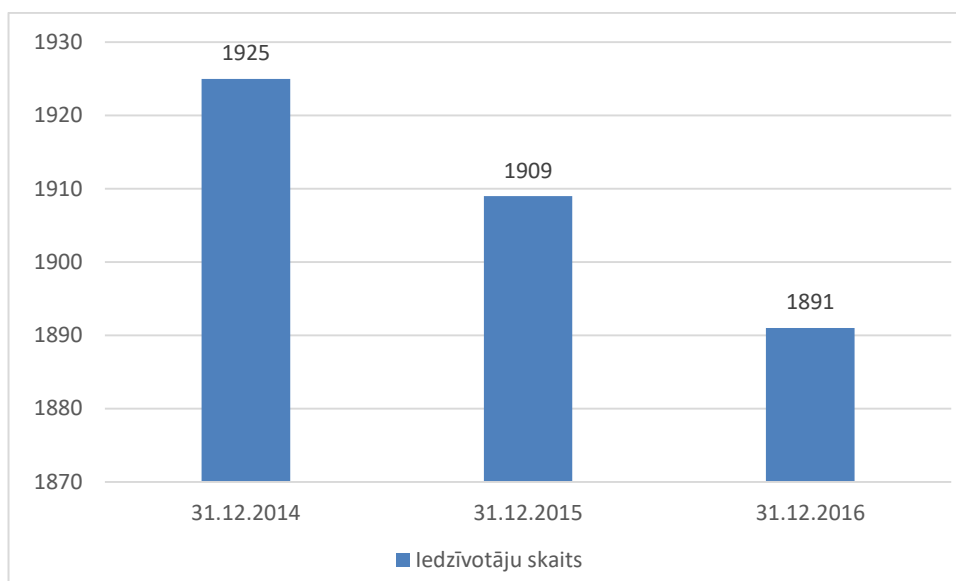
Ludzas pilsētas ielu apgaismojuma tīkla raksturojošie lielumi:

- ielu apgaismojuma tīkli ar kailvadiem – 1,9 km;
- ielu apgaismojuma tīkli ar kailvadiem (kopēja uzskare, viens fāzes alumīnija vads) – 13,01 km;
- ielu apgaismojuma tīkli ar piekarkabeli (kopējā uzskare, viena fāzes dzīsla) – 3,6 km;
- ielu apgaismojuma tīkli (kabeļu līnijas) – 23,1 km;
- ielu apgaismojuma pieslēguma (barošanas) vietas - 21 TP.

5.3.3. Gāzes saimniecība

Ludzas novadu nešķērso maģistrālie un sadales dabasgāzes vadi. Ludzas novads nav savienots ar Latvijas centralizētajiem dabasgāzes tīkliem, tādēļ novada iedzīvotājiem nav pieejama dabasgāze. Par sašķidrinātās gāzes piegādi Ludzas pilsētas patērētājiem ir atbildīga SIA “Latvijas propāna gāze”. Ludzā ir tikai balonu realizācijas punkti un avārijas dienests, kas atrodas Ludzā, Kr.Barona ielā 49.

Sašķidrinātās gāzes patērētāji ir novada iedzīvotāji, kuri to izmanto sadzīves un apkures vajadzībām. Pakalpojums ir pieejams divos veidos: no gāzes rezervuāriem un no individuālajiem gāzes baloniem un rezervuāriem. Sašķidrināto gāzi no rezervuāriem izmanto daudzdzīvokļu māju iemītnieki (skatīt 5.1. attēlu), gāzes balonus – privātmāju iedzīvotāji, kā arī to daudzdzīvokļu māju iedzīvotāji, kuriem nav pieejama gāzes padeve no rezervuāriem. Pilsētā visās daudzdzīvokļu mājās ir uzstādīti gāzes skaitītāji.

Attēls 5.1. Gāzes apgādei pieslēgto dzīvokļu skaits Ludzas pilsētā (SIA „Ludzas apsaimniekotājs” dati)

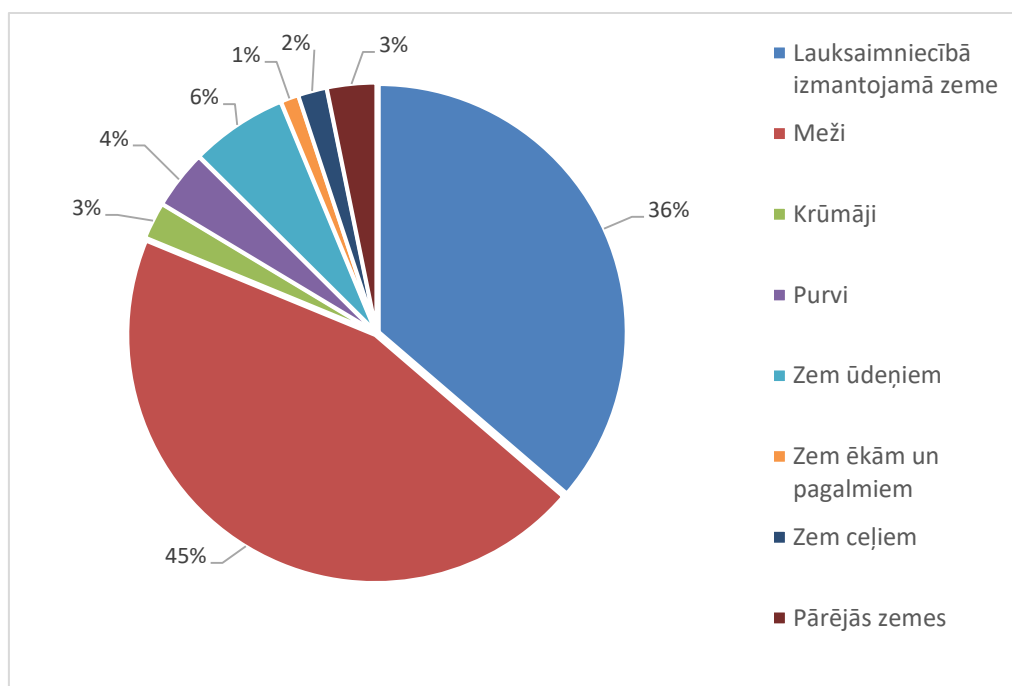
Pēdējos gados gāzes patērētāju skaits lēnām samazinās, ko var redzēt 5.1. attēlā. Iedzīvotāji savās mājāsaimniecībās izvēlas alternatīvu enerģijas avotu - elektroenerģiju. Gāzes patērētāju skaita pieaugums tuvākajos gados netiek prognozēts.

6. Nekustamā īpašuma raksturojums

6.1. Zemes

Zemes sadalījumā pa izmantošanas veidiem Ludzas novada lauku teritorijās dominē meži, kas aizņem 43 439,40 ha jeb 44,9% no novada kopplatības un lauksaimniecībā izmantojamās zemes – 35 097,40 ha jeb 36,3% no novada kopplatības (skatīt 6.1. attēlu).

Lielu platību novada lauku teritorijas aizņem zeme zem ūdeņiem – 6 112,5 ha jeb 6,3%, savukārt purvi un mitrāji aizņem 3 703,6 ha jeb 3,8% no novada kopplatības. Ludzas novada purvos ir nozīmīgi kūdras krājumi, taču liela daļa purvu iekļauti īpaši aizsargājamās dabas teritorijās - dabas liegumos un dabas parkos.

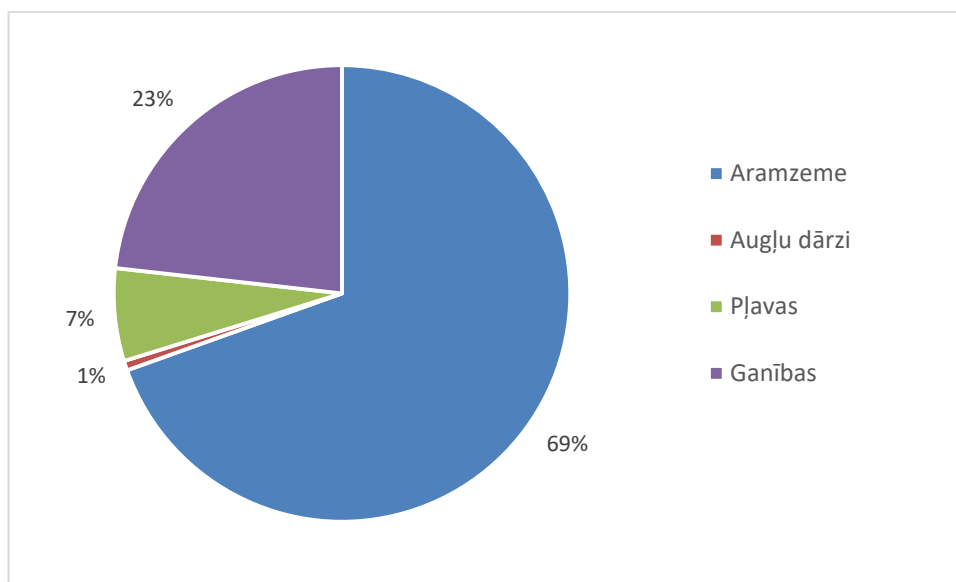
Attēls 6.1. Zemes sadalījums pa izmantošanas veidiem novada lauku teritorijā uz 01.01.2017. (Ludzas novada pašvaldības dati)

No lauksaimniecībā izmantojamām zemēm, kā redzams 6.2. attēlā, vislielāko īpatsvaru aizņem aramzeme – 24 404,1 ha jeb 69,5 % un ganības 8 151,3 ha – 23%. Pārējo lauksaimniecībā izmantojamo zemi aizņem pļavas – 6,5% un augļu dārzi – 0,68%.

Ludzas novada pašvaldība no 2013. līdz 2017. gadam īstenoja projektu „Alternatīvas biomasas izmantošanas iespējas zālāju bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu uzturēšanai” LIFE GRASSSERVICE, kura ietvaros tika pētīta zālāju izplatība (t.sk. aizsargājamo zālāju biotopu), ražība, kvalitāte, izmantojamība Ludzas novadā. Pārskati par veikto pētījumu rezultātiem pievienoti 9. – 14. pielikumā.

Ludzas novadā ir apzinātas lauksaimniecībā neizmantojamās zemes, kuras ir aizaugušas vai kuras ir applūstošas teritorijas. Tā kā par nekoptām lauksaimniecības zemēm to īpašniekiem tiek piemērots lielāks nekustamā īpašuma nodoklis, zemju īpašnieki cenšas veikt šo zemju apmežošanu.

Ludzas novadā ir novecojušas un bojātas meliorācijas sistēmas, kā rezultātā netiek pietiekami novadīti noteces un filtrācijas ūdeņi. Lauksaimniecības un meža zemju kvalitātes uzlabošanai nepieciešams veikt bojāto meliorācijas sistēmu rekonstrukciju, kā arī jaunu izbūvi.

Attēls 6.2. Lauksaimniecībā izmantojamo zemju sadalījums novada lauku teritorijā 2017. gadā (Ludzas novada pašvaldības dati)

Meži Ludzas novadā aizņem 43 439,4 ha lielu platību, kas ir 44,9 % no novada kopplatības. Vislielākās mežu platības ir Istras pagastā – 7881,7 ha, Rundēnu pagastā – 5703,5 ha, Briģu pagastā – 5053,9 ha un Pildas pagastā – 5032,4 ha. Vairāk kā pusi jeb 53% no meža platībām aizņem skuju koki un 47% lapu koku audzes. Pamatsugas ir priede, egļe un bērzs.

No novada mežu kopplatības visvairāk meža zemes apsaimnieko juridiskās personas – 46,9% un fiziskās personas – 30,3%, ko var redzēt 6.1. tabulā.

Tabula 6.1.

Meža zemju sadalījums pēc lietojuma vai īpašuma veida

Meža zemju īpašnieka vai lietotāja statuss	ha	%
Valsts institūciju īpašums un valstij piekritīga zeme	9065.6	20.87
Fizisko personu īpašums un lietojums	13149.1	30.27
Juridisko personu īpašums un lietojums	20386.0	46.93
Pašvaldības īpašums un pašvaldībai piekritīga zeme	807.2	1.86
Jaukta statusa kopīpašumi	21.8	0.05
Zeme zemes reformas pabeigšanai	9.7	0.02
Kopā:	27242.7	100.00

Avots: Ludzas novada pašvaldības dati uz 01.01.2017.

Ludzas novada pašvaldības īpašumā atrodas 523,0 ha zemes, no tiem 29% aizņem mežsaimniecības zeme un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, 27% lauksaimniecības zeme, 13% sabiedriskās nozīmes objektu apbūves zeme un 10% - pārējā zeme.

Lielāko platību Ludzas pilsētā aizņem lauksaimniecībā izmantojamā zeme (27%), kas pārsvarā ir mazdārziņu, kā arī pilsētas brīvās zemes teritorija. Lielu īpatsvaru veido viengīmenes un divgīmeņu dzīvojamo ēku apbūves teritorijas (24,9%), kā arī pilsētai piekrītošo ūdeņu platība (14,8%).

Informācija par Ludzas novada pašvaldības zemes sadalījumu pēc nekustamā īpašuma lietošanas mērķa ir apkopota 6.2. tabulā.

Tabula 6.2.

Ludzas novada pašvaldības zemes sadalījums pēc nekustamā īpašuma lietošanas mērķa

Nr.p.k.	Nekustamā īpašuma lietošanas mērķu grupa	Zemes vienību skaits	Kopplatība, ha
1.	Lauksaimniecības zeme	37	132.6
2.	Mežsaimniecības zeme un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kurās saimnieciskā darbība ir aizliegta ar normatīvo aktu	11	101.8
3.	Ūdens objektu zeme	1	4,5
4.	Derīgo izrakteņu ieguves teritorijas	8	34.2
5.	Dabas pamatnes un rekreācijas nozīmes zeme	25	68.2
6.	Individuālo dzīvojamo māju apbūves	31	18.9
7.	Daudzdzīvokļu māju apbūves zeme	21	11.7
8.	Komercdarbības objektu apbūve	3	3.0
9.	Sabiedriskās nozīmes objektu apbūves zeme	63	68.4
10.	Ražošanas objektu apbūves zeme	9	13.4
11.	Satiksmes infrastruktūru objektu apbūves zeme	93	56.7
12.	Inženiertehniskās apgādes tīklu un objektu apbūves zeme	13	9.6

Avots: Ludzas novada pašvaldības dati uz 01.01.2017.

6.2. Dzīvojamais fonds

Ludzas novada pašvaldības dzīvojamo fondu veido 226 pašvaldības dzīvojamās mājas (skatīt 6.3. tabulu), kurās atrodas 940 dzīvokļi un ar tiem funkcionāli saistītās 59 palīgēkas, un 76 palīgceltņu daļu vienības. 178 dzīvojamās mājas (kopējā platība 154583,31 m²) atrodas Ludzas pilsētā un 48 dzīvojamās mājas (kopējā platība 3435,43 m²) atrodas novada pagastu teritorijās.

Tabula 6.3.

Pašvaldības dzīvojamā fonda raksturojums

Dzīvojamās mājas				
Dzīvojamo māju skaits	Labiekārtotās dzīvojamās mājas		Nelabiekārtotās dzīvojamās mājas	
	88		138	
Dzīvokļi				
Dzīvokļu skaits	Privatizēti dzīvokļi pilsētā		Neprivatizēti dzīvokļi pilsētā	
	Labiekārtoti dzīvokļi	Nelabiekārtoti dzīvokļi	Labiekārtoti dzīvokļi	Nelabiekārtoti dzīvokļi
	1827	248	608	220
	Kopējā platība	97855,95 m ²	11312,48 m ²	35788,5 m ²

Avots: Ludzas novada pašvaldības dati uz 01.10.2017.

Ludzas pilsētā atrodas 7 sociālie dzīvokļi (kopējā platība 616,42 m²), kuros ir 26 istabas un ir noslēgti sociālo dzīvokļu 19 īres līgumi. Sociālajos dzīvokļos ir izmitināti 38 personas, no tiem: 5 invalīdi, 2 bāreņi un 24 darba spējīgie (to skaitā 15 bezdarbnieki).

Viens no lielākiem dzīvojamo māju apsaimniekotājiem ir pašvaldības SIA „Ludzas apsaimniekotājs”, kas apsaimnieko Ludzas pilsētas teritorijā esošās daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas, kā arī ir izveidotas dzīvokļu īpašnieku biedrības:

- biedrība “Kaija” apsaimnieko māju Stacijas ielā 93;
- biedrība “Mūsu māja 106” apsaimnieko māju Latgales ielā 106, Ludzā;
- biedrība “Mūsu māja 149” apsaimnieko māju Latgales ielā 149, Ludzā;
- biedrība “Jauna Gaisma” apsaimnieko māju Skolas ielā 18, Ludzā;
- SIA “SAR Projekti” apsaimnieko dzīvojamo māju Latgales ielā 28A, Ludzā.

Novada pagastu teritorijā esošās dzīvojamās mājas apsaimnieko pagastu pārvaldes.

Pašvaldības dzīvojamais fonds ir nolietojies, tam nepieciešami renovācijas un energoefektivitātes pasākumi. Pašvaldībai trūkst nepieciešamo finanšu līdzekļu, lai veidotu jaunu dzīvojamo fondu.

7. Vides aizsardzība

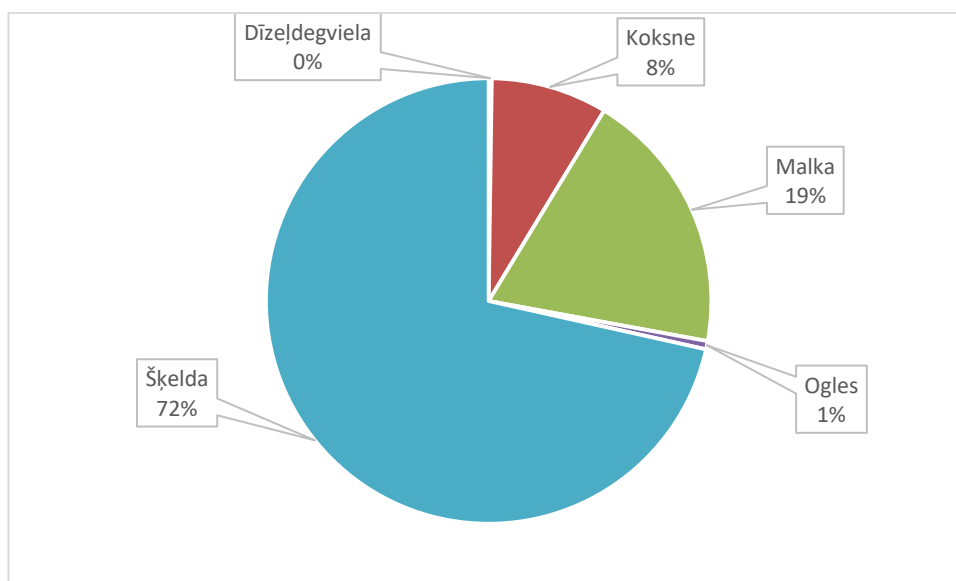
7.1. Gaisa kvalitāte

Galvenie gaisa kvalitātes ietekmējošie faktori ir mobilie un stacionārie gaisa piesārņojuma avoti. Galvenie mobilie gaisa piesārņojuma avoti ir autotransports un dzelzceļš (lokomotīves), kuru kustības rezultātā atmosfērā emitē piesārņojošās vielas – slāpekļa un oglekļa oksīdi, kā arī cietās daļiņas PM₁₀. Ludzas novada teritoriju šķērso autotransporta un dzelzceļa koridori, kuri savieno Eiropas Savienību ar Krievijas Federāciju. Izmeši no mobilajiem avotiem tiek kontrolēti periodiski: uz ceļiem un uzņēmumos, sadarbībā ar CSDD autotransporta tehnisko apskatu laikā iegūtajiem un aprēķinu ceļā apkopotajiem datiem. Ņemot vērā, ka mobilā gaisa piesārņojuma avotu daudzums un tā pārvietošana nav precīzi nosakāma, gaisa piesārņojošo vielu daudzums, kas atmosfērā emitē, ir nosakāms orientējoši.

Precīzāka informācija ir pieejama pie stacionārajiem gaisa piesārņotājiem. Pozitīva tendence ir tā, ka siltuma ražotāji veic siltuma ražošanas iekārtu uzlabošanu un modernizāciju, kas būtiski samazina gaisa piesārņojošo vielu ietekmi uz apkārtējo vidi.

Ludzas novadā pašlaik tiek normēti un uzskaitīti stacionārie izmešu avoti, taču netiek aplūkoti decentralizētie siltumapgādes objekti: privātmāju katlumājas vai vienkārši apkures katli, kokapstrādes cehu emisiju daudzums, kā arī izmeši, kas radušies lauksaimniecībā no lopkopības, minerālmēsļu un pesticīdu lietošanas. Valsts statistikā un LVĢMC Valsts statistikas pārskatā “Nr.2-GAISS” tiek apkopoti dati par lielākajiem stacionārajiem emisiju avotiem, taču reālais gaisa piesārņojuma līmenis paliek nezināms.

Ludzas novadā nav tādu teritoriju, kuras būtiski ietekmētu atmosfēras gaisa kvalitāti. Sakarā ar to, ka Ludzas novadā nav attīstītas rūpniecības, galvenie gaisa piesārņotāji ir katlumājas. Novada lielākie kurināmā izmantotāji atrodas Ludzas pilsētā. Attēlā 7.1. ir pārskats par izmantotā kurināmā materiāla proporcijām katlumājās Ludzas pilsētā. Visjaudīgākā katlu māja SIA „Ludzas Bio-enerģija” – atrodas Ludzas pilsētas teritorijā.

Attēls 7.1. Izmantotā kurināmā procentuālais sadalījums Ludzas novadā 2016. gadā (LVĢMC Valsts statistikas pārskats)

Kā var redzēt 7.1. tabulā, Ludzas pilsētu katlumājās gadu gaitā kā kurināmais izzūd ogles, arī dīzeļdegviela tiek izmantota ļoti niecīgos daudzumos – 0,1-0,2% no kopējā kurināmā apjoma. Kā stabils kurināmais tiek izmantota koksne – galvenokārt šķelda, mazāk malka un citi koksnes atlikumi.

Tabula 7.1.

Izmantotā kurināmā sadalījums Ludzas novadā pa gadiem no 2013.-2016. gadam

Teritorija	Kurināmā veids	2013	2014	2015	2016
Ludzas novads	Dīzeļdegviela (t)	53,41	20,82	11,78	35,22
	Koksne (t)	1234,42	1649,40	655,10	1039,41
	Malka (t)	2048,05	2283,16	2920,28	3145,16
	Ogles (t)	157,34	95,86	70,00	0,00
	Šķelda (t)	10586,84	9340,00	8768,65	10019,88

Avots: LVĢMC Valsts statistikas pārskats

Koksne ir nozīmīgākais vietējais kurināmais, arī SIA „Ludzas Bio-enerģija” to izmanto siltuma ražošanai, ko var redzēt 7.2. tabulā. Koksni plaši izmanto gan centralizētajā, gan vietējā un individuālajā siltumapgādē. Kopumā lielais koksnes īpatsvars kurināmā izmantošanas struktūrā ir pozitīvs rādītājs, jo radītie izmeši nesatur sēru, kas izraisa atmosfēras nokrišņu paskābināšanos.

Tabula 7.2.

SIA „Ludzas Bio-enerģija” kurināmā bilance 2012.-2015. gadā

Kurināmā bilance:	2012	2013	2014	2015
Šķelda, %	98,3	98,6	99	99,1
Dīzeļdegviela, %	1,7	1,4	1	1

Avots: Ludzas novada pašvaldības dati

Vietējā kurināmā izmantošana un siltumenerģijas ražošanas efektivitātes paaugstināšana ļauj ilgtermiņā saglabāt konkurētspējīgus siltumenerģijas ražošanas tarifus. Vietējiem kokapstrādes un mežizstrādes uzņēmumiem ir iespēja gūt papildus ieņēmumus, pārdodot ražošanas atlikumus. Koksnes kurināmais tiek ražots vietējā reģionā, kā rezultātā nauda un nodokļi paliek Latvijā. Kurināmā piegāde nav atkarīga no importa un politiskām attiecībām ar citām valstīm.

7.2. Ūdens kvalitāte un ūdenssaimniecība

7.2.1. Ūdensapgādes sistēma

Ludzas novadā dzeramā ūdens vajadzībām izmanto pazemes ūdeņus. Dzeramais ūdens pilnībā tiek nodrošināts no pazemes ūdens resursiem. Tie tiek iegūti no Pļaviņu – Daugavas ūdens horizonta. Vidējais patēriņš mēnesī uz vienu iedzīvotāju $\sim 2 \text{ m}^3$ ūdens.

2014. gada 19. septembrī SIA “Ludzas apsaimniekotājs” saņēma Valsts vides dienesta Rēzeknes reģionālās vides pārvaldes ūdens resursu lietošanas atļauju Nr. RE14DU0013. Ūdens resursu lietošanas veids: pazemes ūdens ieguve – Ludzas pilsētas ūdens apgādes nodrošināšanai. Iegūtais dzeramais ūdens atbilst kvalitātes prasībām.

SIA “Ludzas apsaimniekotājs” īpašumā ir desmit netamponēti artēziskie urbumi. Ludzas pilsēta ir nodrošināta ar dzeramā ūdens resursiem, kas tiek iegūts no sešiem artēziskiem urbumiem Stroda ielā 46 (Blaumaņa un Stroda ielu stūrī), Skolas ielā 41, Skolas ielā 54 (Jelgavas un Skolas ielu stūrī), Krāslavas ielā 3, Zvirgzdenes ielā 42 un Tālavijas ielā 128a. Septītais artēziskais urbums atrodas Isnaudas pagasta Kreičos notekūdeņu attīrīšanas iekārtu teritorijā. No šī urbuma paceltais ūdens tiek izmantots notekūdeņu attīrīšanas iekārtu tehniskām vajadzībām. Trīs artēziskie urbumi Kārsavas ielā 4, Latgales ielā 3 (Maskavas apvedceļš 3) un Peldu ielā 10 ir rezerves urbumi.

No artēziskiem urbumiem faktiski iegūtais ūdens daudzums ir redzams 7.3. tabulā. Iegūtais ūdens daudzums pa gadiem palielinās gandrīz visos urbumos, kas saistīts ir ar pieaugošu ūdens patēriņu. Ievērojams iegūtā ūdens daudzuma palielinājums ir Kreiču urbumā, kas nodrošina attīrīšanas iekārtu darbību.

Tabula 7.3.

No artēziskiem urbumiem faktiski iegūtais ūdens daudzums (m^3)

Nr.p.k.	Artēziskā urbuma atrašanās vieta	Iegūtais ūdens daudzums 2015. g. m^3	Iegūtais ūdens daudzums 2016. g. m^3
1	Stroda iela 46, Ludza, Ludzas novads	81811	83679
2	Skolas iela 41, Ludza, Ludzas novads	46573	59340
3	Skolas iela 54, Ludza, Ludzas novads	68382	75317
4	Kārsavas iela 4, Ludza, Ludzas novads	-	-
5	Latgales iela 3 (Maskavas apvedceļš 3), Ludza, Ludzas novads	-	-
6	Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, Kreiči, Isnaudas pagasts, Ludzas novads	582	9963
7	Peldu iela 10, Ludza, Ludzas novads	-	-
8	Krāslavas iela 3, Ludza, Ludzas novads	1871	1902

9	Zvirgzdenes iela 42, Ludza, Ludzas novads	3090	2476
10	Tālavijas iela 128a, Ludza, Ludzas novads	722	709
	Kopā:	203031	233386

Avots: SIA „Ludzas apsaimniekotājs” dati

2016. gada 31. decembrī ūdensapgādes tīklu garums Ludzas pilsētā bija 30,43 km. Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti centralizētās ūdensapgādes pakalpojumi, ir ~ 86 %.

Ludzas pilsētā ir uzstādītas piecas ūdens atdzelžošanas stacijas, (skatīt 7.4. tabulu):

1. Stroda ielā 46 – darbojas.
2. Zvirgzdenes ielā 42 – darbojas.
3. Krāslavas ielā 3 – darbojas.
4. Tālavijas ielā 128a – darbojas.
5. Latgales ielā 3 (Maskavas apvedceļš 3) – rezervē.

Tabula 7.4.

Ludzas novada teritorijā esošās atdzelžošanas iekārtas

Nr.p.k.	Teritoriālā vienība	Daudzums
1.	Ludzas pilsēta	5
2.	Brīgu pagasts	1
3.	Cirmas pagasts	1
4.	Isnaudas pagasts	1
5.	Istras pagasts	2
6.	Nirzas pagasts	1
7.	Nukšu pagasts	1
8.	Pildas pagasts	2
9.	Pureņu pagasts	1
10.	Rundēnu pagasts	-

Avots: SIA „Ludzas apsaimniekotājs” dati, 2016. g.

LVĢMC datu bāzes uzskaitē Ludzas novadā ir 246 urbumi, no kuriem ekspluatēti tiek 68 urbumi (skatīt 7.5. tabulu). Lielākā daļa urbumu ir pašvaldību pārziņā, daļa urbumu ir uzņēmumu, individuālo lietotāju pārziņā. Novadā ir 159 neapsaimniekoti urbumi.

Tabula 7.5.

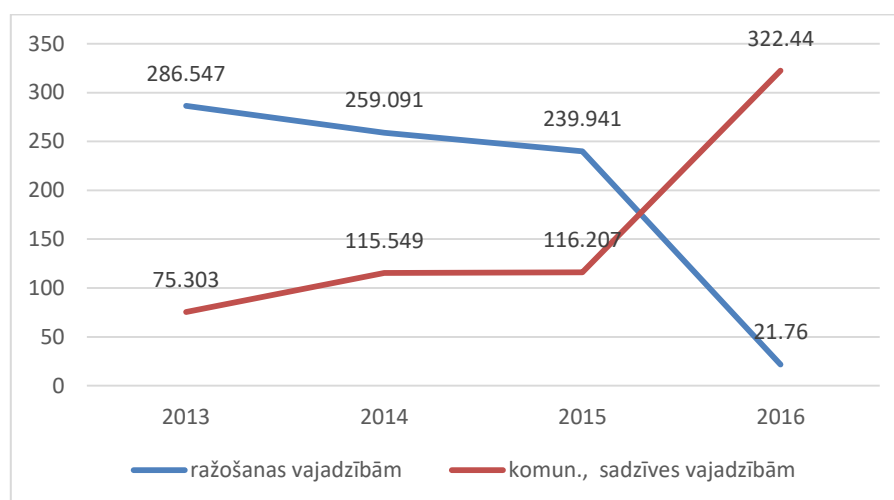
Ludzas novada teritorijā esošie ūdensapgādes urbumi

Teritoriālā vienība	Urbumu skaits	Tai skaitā					
		Ūdens lietošanai izmantojamie urbumi	Rezervētie urbumi	Neizmantotie urbumi	Aiztamponētie urbumi	Jātamponē urbumi	Statuss nav zināms
Ludzas pilsēta	54	32	3	5	5	1	8
Brīgu pagasts	26	5	-	-	-		21
Cirmas pagasts	25	4	-	-	1		20
Isnaudas pagasts	40	5	-	-	-		35
Istras pagasts	25	8	-	-	1		16
Nirzas pagasts	21	2	-	-	2		17

Nukšu pagasts	13	3	-	-	-		10
Pildas pagasts	12	3	-	-	-		9
Pureņu pagasts	15	4	-	-	-		11
Rundēnu pagasts	15	2	-	1	-		12
Kopā	246	68	3	6	9	1	159

Avots: LVĢMC Latvijas derīgo izrakteņu atradņu reģistrs, 2016.

Galvenie ūdens patērētāji Ludzas novadā ir iedzīvotāji, sabiedrisko ēku lietotāji, komercuzņēmumi un pārvaldes iestādes, kā arī daudzdzīvokļu māju saimnieciskais sektors, zemnieku saimniecības sektors un ražošanas sektors. Pēc Valsts vides dienesta Rēzeknes reģionālās pārvaldes izsniegtajām atļaujām kopumā Ludzas novadā 2016. gadā ūdens resursus izmantoja 20 organizācijas.

Attēls 7.2. Ūdens izmantošana ražošanas un sadzīves vajadzībām Ludzas novadā (tūkst. m³/gadā)
(LVĢMC Valsts statistikas pārskats)

Analizējot 7.2. attēla rādītājus, redzams, ka pēdējos gados ūdens patēriņš ražošanas vajadzībām būtiski samazinās. Komunālajām un sadzīves vajadzībām ūdens patēriņš pakāpeniski pieaug. Faktiski iegūtais ūdens daudzums no artēziskajiem urbumiem, salīdzinot 2016. gadu ar 2012. gadu, samazinās (skatīt 7.6. tabulu). Tas izskaidrojams ar precīzāku iegūtā ūdens daudzuma uzskaiti, ūdensapgādes sistēmas sakārtošanu un ūdens zudumu samazināšanu.

Tabula 7.6.

No artēziskajiem urbumiem faktiski iegūtais ūdens daudzums Ludzā

Gads	Iegūtais ūdens daudzums (m³)	Iedzīvotāju īpatsvars, kam nodrošināti centralizētās ūdensapgādes pakalpojumi (%)
2016.	233386	86
2015.	203031	86
2014.	219982	86
2013.	233661	83
2012.	240439	82

Avots: SIA „Ludzas apsaimniekotājs” dati

Centralizētā ūdensapgādes sistēma ir lielākajā daļā no Ludzas pilsētas teritorijas, savukārt pagastu administratīvajos centros (skatīt 5. pielikumu) un dažās lauku apdzīvotajās vietās (ciematos) ir daļēji

centralizēta ūdensapgādes sistēma. Pārējie iedzīvotāji ūdens ieguvei izmanto autonomas ūdensapgādes sistēmas: šahtveida akas vai individuālos artēziskos urbumus.

Tabula 7.7.

Ludzas novada centralizētās ūdensapgādes sistēmas raksturojums

Nr.p.k.	Teritoriālā vienība	Teritorija	Ūdens tīklu kopgarums (ar pievadu), km	Dzeramā ūdens kvalitāte
1	Ludzas pilsēta	Ludzas pilsēta	22,42	atbilst kvalitātes prasībām
2	Brīgu pagasts	Brīgu ciems	4,071	atbilst kvalitātes prasībām
3	Cirmas pagasts	Tutānu ciems	2,612	atbilst kvalitātes prasībām
4	Isnaudas pagasts	Martišu ciems	4,736	atbilst kvalitātes prasībām
		Istalsnas ciems	0,216	
		Kreiču ciems	0,076	
5	Istras pagasts	Vecslabadas ciems	3,158	atbilst kvalitātes prasībām
6	Nirzas pagasts	Nirzas ciems	4,114	atbilst kvalitātes prasībām
		Raipoles ciems (Kušneri)	0,76	atbilst kvalitātes prasībām
7	Ņukšu pagasts	Ņukšu ciems	6,03	atbilst kvalitātes prasībām
		Gaveiku ciems	0,6	
8	Pildas pagasts	Pildas ciems	6,050	atbilst kvalitātes prasībām
9	Pureņu pagasts	Kivdolas ciems	1,663	atbilst kvalitātes prasībām
		Auzeņu ciems	1,300	
10	Rundēnu pagasts	Rundēnu ciems	1,719	atbilst kvalitātes prasībām
		Rundēnu skolas ēka	0,315	

Avots: Ludzas novada pašvaldības dati, 2016. g.

Ludzas pilsētas centralizētā ūdensapgādes sistēma aptver 60% no pilsētas teritorijas un apkalpo ~71% iedzīvotāju, ~95% komercuzņēmumus un iestāžu. Apmēram 90% centralizētās ūdensapgādes sistēmas lietotāju dzīvokļos ir uzstādīti ūdens skaitītāji. Pagastos centralizētās ūdensapgādes sistēmas apkalpo vidēji 49% no ciemu iedzīvotājiem, kā arī uzņēmumus un iestādes. Izbūvēto ūdensvada tīklu apjomi ir redzami 7.7. tabulā.

7.2.2. Kanalizācijas sistēma

Ludzas pilsētā ir centralizētā kanalizācijas sistēma, kura pārklāj ~65% no pilsētas apbūvētās teritorijas un apkalpo ~70% iedzīvotāju un ~93% ražošanas uzņēmumu un sabiedrisko iestāžu.

Ludzas pilsētā ir viena neatkarīga kanalizācijas sistēma, kura sastāv no pašteces kanalizācijas tīkla, vienpadsmit kanalizācijas sūkņu stacijām, kanalizācijas spiedvadiem un notekūdeņu bioloģiskajām attīrīšanas iekārtām BIO-2800, kuras atrodas Ludzas novada Isnaudas pagasta Kreiļos. Sadzīves notekūdeņi no Ludzas pilsētas tiek savākti kanalizācijas sistēmā un novadīti uz notekūdeņu attīrīšanas iekārtām.

2017. gada 1. janvārī kanalizācijas pašteces tīkla garums Ludzas pilsētā bija 26,95 km un kanalizācijas spiedvada tīkla garums – 5,88 km.

Kanalizācijas pārsūkņēšanas stacijas (KSS):

1. Latgales ielas 4 KSS,
2. A.Jurdža ielas 1E KSS
3. Sporta ielas 13A KSS
4. Krāslavas ielas 36 KSS
5. Stacijas ielas 2A KSS
6. Liepājas ielas 9 KSS
7. Mazā Ezerkrasta ielas 7 KSS
8. Kuļņeva ielas 2 KSS
9. Stroda ielas 1B KSS
10. Latgales ielas 90A KSS
11. Odu ielas KSS

Pagastu administratīvajos centros un dažās lauku apdzīvotajās vietās (ciematos) ir daļēja centralizēta kanalizācijas sistēma (skatīt 7.8. tabulu).

Tabula 7.8.

Ludzas novada centralizētās kanalizācijas sistēmas raksturojums

Nr. p.k.	Atrašanās vieta	Teritorija	Attīrīšanas ierīces tips	Kanalizācijas tīklu kopgarums, km
1.	Ludzas pilsēta	Ludzas pilsētas teritorija	BIO 2800 (atrodas Ludzas novada Isnaudas pagasta Kreiči ciemā)	21,257
			BIO 200 (atrodas Latgales ielā 232, Ludzā; netiek izmantotas)	
2.	Brīgu pagasts	Brīgu ciems	BIO 100	3,814
3.	Cirmas pagasts	Tutānu ciems	BIO 200	3,188
		Sociālās aprūpes centrs „Ludza”	Mehāniskās ūdens attīrīšanas iekārtas	0,19
4.	Isnaudas pagasts	Martišu ciems	BIO -100	2,88
		Istalsnas ciems	BIO 50	1,038
5.	Istras pagasts	Vecslabadas ciems	BIO 100	0,407
		Vecslabadas ciems	BIO M 25-30	
6.	Nirzas pagasts	Nirzas ciems	BIO 200	4,248
		Raipoles ciems	BIO 50	1,207
		Ciems Raipole	Bioloģiskās attīrīšanas iekārtas ORIS-35	
7.	Nukšu pagasts	Ņukšu ciems	BIO 100	2,558
			BIO 50	
		Gaveiku ciems	Mehāniskās attīrīšanas iekārtas	80
8.	Pildas	Pildas ciems	BIO 200	2,690
9.	Pureņu pagasts	Kivdolovas ciems	BIO 50 (darbojas mehāniskajā režīmā)	2,059
		Auzeņu ciems	Tiek novadīts uz Kivdolovas iekārtām	0,915
10.	Rundēnu pagasts	Rundēnu ciems	BIO 200	1,673
		Rundēnu pamatskolas rajona dzīvojamās mājas	Mehāniskās ūdens attīrīšanas iekārtas	0,191

Avots: LVĢMC un Ludzas novada pašvaldības dati, 2016. g.

Sadzīves notekūdeņi no apdzīvotajām vietām galvenokārt tiek savākti kanalizācijas sistēmā, novadīti uz notekūdeņu attīrīšanas iekārtām (NAI) un pēc attīrīšanas ūdenstecēs vai ūdenstilpnēs. Uz 2017. gadu Ludzas novadā uzskaitītas 2 mehāniskās notekūdeņu attīrīšanas iekārtas un 17 bioloģiskās notekūdeņu attīrīšanas iekārtas (skatīt 7.9. tabulu).

Tabula 7.9.

Bioloģiskās notekūdeņu attīrīšanas iekārtas Ludzas novadā						
Ūdens daudzumi: tūkst. m ³ /gadā						
Teritoriālā vienība	Skaits	Jauda (tūkst. m ³ /dnn)	Notekūdeņu daudzums	Attīrīšanas pakāpe		Biogēnā redukcija
				Pirmējā attīrīšana	Otrējā attīrīšana	
Briģu pagasts	1	0,050	5.127	0	5.127	0
Cirmas pagasts	3	0,200	10.668	0	10.668	0
Isnaudas pagasts	4	0,153	237.804	0	237.804	0
Istras pagasts	2	0,100	6.377	0	6.377	0
Ludzas pilsēta	1	3,000	0.56	0	0.56	0
Nirzas pagasts	3	0,256	22.036	0.542	21.494	0
Nukšu pagasts	2	0,100	6.504	0.02	6.484	0
Pildas pagasts	1	0,200	15.15	0	15.15	0
Pureņu pagasts	1	0,05	3.1	0	3.1	0
Rundēnu pagasts	1	0,200	6.325	0	6.325	0
KOPĀ	19	4,309	313.651	0.562	313.089	0

Avots : LVĢMC Valsts statistikas pārskats (dati uz 01.01.2017.)

Vislielākais bioloģisko notekūdeņu daudzums tiek attīrīts Kreiču NAI Isnaudas pagastā Ludzas novadā. Kreiču NAI tiek attīrīti Ludzas pilsētā radītie bioloģiskie notekūdeņi. Attīrīto notekūdeņu atbilstību tīrības pakāpēm var redzēt 7.10. tabulā – tie atbilst normatīvu prasībām.

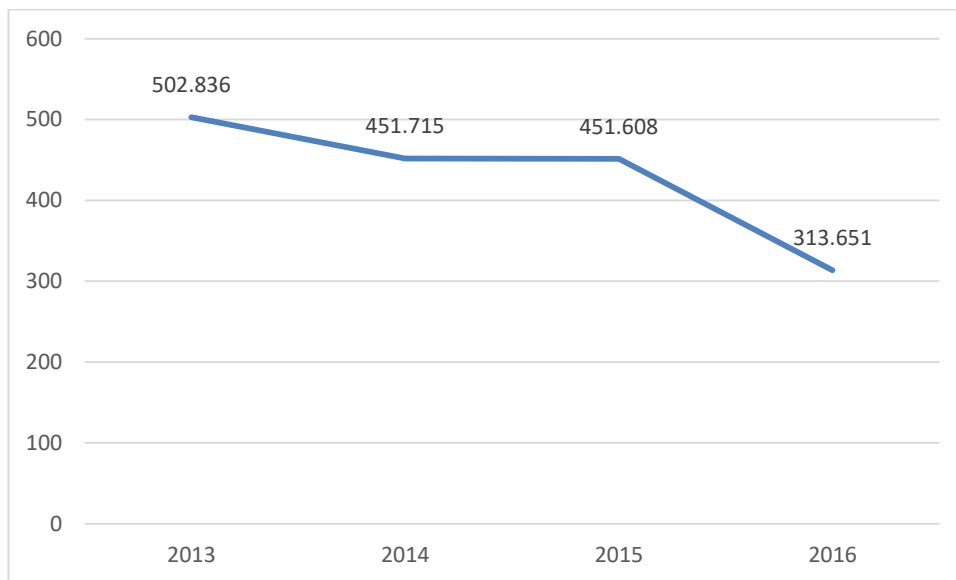
Nemot vērā, ka bioloģiskās notekūdeņu attīrīšanas iekārtas noliektas un, lai vidē nenokļūtu piesārņojums, jāplāno bioloģisko notekūdeņu attīrīšanas tīklu un iekārtu uzlabošana, kā arī nostādināto notekūdeņu papildus kontrole.

Tabula 7.10.

Notekūdeņu daudzums Ludzas novadā	
Notekūdeņi, tūkst. m ³ /gadā	
Ar attīrīšanu normatīvi tīri	313.089
Ar attīrīšanu normatīvi netīri	0.562
Bez attīrīšanas normatīvi tīri	0
Bez attīrīšanas normatīvi netīri	0
Lietus notekūdeņi	0
Novadīšanas vietu skaits	0
Kopā novadīti notekūdeņi	313.651

Avots : LVGMC Valsts statistikas pārskats

Analizējot 7.3. attēlā uzrādīto notekūdeņu daudzumu, redzams, ka attīrīto notekūdeņu daudzums pa gadiem samazinās.

Attēls 7.3. Notekūdeņu daudzums Ludzas novadā (tūkstošos m³) (LVGMC Valsts statistikas pārskats)

Nelielos ciematos vai pie atsevišķām mājām pilsētā un dažām dzīvojamām mājām un lopu kūtīm ciemos notekūdeņu savākšanai izmanto individuālus notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas risinājumus – kanalizācijas krājbedres. Tie rada Nkop un Pkop slodzi uz virszemes ūdenstecēm un ūdenstilpēm un norāda uz centralizētas notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas nepieciešamību vietās, kur tas tehniski un ekonomiski iespējams. Iespējamais risinājums ir jaunu pieslēgumu veidošana vai jaunu mazo notekūdeņu attīrīšanas iekārtu būvniecība, notekūdeņu attīrīšanā izmantojot alternatīvās tehnoloģijas – mākslīgās mitrzesmes, infiltrāciju, dīķus ar fosfora ķīmisku izgulsnēšanu u.tml.

Lauku viensētām un ciemu dzīvojamām mājām kanalizācijas sistēmu lielākoties nav.

Kanalizācijas sistēmas, notekūdeņu attīrīšanas iekārtas un izmantojamās attīrīšanas tehnoloģijas daudzviet ir novecojušas. Pagastu pārvalžu komunālie dienesti, kas nodarbojas ar ūdensapgādes un kanalizācijas jautājumiem, visbiežāk veic cauruļvadu plīsumu un aizsērēšanas novēršanu, notekūdeņu attīrīšanas iekārtu un kanalizācijas sūkņu apkalpošanu, bet nav spējīgi veikt tehnoloģiskā režīma uzlabošanas, sistēmas rekonstrukcijas pasākumus.

Ludzas novada Ludzas pilsētā darbojas slēgtā un vaļējā tipa lietuss ūdens kanalizācijas sistēma. Atšķirībā no dzeramā ūdens un notekūdens savākšanas šim pakalpojumam nav abonentu maksas. Kopā lietuss ūdens kanalizācijas sistēma apkalpo aptuveni 80% no pilsētas apbūvētās teritorijas. Pārsvārā lietuss ūdeņi bez attīrīšanas tiek novadīti vietējos ūdens novadīšanas grāvjos un lielākā daļa no tiem noplūst tieši uz Mazo Ludzas ezeru un Lielo Ludzas ezeru. Ludzas pilsētas atsevišķos rajonos lietuss ūdens kanalizācijas kolektoriem ir pieslēgtas notekas no ēku jumtiem, pagrabu un ēku perimetra drenāža. Pilsētas lietuss ūdens kanalizācijas sistēmu apsaimniekošana tiek nodrošināta ielu ikdienas uzturēšanas ietvaros, Ludzas novada pašvaldībai slēdzot līgumu ar iepirkuma rezultātā izraudzīto piegādātāju.

Īstenojot ES līdzfinansētus ielu rekonstrukcijas projektus no 2009. līdz 2015. gadam Ludzas pilsētā tika rekonstruēta un izbūvēta lietuss ūdens kanalizācijas sistēma Latgales ielas, Tālavijas ielas,

Liepājas ielas, M.Ezerkrasta ielas, Ezera šķērsielas, 1.Maija ielas, Parku ielas, Rūpniecības ielas, Raiņa ielas, Rekašova ielas, Tirgus ielas, Kr.Barona ielas, Blaumaņa ielas posmos.

Daudzviet lietus novadīšanas komunikācijas ir jāatjauno vai jāizbūvē no jauna. Dažās pilsētas ielās nav nodrošināta lietus ūdens savākšana, grāvji ir aizauguši un caurtekas bojātas, vietām iedzīvotāji tos aizbēruši, un tie netiek regulāri apkopti. Lietus un sniega kušanas ūdeņi dabīgā ceļā pa ceļu virsmām, laukumiem, ielu tehnēm notek reljefa zemākajās vietās, un tās vietas, kur nav novadgrāvju, tiek appludinātas. Neatbilstoša cauruļvadu un caurteku diametra, kā arī meliorācijas grāvju sliktā stāvokļa dēļ tiek applūdinātas dzīvojamo māju un sabiedrisko vietu teritorijas pilsētā, it īpaši Tālavijas, Stroda, Puškina, Sporta, Pureņu ielu rajonos u.c. Sistēmas nolietojuma dēļ pilsētas daudzdzīvokļu dzīvojamās apbūves rajonos lietus kanalizācijas sistēmas tehniskais stāvoklis ir kritisks.

Ludzas novada lauku teritorijā darbojas vaļējā tipa lietus ūdens kanalizācijas sistēma – novadgrāvji un caurtekas, un lielākā daļa šo būvju ir kritiskā stāvoklī. Pārsvārā lietus ūdens novadīšana laukos ir tieši saistīta ar meliorācijas sistēmām. Saskaņā ar LR Meliorācijas likuma 3. pantu “Zemes īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam ir tiesības veikt zemes meliorāciju, ievērojot normatīvajos aktos par meliorācijas sistēmas būvniecību noteiktās prasības, un pienākums ekspluatēt un uzturēt meliorācijas sistēmu atbilstoši attiecīgu normatīvo aktu prasībām”. Lielākā daļa meliorācijas sistēmu Ludzas novadā atrodas privātīpašumos un netiek uzturētas atbilstoši LR normatīvo aktu prasībām, kā rezultātā tiek applūdinātas un pārpurvotas lielas teritorijas, bojāti un izskaloti valsts un pašvaldības ceļi. 2014. – 2020. gadā ir pieejami ES finansējums meliorācijas sistēmu pārbūvei, atjaunošanai un sakārtošanai.

Ludzas novada pašvaldība nodrošina lietus ūdens novadīšanas sistēmas uzturēšanu, rīkojot iepirkumus un noslēdzot līgumus par pagastu ielu un ceļu ikdienas uzturēšanu ar piegādātajiem katram novada pagastam. Izvēlētais piegādātājs maina caurtekas, atjauno grāvjus. Nepietiekošā finansējuma dēļ tiek remontētas tikai tās lietus ūdens komunikācijas, kuras ir avārijas stāvoklī.

Lai uzlabotu lauku ceļu stāvokli, t.sk., lietus ūdens novadīšanu, Ludzas novada pašvaldība īsteno projektus Latvijas Lauku attīstības programmas 2014. – 2020. gadam pasākuma “Pamatpakalpojumi un ciematu atjaunošana lauku apvidos” ietvaros, pārbūvējot dažus novada pašvaldības ceļu posmus.

7.3. Atkritumu apsaimniekošana

Latvijā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas galvenās problēmas ir atkritumu izgāztuvju lielais skaits un to ietekme uz vidi. Atkritumu izbēšana neatļautās vietās rada pazemes un virszemes ūdens piesārņojumu, kā arī augsnes un ainavas degradāciju.

Īstenojot Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2006. – 2012. gadam, ir slēgtas visas Ludzas novadā esošās sadzīves atkritumu izgāztuves un veikti rekultivācijas darbi – izgāztuves virsma ir nosepta ar pietiekoši biezu grunts slāni, apkārtne ir labiekārtota. Rekultivācijas rezultātā problemātiskajās teritorijās iegūta sakopta ainava un zemes gabali sagatavoti turpmākai izmantošanai.

7.3.1. Sadzīves atkritumi

2016. gada 10. oktobrī SIA “Ludzas apsaimniekotājs” saņēma Valsts vides dienesta Rēzeknes reģionālās vides pārvaldes atkritumu apsaimniekošanas atļauju Nr. RE13AA0002.

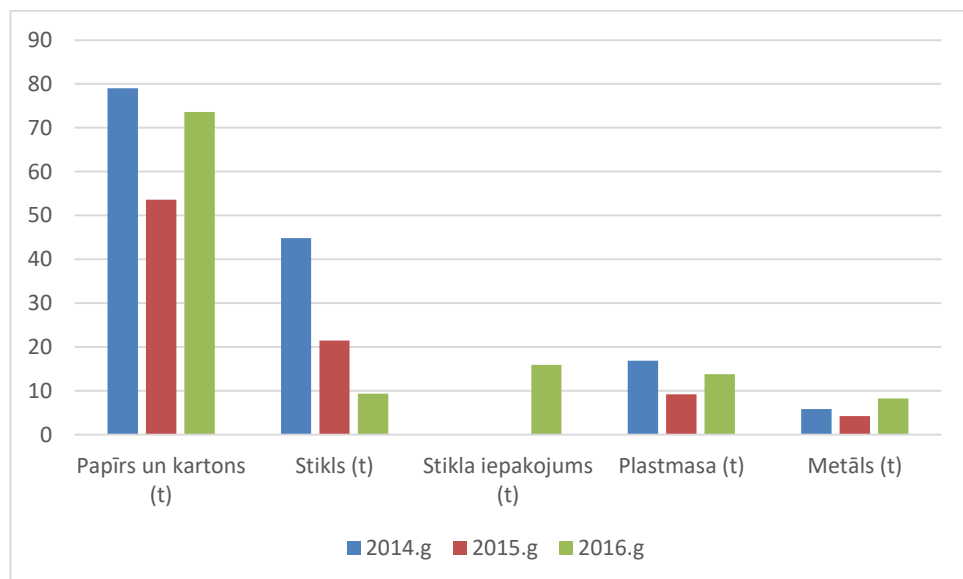
SIA “Ludzas apsaimniekotājs” nodarbojas ar sadzīves atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu, šķirošanu vai uzglabāšanu. Sadzīves atkritumi tiek transportēti uz SIA “ALAAS”

sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonu „Križevņiki”, kas atrodas Ozolaines pagastā, Rēzeknes novadā. Nesankcionētu atkritumu izgāztuvju Ludzas novadā nav.

Šķiroto atkritumu savākšanas laukums atrodas Rūpniecības ielā 2a, Ludzā. Laukumā Ludzas pilsētas iedzīvotājiem ir iespēja nodot liela izmēra, metāla, stikla, papīra, koksnes un tekstila atkritumus. Savākto atkritumu šķirošanas darbība ir atļauta tikai noliktavas telpās. Teritorijā ievesto, šķirošanai paredzēto, atkritumu un sašķiroto atkritumu uzglabāšana atļauta tikai noliktavas telpās un teritorijā konteineros īpaši aprīkotā vietā. Ludzas pilsētā ir izveidoti vēl divi laukumi šķiroto atkritumu savākšanai: Kr. Barona ielā 49, Ludzā un Kreičos, Isnaudas pagastā.

2017. gadā nodota ekspluatācijā sadzīves atkritumu šķirošanas līnija un uzcelta noliktava. Tiek plānots uzlabot šķirošanas centra laukumu Rūpniecības ielā 2A, izveidojot ūdensnecaurīgu pārklājumu. Atklātā šķirošanas līnija dod iespēju SIA “Ludzas apsaimniekotājs” necelt iedzīvotājiem atkritumu utilizēšanas maksas, neskatoties uz to, ka strauji cēlies dabas resursu nodoklis un maksa par atkritumu noglabāšanu poligonos.

Sašķiroto atkritumu daudzums pa to veidiem ir atšķirīgs, ko var redzēt 7.4.attēlā.

Attēls 7.4. SIA “Ludzas apsaimniekotājs” šķīrotie un nodotie sadzīves atkritumi 2014.-2016. gados (t)
(SIA „Ludzas apsaimniekotājs” dati)

Dalītai atkritumu vākšanai pašvaldības SIA „Ludzas apsaimniekotājs” sadarbībā ar Latvijas Zaļo punktu vairākos pilsētas rajonos ir uzstādījuši dzeltenās krāsas konteinerus neliela izmēra sadzīves atkritumu šķirošanai. Konteineros iespējams izmest visu veidu izlietoto iepakojumu – stikla pudeles un burkas, plastmasas pudeles un kanniņas, metāla bundžas un kārbas, papīra un kartona kastes. Ludzas pilsētā sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punkti atrodas pēc adresēm:

- 1) Baznīcas ielā 4;
- 2) Biržas ielā 16;
- 3) Blaumaņa ielā 13;
- 4) Blaumaņa ielā 23A;
- 5) Dagdas ielā 4a;
- 6) Latgales ielā 28A;
- 7) Latgales ielā 51;
- 8) Latgales ielā 92;

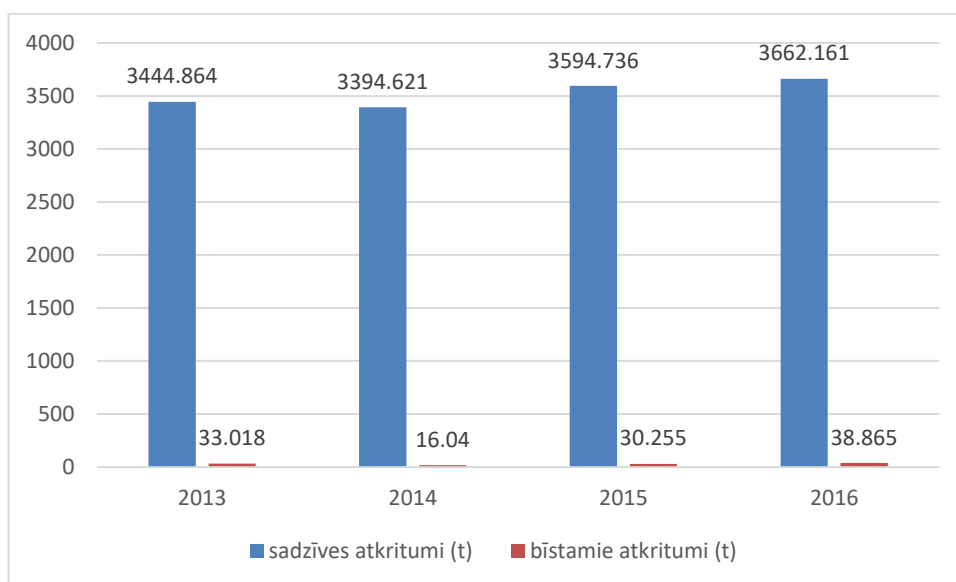
- 9) Latgales ielā 236;
- 10) Latgales ielā 242A;
- 11) Liepājas ielā 22A;
- 12) Parku ielā 52;
- 13) Raiņa ielā 24A;
- 14) Raiņa ielā 32;
- 15) Raiņa ielā 53;
- 16) Raiņa ielā 62A;
- 17) Skolas ielā 25;
- 18) Skolas ielā 30;
- 19) Stacijas ielā 57A.

Ludzas pilsētā atkritumu apsaimniekošanas sistēmā šobrīd ir iesaistīti ap 89% iedzīvotāju, bet lauku teritorijās tikai 48,8%.

Šķirojot izlietoto iepakojumu no citiem sadzīves atkritumiem, tiks samazināts poligonā noglabājamo atkritumu daudzums, kas no gada uz gadu pieaug. Līdz ar to arī iedzīvotājiem samaksa par atkritumu izvešanu tuvākā nākotnē nepalielināsies tik strauji.

Atkritumu apsaimniekošanas sistēmā ir iekļauti arī novada lauku viensētu iedzīvotāji, noslēdzot līgumu par atkritumu apsaimniekošanu ar SIA “Ludzas apsaimniekotājs”. Ar atkritumu konteineriem ir nodrošinātas tūrisma un atpūtas vietas, kapsētas, valsts pierobežas zona, kur veidojas intensīvas tranzīta autotransporta rindas pie robežkontroles punktiem.

Ludzas novada pašvaldība organizē tradicionālo vides sakopšanas akciju “Tīrības dienas” divas reizes gadā – pavasarī un rudenī. Akcijas laikā pašvaldības teritorijā tiek izvietoti lieli konteineri atkritumu izmešanai. Pagastos akcijas ietvaros konteineri tiek uzstādīti tikai pavasaros.

Attēls 7.5. Sadzīves atkritumu daudzums Ludzas novadā 2013. – 2016. gadam (t /gadā) (LVGMC Valsts statistikas pārskats)

Ludzas novadā radīto sadzīves atkritumu daudzumam ir tendence pieaugt, kas redzams 7.5. attēlā. Palielinoties sadzīves atkritumu daudzumam, aktuāla kļūst nepieciešamība attīstīt atkritumu šķirošanu un dalītās atkritumu vākšanas sistēmas, kas novadā funkcionē nepilnīgi, skarot atsevišķas atkritumu grupas. Tādēļ Rūpniecības ielā 2a, Ludzā, ir nepieciešams uzlabot atkritumu šķirošanas

centra laukumu, nodrošinot Ludzas novadā savākto sadzīves atkritumu lielākās daļas šķirošanu. Nepieciešama arī aktīvāka sadarbība ar iedzīvotājiem un viņu iesaistīšana sadzīves atkritumu šķirošanā.

Ludzas novada teritorijā ir aizliegts apglabāt dzīvnieku izcelsmes atkritumproduktus. Nepieciešamības gadījumā ir jāslēdz līgums ar firmām, kam ir licence ar to nodarboties.

7.3.2. Bīstamie atkritumi

Bīstamie atkritumi ir: svina akumulatori, eļļu atkritumi (eļļas filtri, atstrādātā eļļa, ar naftas produktiem piesārņota augsne u.c.), luminiscentās lampas, medicīnas atkritumi, galvanisko procesu atlikumi, krāsu atlikumi u.c.

Elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumi (EEIA) veido sadzīves elektriskās un elektroniskās iekārtas (tostēr, plītiņas, ledusskapji, radio un TV aparāti, datori, utt.). Latvijā ar EEIA savākšanu nodarbojas A/S "BAO". Ludzas novadā EEIA savāc SIA "Ludzas apsaimniekotājs" u.c. uzņēmumi.

Nolietotie transporta līdzekļi ir īpašs atkritumu veids, kuru apsaimniekošana saskaņā ar Nolietotu transportlīdzekļu apsaimniekošanas likumu ir jānodrošina transportlīdzekļu īpašniekam, kuram jebkurš tā īpašumā esošs nolietots transportlīdzeklis ir jānodod apstrādes uzņēmumam, kurš darbojas saskaņā ar reģionālās vides pārvaldes izsniegtās atļaujas nosacījumiem.

Lietotās baterijas un akumulatorus pieņem pārstrādei vairāki uzņēmumi, t. sk. pašvaldības SIA "Ludzas apsaimniekotājs". Dažādos uzņēmumos, tirdzniecības centros ir uzstādīti konteineri, kur var nodot izlietotās baterijas.

Specifiskie medicīnas atkritumi rodas feldšeru punktos un tie ir gan vienreizējās lietošanas šļirces, gan pārsienamais materiāls, gan medikamenti, kuriem beidzies derīguma termiņš u.c. Arī šo atkritumu apsaimniekošanai ir īpašas prasības un to nokļūšana sadzīves atkritumu izgāztuvēs ir jāierobežo.

Ludzas novadā bīstamo atkritumu pieņemšanas un uzglabāšanas punkts, ko apsaimnieko pašvaldības SIA „Ludzas apsaimniekotājs”, atrodas 2.5 km no Ludzas pilsētas Ludzas novada Isnaudas pagasta ciemā Kreiči, neapdzīvotā vietā uz Ludzas novada pašvaldības zemes. Pieņemšanas un uzglabāšanas iekārta izveidota bijušās katlu mājas telpās. Iekārta atrodas Ludzas pilsētas notekūdeņu attīrīšanas iekārtu BIO-2800 aizsargjoslā.

Tabula 7.11.

Savākto bīstamo atkritumu daudzums Ludzas novadā 2014. – 2016. gadā (t/gadā)

	2014.g	2015.g	2016.g
Atstrādātās eļļas (t)	1.734	-	-
Nolietotas riepas (t)	11.36	-	-
Eļļas, degvielas filtri (t)	0.7095	-	-
Dzīvsudrabu saturošie atkritumi (t)	0.521	0.212	-
Nederīgas iekārtas, kuras satur citus bīstamos komponentus (t)	5.122	3.407	-
Degēļļa un dīzeldegviela (t)	0.535	-	-
Absorbenti, filtru materiāli (t)	0.817	-	-
Eļļains ūdens no eļļas un ūdens atdalīšanas iekārtām (t)	2.53	-	-

Svina akumulatori (t)	-	1.105	-
Elektriskās un elektroniskās iekārtas (200135) (t)	-	-	3.068
Hlorfluorūdeņražus saturošas nederīgas iekārtas (t)	-	-	3.799
Elektriskās un elektroniskās iekārtas (200136) (t)	-	-	5.182

Avots: SIA „Ludzas apsaimniekotājs” dati

Bīstamo atkritumu sadalījumā pa veidiem (skatīt 7.11. tabulu) pēdējā gadā dominē atkritumi, kuru savākšanai un uzglabāšanai ir noteiktas speciālas prasības – bīstamus komponentus saturošas nederīgas elektriskās un elektroniskās ierīces.

8. Sabiedriskā kārtība un drošība

No 2009. gada 1. septembra Ludzas rajona Policijas pārvalde ir pārveidota par Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes Ludzas iecirkni, kurš nodrošina sabiedrisko kārtību un drošību Ludzas, Ciblas, Kārsavas un Zilupes novados. Ja 2008. gadā Ludzas policijas pārvaldē strādāja 135 policijas darbinieki, tad 2017. gada vidū Ludzas iecirknī strādā tikai 42 policijas darbinieki (bez piekomandētām amatpersonām, t.i. SUR, ONNEJAN, atļaujas sistēmas inspektoru amatiem, dokumentu pārvaldības speciālistiem). Reorganizācijas gaitā tika likvidēta arī Dzelzceļa policija, līdz ar to palielinājusies Ludzas iecirkņa policijas apkalpojamā teritorija.

Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes Ludzas iecirkņa darbinieki 2016. gadā sastādīja 1518 administratīvā pārkāpuma protokolus, t. sk. 310 satiksmes uzraudzības jomā, bet 2017. gada 9 mēnešos jau sastādīja 1712 administratīvā pārkāpuma protokolus, t. sk. 521 satiksmes uzraudzības jomā.

2016. gadā Ludzas iecirknī reģistrēti 3899 iesniegumi par dažādiem notikumiem, bet 2017. gada 9 mēnešos - 2894.

Tabula 8.1

Valsts policijas reģistrētie noziedzīgie nodarījumi Latgales reģiona pārvaldes iecirkņos						
	2016. gads			2017. gada 9 mēneši		
	NN kopā	atklāti	izbeigti	NN kopā	atklāti	izbeigti
Ludza	657	289	223	403	149	148
Balvi	483	273	121	414	180	101
Preiļi	488	258	204	415	168	142
Krāslava	475	207	172	462	235	195

Avots: Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes Ludzas iecirknis

Kā redzams 8.1. tabulā, 2016. gadā Valsts policijas Ludzas iecirknī reģistrēti 657 noziedzīgi nodarījumi, no tiem atklāti 289, bet kopā izbeigti 347 noziedzīgi nodarījumi. 2017. gada 9 mēnešos reģistrēti 403 noziedzīgi nodarījumi, no tiem 149 atklāti, bet kopā izbeigti 180 noziedzīgi nodarījumi.

Tabula 8.2

Valsts policijas reģistrēto noziedzīgo nodarījumu iedalījums pēc to veidiem Ludzas iecirknī

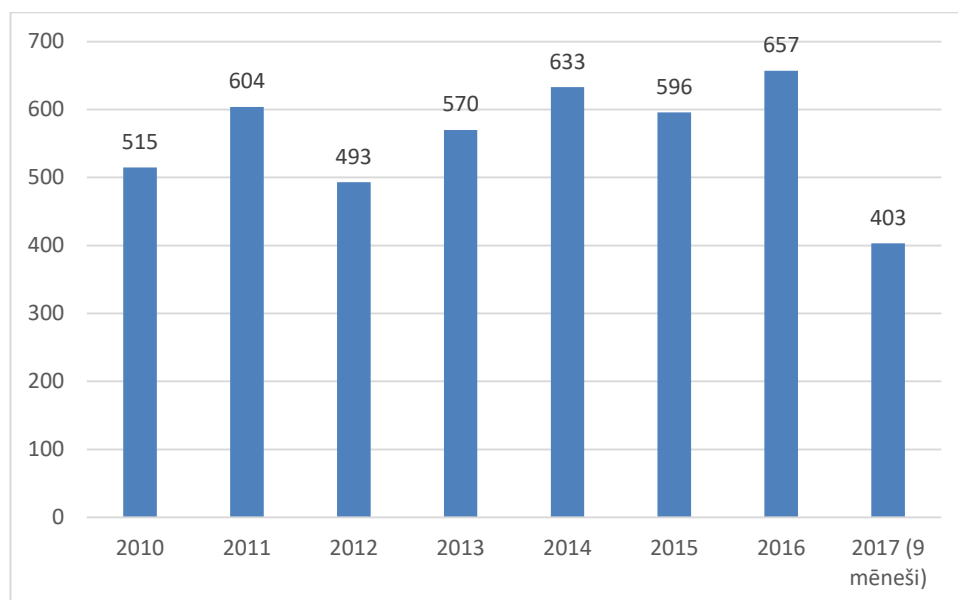
	2016. gads	2017. gada 9 mēneši
Slepkavības	0	0
Tīši smagi m/b	2	3
Tīši vidēji m/b	10	7
Viegli miesas bojājumi	13	18
Laupīšanas	7	2
Zādzības	186	133
Mantas tīša bojāšana	48	28
Narkotikas	34	20
Akcīzes preces	38	24
Šaujamieroči	19	13
Nelikumīgas darbības ar finanšu instrumentiem	128	5

Avots: Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes Ludzas iecirknis

Reģistrētos noziedzīgos nodarījumus Valsts policijas Ludzas iecirknī pēc to veidiem var redzēt 8.2. tabulā. 2016. gadā Ludzas iecirknī reģistrēti 6 sevišķi smagi noziedzīgi nodarījumi, bet 2017. gada 9

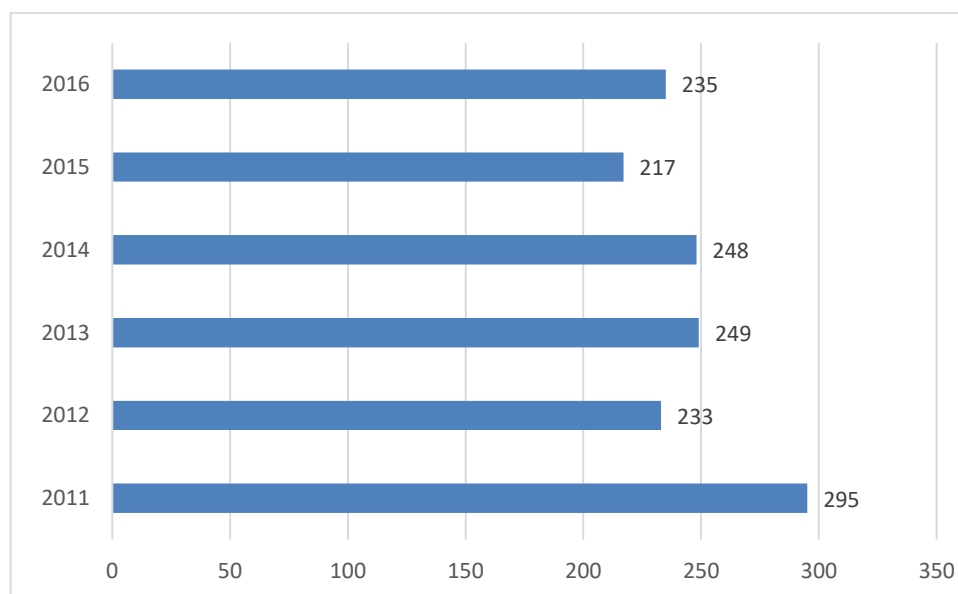
mēnešos 7 sevišķi smagi noziedzīgi nodarījumi (no tiem atklāti 2 – juridiski). 2017. gada 9 mēnešos reģistrēti 63 smagi noziedzīgi nodarījumi (no tiem atklāti 17).

Noziedzīgo nodarījumu skaita dinamika, ko var redzēt 8.1. attēlā, ir svārstīga pa gadiem ar pieauguma tendenci.

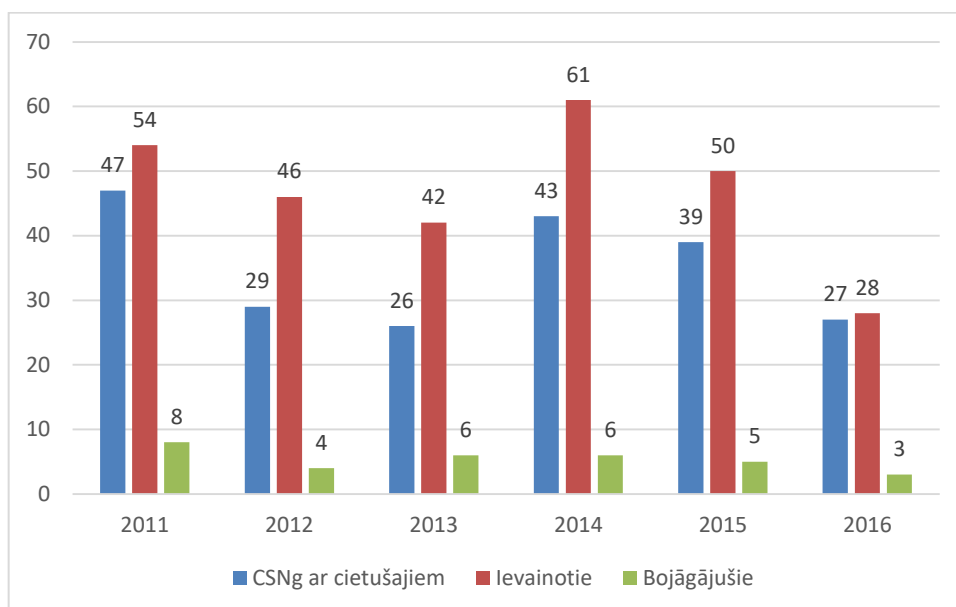
Attēls 8.1. Reģistrēto noziedzīgo nodarījumu skaita dinamika Valsts policijas Ludzas iecirkņa apkalpojamā teritorijā 2010. – 2017. gadā (2017. gada 9 mēneši) (Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes Ludzas iecirkņa dati)

Ceļu satiksmes negadījumu skaits novada teritorijā, salīdzinot 2011. gadu pret 2016. gadu, ir samazinājies par aptuveni 20%, ko var redzēt 8.2. attēlā.

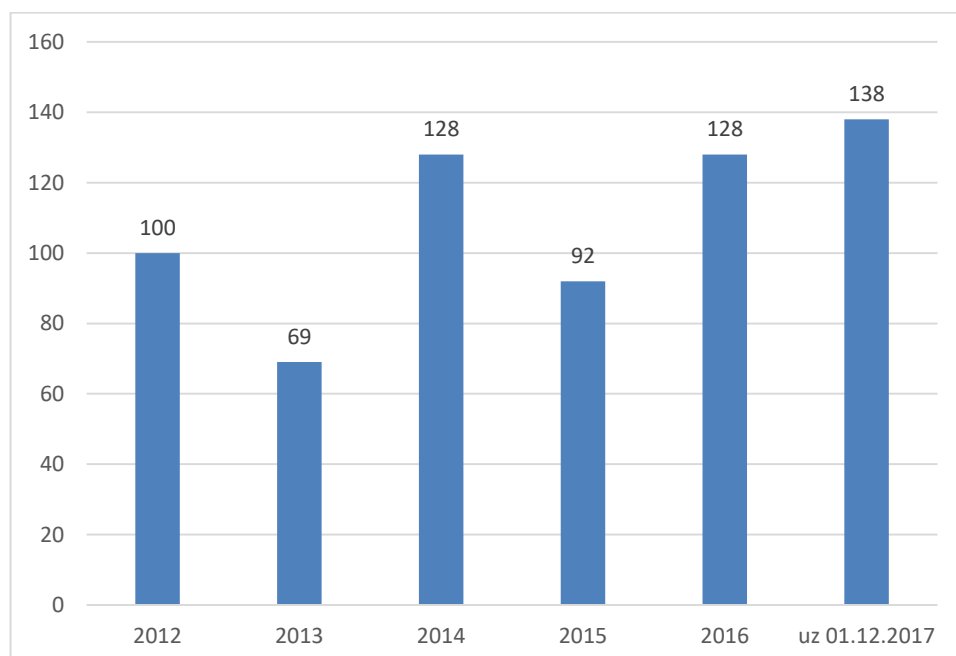
Attēls 8.2. Ceļu satiksmes negadījumu skaits Ludzas novada teritorijā 2011. – 2016. gadā (Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes Ludzas iecirkņa dati)

2017. gada 9 mēnešos Ludzas iecirkņa teritorijā reģistrēti 162 ceļu satiksmes negadījumi. Bojā gājuši 1, cietuši — 34 cilvēki (skatīt 8.3. attēlu).

Attēls 8.3. Ceļu satiksmes negadījumu skaits ar cietušajiem Ludzas novada teritorijā 2011. – 2016. gadā (Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes Ludzas iecirkņa dati)

Administratīvo pārkāpumu lietas Ludzas novada pašvaldības administratīvajā teritorijā izskata Ludzas novada pašvaldības Administratīvā komisija 7 cilvēku sastāvā, kurus ievēl novada dome. Administratīvā komisija izskata iesniegumus, pieņem lēmumus, kontrolē un nodrošina administratīvo pārkāpumu lietās pieņemto lēmumu pareizu izpildi. Kā var redzēt 8.4. attēlā, izskatīto iesniegumu un pieņemto lēmumu skaitam ir tendence pieaugt.

Attēls 8.4. Ludzas novada pašvaldības Administratīvās komisijas izskatīto iesniegumu un pieņemto lēmumu skaits (Ludzas novada pašvaldības dati)

Ludzas novada pašvaldībai tiek pirkti tikai apsardzes pakalpojumi.

Lai nodrošinātu drošību un kontrolētu sabiedrisko kārtību, atsevišķās vietās pilsētā un iestādēs ir izvietotas videonovērošanas kameras.

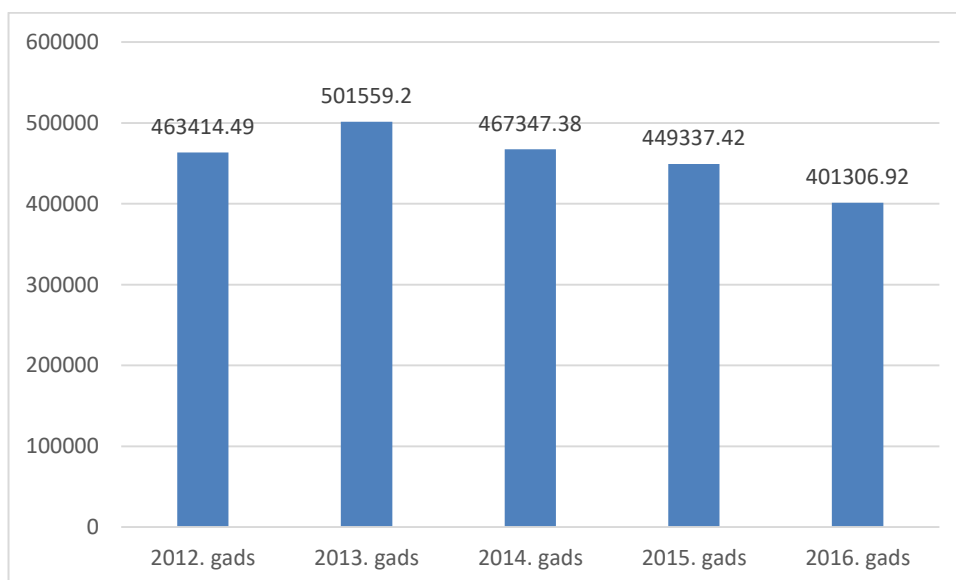
Līdz 2009. gadam Ludzas pilsētā darbojās pašvaldības policija. Administratīvi teritoriālās reformas rezultātā izveidojoties Ludzas novadam, pašvaldības policija netika saglabāta. Lai pašvaldības teritorijā nodrošinātu sabiedrisko kārtību un kontroli pašvaldības apstiprināto noteikumu izpildei, ir nepieciešams izveidot pašvaldības policiju.

9. Sociālā drošība un sociālie pakalpojumi

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšanu un pakalpojumu administrēšanu Ludzas novada teritorijā nodrošina pašvaldības iestāde Ludzas novada Sociālais dienests (turpmāk tekstā – Sociālais dienests). Sociālā dienesta darbības mērķis – palīdzēt personām, ģimenēm un personu grupām atrisināt vai mazināt sociālās problēmas, attīstot pašas personas resursus un iesaistot atbalsta sistēmas, sniegt materiālu atbalstu krīzes situācijās nonākušām trūcīgām ģimenēm (personām), lai apmierinātu to pamatvajadzības un veicinātu darba spējīgo personu līdzdarbību savas situācijas uzlabošanā, kā arī attīstīt un sniegt iedzīvotājiem sociālos pakalpojumus, pamatojoties uz sociālā darbinieka vai sociālā darba speciālista veiktu personas individuālo vajadzību un resursu novērtējumu.

Klientu būtiskākās problēmas – bezdarbs, dažāda veida atkarības problēmas, kas izsauc saskarsmes problēmas ģimenē, vardarbību ģimenē, mājokļa problēmas, veselības problēmas un citas krīzes situācijas.

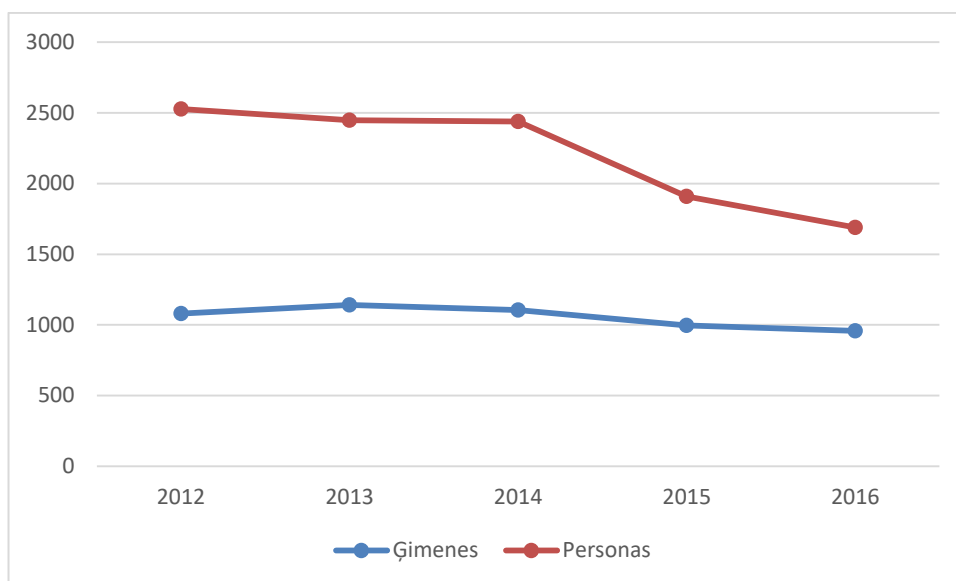
Viens no sociālās palīdzības īstenošanas galvenajiem līdzekļiem ir pabalsti, kas tiek piešķirti trūcīgām ģimenēm (skatīt 9.1. attēlu).

Attēls 9.1. Pašvaldības sociālos pabalstos izmaksātā summa (EUR) (Ludzas novada Sociālā dienesta dati)

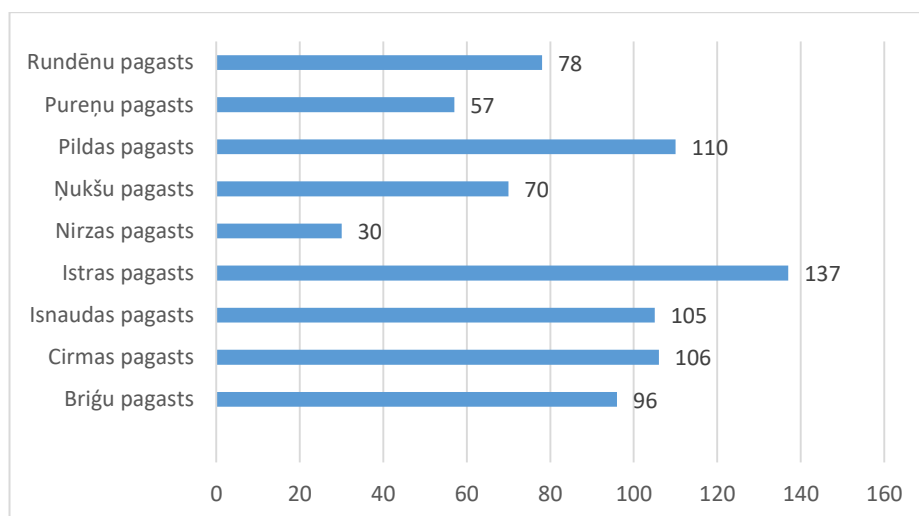
Analizējot sociālo pabalstu dinamiku pa gadiem, redzams, ka izmaksājamā summa pakāpeniski samazinās. Tas saistīts arī ar trūcīgo personu un trūcīgo ģimeņu skaita samazināšanos.

2012. gadā uz 1000 Ludzas novada iedzīvotājiem 167 iedzīvotājiem bija trūcīgās personas statuss, 2016. gadā – 121 personai. Krīzes gados trūcīgo personu skaits bija strauji palielinājies, jo pieauga bezdarba līmenis un iedzīvotāju ienākumi strauji kritās. No 2012. gada Ludzas novadā reģistrēto trūcīgo personu skaitam ir tendence samazināties, ko var redzēt 9.2. attēlā. 2016. gadā novadā bija reģistrētas 1690 trūcīgās personas.

Attēls 9.2. Trūcīgo personu un trūcīgo ģimeņu skaits Ludzas novadā 2012. – 2016. gadā (Ludzas novada Sociālā dienesta dati)

Pēdējos gados uzlabojusies arī savstarpējā datu apmaiņas sistēma starp iestādēm, un pašvaldībai ir pieejamas aktuālās datu bāzes, kurās atspoguļoti personu ienākumi, īpašumu piederība u.c. rādītāji, kas darbojas kā kritēriji trūcīgas personas statusa iegūšanai.

Attēls 9.3. Trūcīgo personu skaits Ludzas novada pagastos 2016. gadā (uz 1000 iedzīvotājiem) (Ludzas novada Sociālā dienesta dati)

Kā redzams 9.3. attēlā, 2016. gadā lauku teritorijā lielākais trūcīgo personu skaits bija Istras pagastā — 24,0% no kopējā iedzīvotāju skaita pagastā, otrajā vietā Pildas pagasts — 18,1%, trešajā vietā — Rundēnu pagasts — 16,8%. Vismazāk trūcīgo ir Nirzas pagastā — 7,7% no pagasta kopējā iedzīvotāju skaita. Ludzas pilsētā bija reģistrētas 599 trūcīgās personas, kas ir 7,0% no kopējā iedzīvotāju skaita Ludzas pilsētā.

Sociālā dienesta darbinieki veic sociālo darbu ar sociālā riska ģimenēm ar bērniem. Pārsvārā šajās ģimenēs pastāv alkohola atkarības problēmas, bezdarbs, materiālo resursu trūkums. Salīdzinot ar iepriekšējo plānošanas periodu, sociālā riska ģimeņu ar bērniem skaits Ludzas novadā ir samazinājies. Ludzā tādas ir 20 ģimenes, Isnaudas pagastā — 3, Istras pagastā — 2, Brīgu pagastā — 3, Cirmas pagastā — 3, Pureņu pagastā — 2, pa vienai Rundēnu un Pildas pagastā. Sociālā dienesta darbinieki

regulāri veic klientu dzīves apstākļu apsekošanu – 2016. gadā veiktas 997 apsekošanas ģimenes/personas dzīvesvietā.

Pakalpojuma „Aprūpe mājās” ietvaros tiek sniegta palīdzība pensijas vecuma personām un personām ar invaliditāti, kuras funkcionālo traucējumu dēļ nespēj patstāvīgi veikt ikdienas mājas darbus vai personīgo aprūpi, dzīvo vienas vai ar šo personu kopā dzīvojošie ģimenes locekļi vai kopā dzīvojošas personas veselības stāvokļa dēļ nevar nodrošināt aprūpi.

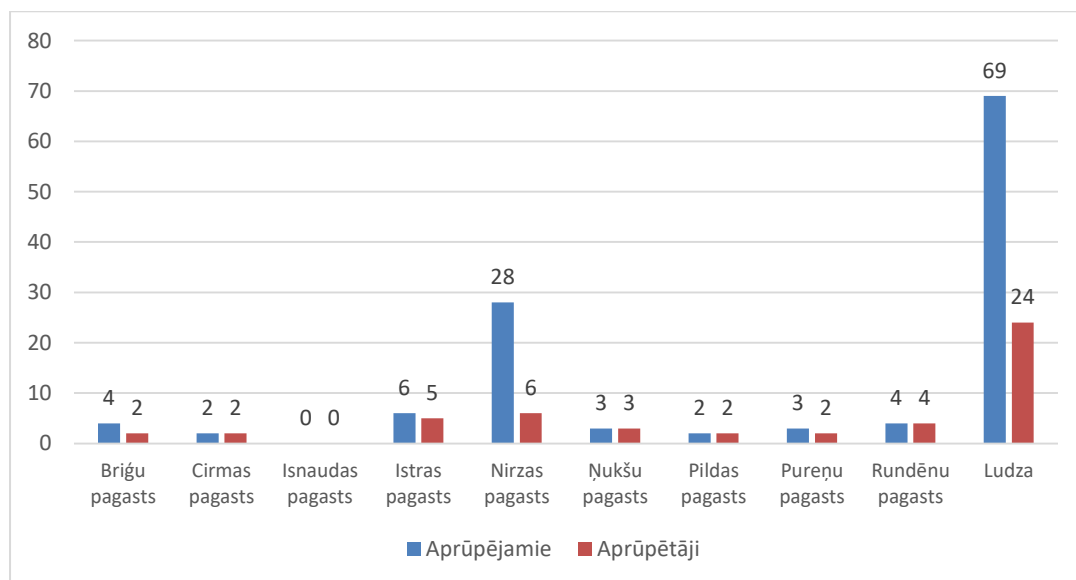
Tabula 9.1.

Aprūpējamo skaits Ludzas novadā un to aprūpei izlietotie līdzekļi 2016. gadā		
Aprūpējamās personas pa aprūpes līmeņiem kopā	Personas	Izlietotie līdzekļi EUR
Kopā/tai skaitā pa aprūpes līmeņiem/skaits	121	80 162.31
- I līmenis:	22	9 990.24
- II līmenis:	44	30 079.52
- III līmenis:	55	40 092.55

Avots: Ludzas novada Sociālais dienests

Aprūpējamās personas tiek iedalītas līmeņos (skatīt 9.1. tabulu) pēc cilvēku vajadzībām un funkcionāliem traucējumiem. Iedzīvotāji ar smagākiem traucējumiem ietilpst trešajā līmenī, kur vienai personai aprūpe gadā izmaksāja 428,96 EUR.

Ludzas novadā 121 aprūpējamai personai aprūpes mājās pakalpojumu nodrošina 50 aprūpētāji. Visvairāk aprūpējamo un aprūpētāju ir Ludzas pilsētā, taču tajā pat laikā uz vienu aprūpētāju vidēji ir 3 aprūpējamie, ko var redzēt 9.4. attēlā. Lauku teritorijās visvairāk aprūpējamo ir Nirzas pagastā – 28 aprūpējamie.

Attēls 9.4. Aprūpētāju un aprūpējamo skaits Ludzas novadā 2016. gadā (Ludzas novada Sociālā dienesta dati)

Ludzas novadā darbojas viena ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija – sociālās aprūpes centrs „Ludza” Garbaros (skatīt 6. pielikumu), Cirmas pagastā. Iestāde nodrošina mājokli, diennakts aprūpi un sociālo rehabilitāciju personām, kuras nespēj sevi aprūpēt, un nepieciešamais apjoms pārsniedz aprūpei mājās noteikto aprūpi.

Personām, kuras funkcionālo traucējumu dēļ pašas sevi nevar aprūpēt un kurām ārstēšanās stacionārā nav pamatota ar medicīniskām indikācijām, pieejama īslaicīga sociālā aprūpe (sociālās gultas) SIA “Ludzas medicīnas centrs”, tādējādi nodrošinot diennakts sociālo un veselības aprūpi.

Maznodrošinātām (trūcīgām) vai sociāli mazaizsargātām personām (ģimenēm) Ludzā ir pieejami sociālie dzīvokļi: Parku ielā 42, Ludzā (pašlaik tajos dzīvojamo telpu īres līgumi noslēgti ar 18 personām) un sociālā dzīvojamā māja „Raipole” Raipolē Nirzas pagastā Ludzas novadā.

Sociālajā dienestā ir pieejama arī psiholoģiskā palīdzība: konsultēšana, korekcijas nodarbības, izpēte, diagnostika, grupu nodarbības un apmācības.

Sociālā dienesta darbinieki ir apguvuši dažādu grupu vadīšanas metodes un ieguvuši tiesības vadīt grupu nodarbības ģimenēm ar bērniem līdz 2 gadu vecumam “Sargeņģelis”, grupu nodarbības pirmsskolas vecuma bērnu vecākiem “Bērnu emocionālā audzināšana”, grupu nodarbības pusaudžu vecākiem “Ceļvedis audzinot pusaudzi”, grupu nodarbības vardarbību veikušām personām un kurām pastāv vardarbīgas uzvedības risks.

Ludzas novada Sociālais dienests, sadarbībā ar Latgales plānošanas reģionu, ir iesaistījies ESF projektā “Deinstitucionalizācijas pasākumu īstenošana Latgales reģionā”, kura ietvaros notika personu ar garīga rakstura traucējumiem un bērnu ar funkcionālajiem traucējumiem individuālo vajadzību izvērtēšana un atbalsta plānu izstrāde sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu nodrošināšanai. Atbalsta plāni tika izstrādāti 47 personām ar garīga rakstura traucējumiem un 31 bērnam ar funkcionālajiem traucējumiem. Projekta ietvaros tiek nodrošināts aprūpes pakalpojums bērniem ar funkcionālajiem traucējumiem.

Sociālo jautājumu risināšanā Sociālais dienests sadarbojas ar Ludzas novada Bāriņtiesu, SIA „Ludzas medicīnas centrs”, Valsts policiju, Valsts probācijas dienestu, Nodarbinātības valsts aģentūru, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru, Sarkanā Krusta Ludzas komiteju, Ludzas Invalīdu biedrību u.c.

Pēdējos gados strauji samazinājās audzēkņu skaits bērnu namā – patversmē, tāpēc ar 2016. gada 1. maiju likvidēta iestāde Ludzas novada bērnu nams-patversme “Ābelīte”. Bērnu ilgstošo sociālo aprūpi un sociālo rehabilitāciju nodrošina sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Bērnu Oāze”.

Kopš 2015. gada Ludzā ir pieejama atskurbtuve, kuras pakalpojumus nereti izmanto arī kaimiņu novadi – Ciblas, Kārsavas, Zilupes, Rēzeknes.

Ludzas novadā šobrīd nav pieejams pakalpojums “Drošības poga” vecāka gadagājuma vientuļām personām. Tā ietver cilvēka diennakts uzraudzību, neatliekamo palīdzību un psiholoģisko atbalstu, izmantojot īpašu saziņas sistēmu – saziņas iekārtu un signālpogu, kas atrodas aprocē vai kulonā.

Novadā nav grupu dzīvokļu, jauniešu mājas, nepietiek sociālo dzīvokļu personām ar invaliditāti, personām ar funkcionāliem un garīgās attīstības traucējumiem. Personām ar funkcionāliem un garīgās attīstības traucējumiem nepieciešams arī dienas centrs, kur būtu iespējams pavadīt laiku un saņemt dažādus pakalpojumus.

10. Izglītība

Ludzas novada pašvaldībai paredzētās izglītības funkcijas un kompetenci izglītības jomā īsteno Ludzas novada pašvaldības iestāde – Izglītības, kultūras un sporta pārvalde, kura darbojas saskaņā ar nolikumu.

Ludzas novadā tiek piedāvāta un nodrošināta:

- vispārējā izglītība – pirmsskolu, pamatskolu, vidusskolu vispārējās izglītības mācību iestādēs (skatīt 6. pielikumu);
- interešu izglītība – BJC un vispārējās izglītības mācību iestādēs;
- profesionālās ievirzes izglītība – mākslas, mūzikas un sporta skolā;
- profesionālā izglītība – Daugavpils būvniecības tehnikuma filiālē.

10.1. Pirmsskolas izglītības iestādes

Ludzas novadā ir sešas pirmsskolas izglītības iestādes:

- Ludzas pilsētas 3. pirmsskolas izglītības iestāde „Namiņš”;
- Ludzas pilsētas 4. pirmsskolas izglītības iestāde „Pasaciņa”;
- Ludzas pilsētas pirmsskolas izglītības iestāde „Rūķītis”;
- Istras pagasta pirmsskolas izglītības iestāde;
- Pildas pagasta pirmsskolas izglītības iestāde;
- Briģu pagasta pirmsskolas izglītības iestāde.

2017./2018. mācību gadā pirmsskolas izglītības programmas apgūst 492 izglītojamie, tajā skaitā 180 piecgadīgie un sešgadīgie bērni.

Tabula 10.1.

Izglītojamo skaits Ludzas novada pirmsskolas izglītības iestādēs

Nr. p.k .	Izglītības iestādes nosaukums	Izglītojamo skaits 2015./2016. māc. g.	Izglītojamo skaits 2016./2017. māc. g.	Izglītojamo skaits 2017./2018. māc. g.	Maksimālā ietilpība
1.	Ludzas pilsētas pirmsskolas izglītības iestāde „Rūķītis”	75	82	81	75
2.	Ludzas pilsētas 3. pirmsskolas izglītības iestāde „Namiņš”	118	116	121	136
3.	Ludzas pilsētas 4. pirmsskolas izglītības iestāde „Pasaciņa”	192	210	215	230
4.	Istras pagasta pirmsskolas izglītības iestāde	12	18	13	24
5.	Pildas pagasta pirmsskolas izglītības iestāde	29	32	25	50
6.	Briģu pagasta pirmsskolas izglītības iestāde	39	38	37	32

Avots: Ludzas novada pašvaldības dati

Analizējot 10.1. tabulu, redzams, ka Ludzas novada pirmsskolas izglītības iestāžu (PII) izglītojamo skaita dinamika ir mainīga – Ludzas pilsētas PII audzēkņu skaits pieaug, bet lauku teritoriju PII – audzēkņu skaits samazinās.

Tabula 10.2.

Pedagogu skaits Ludzas novada pirmsskolas izglītības iestādēs

Nr. p.k.	Izglītības iestādes nosaukums	Pedagogu skaits 2015./2016. māc.	Pedagogu skaits 2016./2017. māc.	Pedagogu skaits 2017./2018. māc.
		g.	g.	g.
1.	Ludzas pilsētas pirmsskolas izglītības iestāde „Rūķītis”	17	17	17
2.	Ludzas pilsētas 3. pirmsskolas izglītības iestāde „Namiņš”	17	17	17
3.	Ludzas pilsētas 4. pirmsskolas izglītības iestāde „Pasaciņa”	31	30	29
4.	Istras pagasta pirmsskolas izglītības iestāde	5	3	2
5.	Pildas pagasta pirmsskolas izglītības iestāde	5	5	4
6.	Brīgu pagasta pirmsskolas izglītības iestāde	5	5	5

Avots: Ludzas novada pašvaldības dati

Pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogu skaits pēdējos gados praktiski nav mainījies (skatīt 10.2. tabulu). Visiem pedagogiem ir atbilstoša augstākā pedagoģiskā izglītība. Lai pilnveidotu savas prasmes, Ludzas pilsētas 4. pirmsskolas izglītības iestādes “Pasaciņa” pedagogi iesaistījušies ESF projektā “Kompetenču pieeja mācību saturā (.2021.g.)”.

Pēdējo piecu gadu laikā liela uzmanība tiek pievērsta pirmsskolas izglītības iestāžu materiāli tehniskās bāzes pilnveidei.

10.2. Vispārējās izglītības iestādes

Ludzas novadā 2017./2018. mācību gadā darbojas 7 vispārējās izglītības mācību iestādes:

- Ludzas pilsētas ģimnāzija;
 - Ludzas 2. vidusskola;
 - Ludzas novada vakara vidusskola;
 - Istras vidusskola;
 - Nirzas pamatskola;
 - Pildas pamatskola;
 - Ludzas Mūzikas pamatskola (pamatizglītības 1. posma 1. – 4. kl. izglītības programma).
- Vispārīzglītojošās izglītības programmas apgūst 1 294 skolēni.

Tabula 10.3.

Izglītojamo, absolventu un pedagogu skaits Ludzas novada vispārējās izglītības iestādēs

Nr. p.k.	Izglītības iestādes nosaukums	2012./2013. mācību gads		2013./2014. mācību gads		2014./2015. mācību gads		2015./2016. mācību gads		2016./2017. mācību gads		2017./2018. mācību gads	
		skolēnu skaits	absolventu skaits 9.kl./12. kl.	skolēnu skaits	absolventu skaits 9.kl./12. kl.	skolēnu skaits	absolventu skaits 9.kl./12. kl.	skolēnu skaits	absolventu skaits 9.kl./12. kl.	skolēnu skaits	pedagogu skaits	skolēnu skaits	pedagogu skaits
1.	Ludzas pilsētas ģimnāzija	572	50/52	571	57/37	542	66/39	536	40/39	519	57	527	53
2.	Ludzas 2. vidusskola	423	30/37	409	32/29	428	20/36	435	36/32	440	44	450	46
3.	Istras vidusskola	122	13/10	105	9/9	76	9/12	71	8/11	49	13	25	9
4.	Nirzas pamatskola	73	10	70	6	45	6	51	6	54	11	35	12
5.	Pildas pamatskola	89	12	83	7	85	11	83	11	77	11	64	11
6.	Ludzas novada vakara vidusskola	212	6/54	195	7/57	130	6/36	109	5/31	112	12	106	13
7.	Ludzas Mūzikas pamatskola (1.-4.kl.)	68	-	72	-	73	-	85	-	86	9	87	9

Avots: Ludzas novada pašvaldības dati

Analizējot izglītojamo skaita dinamiku (skatīt 10.3. tabulu) vispārējās izglītības iestādēs, var secināt, ka Ludzas novada lauku skolās skolēnu skaits pakāpeniski samazinās un palielinās apvienoto klašu skaits, taču skolās nodrošināt kvalitatīvu izglītību, strādājot apvienotajās klasēs, ir problemātiski.

Ludzas novada vispārējās izglītības iestādēs 2017./2018. mācību gadā strādā 153 pedagogi, tai skaitā pedagoģisko maģistru skaits – 27. Pedagogu atbalstam un metodiskā darba nodrošināšanai izveidota 21 metodiskā apvienība, regulāri tiek organizēti semināri visu mācību priekšmetu skolotājiem un skolu administrācijai, kā arī praktiskās nodarbības jaunāko atziņu un inovāciju ieviešanai pedagoģiskajā procesā. Kompetences pieeja, kas balstīta uz indivīda prasmju, zināšanu un attieksmes izmantošanu uzdevumu veikšanā un problēmu risināšanā, ir viena no galvenajām pārmaiņām mūsdienu izglītībā, kas ieviešama novada izglītības iestāžu ikdienas darbā. Lai to nodrošinātu, nepieciešama pedagogu un administrācijas profesionālās kompetences pilnveidošana, kā arī izglītības iestāžu mācību vides būtiska uzlabošana. Novada skolu pedagogi iesaistījušies Izglītības un zinātnes ministrijas īstenotajos ESF projektos: „Atbalsts vispārējās izglītības pedagogu nodrošināšanai prioritārajos mācību priekšmetos” un „Pedagogu konkurētspējas veicināšana izglītības sistēmas optimizācijas apstākļos”. Pildas pamatskolas pedagogi iesaistījušies ESF projektā “Kompetenču pieeja mācību saturā (2017.-2021.)”.

Liela uzmanība tiek pievērsta skolu materiāli tehniskās bāzes uzlabošanai. 2017. gadā ir veikta Ludzas pilsētas ģimnāzijas ēkas un Ludzas 2. vidusskolas dienesta viesnīcas pārbūve ERAF projekta “Ludzas vispārējās izglītības iestāžu mācību vides modernizācija” ietvaros. 2017. gadā ir uzsākta Ludzas pilsētas ģimnāzijas peldbaseina un Pildas pamatskolas ēkas siltināšanas tehniskās dokumentācijas izstrāde.

Tāpat tiek īstenoti vairāki ESF projekti jauniešu sociālās atstumtības riska mazināšanai un jauniešu ar funkcionāliem traucējumiem integrācijai vispārējās izglītības mācību iestādēs.

10.3. Profesionālās ievirzes un interešu izglītības iestādes

Profesionālās ievirzes izglītības programmas piedāvā:

- J.Soikāna Ludzas mākslas skola;
- Ludzas Mūzikas pamatskola;
- Ludzas novada Sporta skola.

Ludzas Mūzikas pamatskolas darbības mērķis ir veidot izglītības vidi, organizēt un īstenot izglītības ieguves procesu, kas nodrošinātu profesionālās ievirzes mūzikas izglītības programmās noteikto mērķu sasniegšanu pamatzglītības pakāpē. Skola nodrošina iespēju iegūt profesionālās ievirzes izglītības pamatzināšanas un prasmes mūzikā, sagatavo izglītojamos mūzikas profesionālās vidējās izglītības programmu apguvei, kā arī veicina profesionālās ievirzes izglītības kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izveidi. Mūzikas pamatskolā var apgūt 11 izglītības programmas, kurās 2017./2018. mācību gadā mācās 193 audzēkņi.

2017./2018. mācību gadā skolā strādā 28 pedagogi, no tiem 19 strādā profesionālās ievirzes mūzikas izglītības programmās.

J.Soikāna Ludzas mākslas skola īsteno profesionālās ievirzes programmas. Profesionālās ievirzes izglītības programmas “Vizuāli plastiskā māksla” mērķi ir:

- nodrošināt audzēkņiem iespēju sagatavoties profesionālās vidējās izglītības ieguvei vizuāli plastiskās mākslas, lietišķās mākslas un dizaina programmās;
- nodrošināt mākslinieciskās darbības pieredzi un attīstīt jaunrades spējas, kas sekmē bērnu, pusaudžu, jauniešu veidošanos par brīvu, atbildīgu un radošu personību.

Programmas saturs tiek īstenots caur šādiem mācību priekšmetiem: zīmēšana, gleznošana kompozīcija, mākslas valodas pamati, veidošana, darbs materiālā, vasaras prakse-plenērs. Trešajā mācību gadā audzēkņi pēc izvēles var padziļināti apgūt floristikas, keramikas, kokapstrādes, tekstilmākslas, sakrālās mākslas pamatus.

2017./2018. mācību gadā J.Soikāna Ludzas mākslas skolā ir uzsākuši mācības 244 audzēkņi. No tiem 196 audzēkņi apgūst profesionālās ievirzes izglītības programmu, bet 48 audzēkņi – sagatavošanas grupā apgūst interešu izglītības programmu “Mākslinieciskās fantāzijas akadēmija”.

2015. gadā tika pabeigti mākslas skolas 1. un 2. stāva renovācijas darbi Latvijas – Lietuvas – Baltkrievijas pārrobežu sadarbības programmas projektā „Izglītības apstākļu uzlabošana mākslas mantojuma saglabāšanai Latvijā un Baltkrievijā pārrobežu sadarbības ietvaros”.

Ludzas novada Sporta skolas darbības mērķis ir īstenot profesionālās ievirzes sporta izglītības programmas un interešu izglītības programmas sportā, veicināt bērnu un jauniešu brīvā laika lietderīgu izmantošanu. Skola, īstenojot profesionālās ievirzes un interešu izglītības programmas sportā, risina šādus galvenos uzdevumus:

- nodrošina iespējas bērnu un jauniešu fiziskajai un intelektuālajai attīstībai, veselības uzlabošanai, demokrātijas izpratnes un vadības iemaņu veidošanai, profesionālās ievirzes, spēju un talantu izkopšanai, pašizglītībai, profesijas izvēlei;
- nodrošina talantīgo jauniešu augstākās sporta meistarības pilnveidošanas iespējas attiecīgajā programmā.

Ludzas novada Sporta skola realizē 4 licencētas profesionālās ievirzes izglītības programmas: handbolā, futbolā, svarcelšanā un vieglatlētikā, kā arī divas interešu izglītības programmas: cīņā un volejbolā.

2017./2018. mācību gadā Ludzas novada Sporta skolā mācās 617 audzēkņi, kuri apgūst profesionālās ievirzes izglītības programmas 42 grupās: svarcelšanas nodaļā – 4 grupas, vieglatlētikas nodaļā – 13 grupas, handbola nodaļā – 20 grupas, futbola nodaļā – 5 grupas. Interesu izglītības programmā – cīņas sportā nodarbojas 16 audzēkņi.

Interesu izglītības programmas Ludzas novadā īsteno *Ludzas novada Bērnu un jauniešu centrs* kurš nodrošina ārpuskolas brīvā laika lietderīgu pavadīšanu, fizisko un garīgo attīstību, individuālo talantu izkopšanu. Bērnu un jauniešu centrs (turpmāk tekstā – BJC) veic darbu trīs jomās: metodiskais darbs, pulciņu darbs un pasākumi bērniem un jauniešiem. BJC darbības mērķis ir veicināt pozitīvi virzītas, garīgi bagātas, radošas, zinātkāras personības veidošanu, kas būtu politiski aktīva, darbīga un konkurētspējīga mainīgajā pasaulē.

2017./2018. mācību gadā BJC organizē 56 interešu izglītības pulciņus, kur izglītības programmas grupās apgūst 622 audzēkņi. Visplašākais interešu izglītības programmu piedāvājums ir kultūrizglītībā. Ar katru gadu paplašinās tehniskās jaunrades programmu skaits.

BJC atbild ne tikai par pulciņu darbu novadā, bet arī par kultūras un izglītības pasākumiem. Ludzas novada bērnu un jauniešu centrā (BJC) aktīvi darbojas popgrupas „Cielaviņa”, „Spices”, „Dziedi labprāt”; jauniešu tautas deju kolektīvi „Žiks” un „Žeperi”; moderno deju grupas „Fouette”, „Dance Dream”, „Petitt”, „Break Dance”; sarīkojumu un sporta deju studijas „Steps” un „Frīda”, teātra studija „Pepilota”, kustību teātra grupa. Par Ludzas novada pašvaldības un BJC vizītkarti ir kļuvuši tradicionālie pasākumi: Starptautiskais bērnu un jauniešu muzikālais festivāls “Saules lietus Latgalē”, deju svētki “Sanāksim, sadancosim!”, BJC mācību gada noslēguma pasākums “Pietura”. BJC cenšas ieviest Ludzas novada kultūras dzīves apritē jaunus pasākumus – videofilmu konkurss jauniešiem “Filmu nakts”, mūzikas pasākumu ar vietējo un viesu roka grupu piedalīšanos “Little Rock”, jauniešu forumu un diskusijas, netradicionālās vides sakopšanas talkas, labdarības akciju “Dosim cerību!”.

10.4. Profesionālās izglītības iestāde

Ludzas novada pašvaldība 2015. gadā ir noslēgusi sadarbības līgumu ar profesionālās izglītības kompetences centru Daugavpils būvniecības tehnikums. Ludzas novada vakara vidusskola ir tehnikuma mācību vieta. Tehnikums īsteno apmācību programmas:

- krāšņu podnieki;
- apdares darbu tehniķi.

Tehnikuma audzēkņiem pašvaldība nodrošina prakses vietas.

Pašvaldība kā partneris ir iesaistījies ESF projektā “Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide (2017.-2022. g.)”.

Novadā attīstāms interešu izglītības un profesionālās ievirzes izglītības programmu piedāvājums, kas paplašinātu iespējas izvēlēties profesiju un indivīda karjeru visa mūža garumā. Neformālās izglītības projektu īstenošana sniegtu atbalstu jauniešu nodarbinātības sekmēšanā un nodrošinātu ātrāku iekļaušanos darba tirgū.

Novadā nav apzinātas specifiskas pieaugušo izglītības vajadzības, kas atbilstu darba devēju interesēm. Pieaugušo izglītības pieejamība un kvalitātes paaugstināšana sekmētu konkurētspējīgas ekonomikas attīstību novadā, nodrošinātu izglītotu esošo darbaspēku. Lai sekmētu pieaugušo iesaisti izglītībā, nepieciešams veicināt pieaugušo izglītības pakalpojumu sniedzēju sadarbību.

11. Kultūra un sports

Līdzās izglītības iestādēm, kultūras iestādes ir svarīgi sabiedriskās dzīves centri. Kultūras iestādes piedāvā iedzīvotājiem iepazīties un izzināt kultūras mantojumu, aicina piedalīties mākslinieciskajā pašdarbībā un iepazīt profesionālās mākslas sniegunus.

Tautas nami

Ludzas novada teritorijā ir 9 tautas nami (TN) un 1 klubs (skatīt 6. pielikumu), kur darbojas daudzveidīgi tautas mākslas kolektīvi. Pašvaldība pēdējos gados ir piesaistījusi LEADER programmas finansējumu lauku TN infrastruktūras sakārtošanai. 2016. gadā tika atjaunots Ludzas TN, tika iegādāta un uzstādīta skaņas un gaismas aparatūra, videoprojektori, kas var nodrošināt gan pilnvērtīgu konferenču norisi, gan kinoseansu demonstrēšanu.

2017. gadā novadā darbojas 34 tautas mākslas kolektīvi (skatīt 11.1. tabulu).

Tabula 11.1.

Ludzas novada Tautas namu amatierkolektīvi 2017. gadā

Nosaukums	Pašvaldības kolektīvi, skaits
Ludzas TN	1 jauktais koris "Austrumstīga" 1 pūtēju orķestris "Ludza" 1 senioru vokālais ansamblis "Sarmas zieds" 2 folkloras kopas "Dzeipori" un "Dzeiporeņš" 2 tautas deju kolektīvi: vecākās paaudzes deju kolektīvs (F grupa) "Atvasara", vidējās paaudzes deju kolektīvi (D grupa) "Reizē!" 1 sieviešu vokālais ansamblis "Iedvesma" 1 senioru deju kopa "Priecīgās vecmāmiņas"
Brīgu TN	1 bērnu deju kolektīvs "Tipu-Tapu" 1 mūsdienu deju kolektīvs "Reflex"
Cirimas TN	1 vokālais ansamblis "Prieks"
Isnaudas TN	1 vokālais sieviešu ansamblis "Nemiers" 1 folkloras kopa "Isnauda" 1 vidējās paaudzes deju kolektīvs (D grupa) "Isnauda" 1 pieaugušo amatierleātris "Isnauda" 1 bērnu amatierleātris "Kaktuss" 1 deju kopa "Pērle"
Istalsnas klubs	1 jauktais vokālais ansamblis "Reimari" 1 mūsdienu deju grupa "Ūgys"
Istras TN	1 vokālais sieviešu ansamblis "Kapriže" 1 tautas drāmas kolektīvs "Nezilotāja molodež" 1 skolotāju vokālais ansamblis "Varavīksne"
Nirzas TN	1 folkloras kopa "Raipole"
Ņukšu TN	1 vokālais sieviešu ansamblis "Olūtenšs" 1 folkloras kopa "Rīkšova" 1 vidējās paaudzes deju kolektīvs (E grupa) "Klip-Klap" 1 Ņukšu pagasta TN pieaugušo amatierleātris
Pildas TN	1 pūtēju orķestris "Pilda" 2 bērnu deju grupas: "Ritms"; "Karamele" 1 līnijdeju grupa "Soli pa solim" 1 amatierleātris "Vysaidi"
Rundēnu TN	1 bērnu vokālais ansamblis "Čiekuriņi"

Avots: Ludzas novada pašvaldības dati

Ludzas novada pašvaldība nodrošina amatiermākslas kolektīvu piedalīšanos vietējā, reģionālā un valsts līmeņa skatēs, konkursos, Dziesmu un deju svētkos.

Vasaras periodā Ludzas pilsētas parka estrādē tiek organizēti brīvdabas pasākumi. Skatītāju zona un estrāde ir nolietojusies un neatbilst mūsdienu prasībām, ir nepieciešama to pārbūve.

Neskatoties uz amatierkolektīvu un to dalībnieku skaita pieaugumu, vērojamas arī negatīvas tendences – kvalificētu speciālistu un darbinieku trūkums kultūras iestādēs, zems atalgojums kultūras nozarē, modernas un laikmetīgas infrastruktūras nepietiekams nodrošinājums lauku kultūras iestādēs

un nepietiekams amatierkolektīvu tērpu, dekorāciju un transporta nodrošinājums. Tas mazina kultūras produktu kvalitāti un pasākumu apmeklētāju skaitu.

Bibliotēkas

Bibliotēku tīkls aptver visu Ludzas novadu. Katrā pašvaldības teritorijā darbojas viena bibliotēka (Isnaudas pagasta teritorijā divas), kopskaitā 11 bibliotēkas (skatīt 6. pielikumu), no kurām 10 atrodas pagastos. Bibliotēkas ir akreditētas, un tām piešķirts vietējās nozīmes bibliotēku statuss. Ludzas pilsētas galvenā bibliotēka (turpmāk tekstā LPGB) akreditēta 2016. gadā uz pieciem gadiem kā reģiona galvenā bibliotēka.

Bibliotēku darbību 2016. gadā raksturo šādi rādītāji:

- lasītāju skaits – 4215, t.sk. bērni un jaunieši – 1324;
- apmeklējumu skaits – 62692, t.sk. bērni – 21286;
- izsniegumu skaits – 122198, t.sk. bērni – 21163.

Salīdzinot ar 2015. gadu lasītāju skaits palielinājies par 81, apmeklējumu skaits palielinājies par 1596, izsniegumu skaits samazinājies par 3798. Novada bibliotēku krājums pārskata gada beigās bija 99907 vienības. Bibliotēku krājumi 2016. gadā palielinājās ar jaunieguvumiem par 6163 dokumentiem.

Visās novada bibliotēkās pieejama integrētā bibliotēku informācijas sistēma ALISE.

No kopējā novada iedzīvotāju skaita ap 30,6% (bez skolu bibliotēku lietotājiem) ir reģistrējušies kā bibliotēku lietotāji. 31% no kopējā lasītāju skaita ir bērni un pusaudži līdz 18 gadu vecumam. Katrs lietotājs apmeklējis bibliotēku vidēji 15 reizes gadā, saņēmis vidēji 29 grāmatas un citus izdevumus. Ludzas novada bibliotēku darbību raksturojošie rādītāji ir apkopoti 11.2. tabulā.

Tabula 11.2.

Ludzas novada bibliotēku darbības raksturojums, 2016. gads

Nosaukums	Darbinieku skaits	Lasītāju skaits	Apmeklējumu skaits	Izsniegumu skaits	Krājumi gada beigās	Datoru skaits lasītavā
Ludzas pilsētas galvenā bibliotēka	19	2912	38967	81749	52701	13
Brigu pagasta bibliotēka	1	130	1769	3200	6091	5
Cirmas pagasta bibliotēka	1	142	2402	2424	4485	4
Isnaudas pagasta Isnaudas bibliotēka	1	113	3862	9828	4688	5
Isnaudas pagasta Istalsnas bibliotēka	1	141	2349	3578	3560	3
Istras pagasta bibliotēka	1	145	1932	4676	5179	7
Nirzas pagasta bibliotēka	1	109	2325	4317	5209	5
Ņukšu pagasta bibliotēka	1	132	2366	3056	4852	5
Pildas pagasta bibliotēka	1	144	1324	1501	4474	6
Pureņu pagasta bibliotēka	1	103	2178	4938	4893	4
Rundēnu pagasta bibliotēka	1	144	3218	2931	3775	5
Kopā:	29	4215	62692	122198	99907	62

Avots: Ludzas novada pašvaldības dati

Bibliotēkas ir atvērtas apmeklētājiem vidēji 40 stundas nedēļā. Pagastu bibliotēku darba laiks nereti ir pakārtots lietotāju vajadzībām – apmeklētāju pieņemšana notiek arī vakaros un brīvdienās. Vairāku bibliotēku vadītāji praktizē grāmatu piegādāšanu uz mājām veciem, slimiem cilvēkiem, kā arī pēc

iepriekšējās vienošanās bibliotēku vadītāji brīvdienās apkalpo studentus. Bibliotēkās ir savāktas un sakārtotas arī pašvaldības izdotās informatīvās avīzes. Visās bibliotēkās bez maksas pieejami sabiedriskie interneta pieejas punkti.

LPGB ir Ludzas novada pašvaldības kultūras, izglītības un informācijas iestāde, kura veic Ludzas, Kārsavas, Ciblas un Zilupes novadu galvenās bibliotēkas funkcijas:

- koordinē bibliotēku krājumu komplektēšanu;
- koordinē informācijas un komunikācijas tehnoloģiju ieviešanu un bibliotēku informācijas sistēmas darbību;
- veido elektroniskās datu bāzes un kopkatalogu;
- sniedz konsultatīvu un metodisku palīdzību;
- veic depoziťbibliotēkas funkcijas;
- organizē bibliotēku darbinieku tālākizglītības un apmācības pasākumus.

LPGB darbojas:

- pieaugušo lasītāju apkalpošanas nodaļa, kurā ietilpst: abonementa daļa, lasītava, nestacionārās apkalpošanas daļa un interneta lasītava;
- bērnu apkalpošanas nodaļa, kurā ietilpst: abonementa daļa, lasītava, interneta lasītava;
- krājumu komplektēšanas un apstrādes nodaļa.

LPGB gan lokālajiem, gan attālajiem lietotājiem sniedz informācijas pakalpojumus, pielietojot informācijas un komunikāciju tehnoloģijas. LPGB apmeklētājiem tiešsaistē tiek piedāvātas Lursoft laikrakstu bibliotēkas, NAIS, Letonika un www.e-likumi.lv datubāzes. Sākot ar 2008. gadu LPGB ir uzsākta automatizēta grāmatu izsniegšana/saņemšana abonementā, kā arī piedāvāts jauns pakalpojums – attālināta grāmatu pasūtīšana. LPGB veido Ludzas, Kārsavas, Ciblas un Zilupes novadu bibliotēku elektronisko kopkatalogu, elektronisko novadpētniecības datu bāzi, Ludzas novada pašvaldības dokumentu elektronisko datu bāzi. Informācija par bibliotēkas aktivitātēm, jaunieguvumiem, darbību reglamentējošiem dokumentiem un pakalpojumu klāstu ir pieejama bibliotēkas mājas lapā: www.ludzasbiblio.lv.

Ludzas bibliotēkas telpas ir sakārtotas, izremontētas, taču nav nodrošināta pieejamība visām iedzīvotāju grupām. Trūkst konferenču telpas lielāku pasākumu rīkošanai, kas varētu piesaistīt lielāku apmeklētāju loku.

Ludzas Novadpētniecības muzejs

Ludzas Novadpētniecības muzejs (saīsināti LdNM) – sabiedrībai pieejama pētnieciskā un izglītojošā iestāde, kas vāc, glabā, pēta un popularizē Austrumlatgales materiālās un nemateriālās kultūras vērtības, Latgales dabas bagātības un daudzveidību, tautas celtniecības pieminekļus. Ludzas Novadpētniecības muzejs ir Ludzas novada pašvaldības iestāde un pamatfunkciju veikšanai saņem novada pašvaldības finansējumu. Muzeja darbības pamats ir Ludzas novada domes 2015. gada 26. martā apstiprināts Ludzas Novadpētniecības muzeja Nolikums.

Uz 01.01.2017. muzeja krājumā, kas aptver laika posmu no vissenākajiem laikiem līdz mūsdienām, glabājas 38 337 krājuma vienības (skatīt 11.3. tabulu). Krājuma vienību kopskaits laika posmā no 2012. līdz 2017. gadam ir pieaudzis par 5.5% (no 36 235 vienībām 01.01.2012. līdz 38 337 vienībām 01.01.2017.). 2016. gadā krājums tika papildināts ar 527 vienībām. Krājuma papildinājuma vislielākā daļa ir dāvinājumi – 493 vienības. Kopkatalogā datorizēti ievadīto krājumu vienību kopskaits 12 670, no tiem 2016. gadā ievadīto vienību skaits 1 500.

Nacionālajā muzeju krājuma kopkatalogā uz 2016. gada 31. decembri ievadīta informācija par 12 670 muzeja priekšmetiem.

Tabula 11.3.

Muzeja krājumu skaita izmaiņas pa gadiem	
Datums	Krājuma vienību skaits
2012.	36 235
2013.	36 657
2014.	37 525
2015.	37 681
2016.	37 810
2017.	38 337

Avots: Ludzas novada pašvaldības dati

Ludzas Novadpētniecības muzeja *Brīvdabas un etnogrāfijas nodaļas veidošana* uzsākta 1957. gadā. Tajā izvietoti Ludzas novada lauku celtniecības objekti, kas raksturo galvenās lauku celtniecības tradīcijas 19. gs. beigās – 20. gs. sākumā: dūmistaba, Zemnieku māja, Rija, Vējdzirnavas jeb bučenes, Jaunsaimnieka māja, Keramikas darbnīca. Vairāki objekti bija sliktā stāvoklī un nebija pieejami apmeklētājiem, tādēļ tiek plānota to mērķtiecīga restaurācija un attiecīgu ekspozīciju izveide un ierīkošana.

2015. gadā tika restaurēts Brīvdabas un etnogrāfijas nodaļas objekts “Rija”. 2016. gadā LdNM saņēma Latvijas Muzeju biedrības balvas “Zelta puteklis” balvu par gada ieguldījumu nacionālo vērtību saglabāšanā par Brīvdabas un etnogrāfijas nodaļas objekta “Rija” restaurāciju. 2016. gadā tika restaurēta Jaunsaimnieka māja un izveidota ekspozīcija.

Muzeja brīvdabas teritorijā apmeklētājiem nav pieejama Keramikas darbnīca, kurai nepieciešama restaurācija. Nākotnē tajā plānots izveidot Viduslaiku darbnīcas.

No 2016. gada 22. janvāra muzejam ir jauna struktūrvienība – *Ludzas Lielā sinagoga*. Apmeklētājiem tā durvis vēra 2016. gada 11. augustā. 2017. gadā Ludzas Lielā sinagoga saņēma sekojošas balvas:

- konkursā “Latvijas Būvniecības Gada balva” sinagoga ir novērtēta kā Latvijas labākā restaurētā ēka 2016. gadā;
- konkursā “Latvijas Arhitektūras gada balvas 2017” kategorijā “Restaurācijas” sinagoga saņēma augstāko Latvijas arhitektūras balvu – sudraba ananasu – un nacionālās žūrijas atzinību – Zelta nozīmīti;
- Latvijas Muzeju biedrības (LMB) konkursā Ludzas Novadpētniecības muzejam pasniegta LMB gada balva “Zelta puteklis 2016” nominācijā “Gada ekspozīcija 2016. līdz 11 – 50 darbiniekiem”.

LdNM apmeklētājiem piedāvā 6 ekspozīcijas:

1. „Varoņa atgriešanās mājās”;
2. „Dabas ekspozīcija”;
3. Vēstures ekspozīcija (izvietota vairākās ekspozīciju zālēs un aptver laika posmu no aizvēstures līdz 1918. gadam);

4. Brīvdabas un etnogrāfijas ekspozīcija;
5. "Novadnieku galerija";
6. Ekspozīcija Ludzas Lielajā sinagogā.

Apmeklētāju piesaistei muzejā realizēta plaša un daudzveidīga kultūrizglītojoša programma: tematiskie pasākumi (jaunlaulātajiem "Kāzas muzejā" u.c.), izstādes, muzejpedagoģiskās programmas (2016. gadā – 12 programmas), tematiskas ekskursijas, akcijas, u.c. Muzeja izstāžu politika balstās uz muzeja krājuma zinātniskās izpētes darba rezultātiem, sadarbību ar citiem Latvijas muzejiem, māksliniekiem un citām institūcijām.

LdNM ekspozīcijas un izstādes darba laiks mainās atkarībā no sezonas. Pēc vajadzības muzejs atvērts arī svētku dienās, kā arī ārpus darba laika.

2016. gadā muzeju un sinagogu apmeklēja 12 411 cilvēks, no tiem sinagogas apmeklētāji bija 2607. No visiem apmeklētājiem 8499 apmeklēja gan muzeju, gan sinagogu bez maksas, kas ir 68% no kopējā apmeklētāju skaita. Muzejs spējis noturēt gan vietējo apmeklētāju, gan tūristu interesi par muzeju. 2016. gadā tika novadītas 195 (2014. gadā - 141 tematiskā ekskursija, 2015. gadā - 166) ekskursijas pa muzeju un Brīvdabas nodaļu un 30 – sinagogā, 28 pārskata ekskursijas pa Ludzas pilsētu. Muzeja darbinieki 2016. gadā organizēja 16 publiskus pasākumus muzejā un ārpus tā. Pasākumus apmeklēja 1972 cilvēki. Vislielāko apmeklētāju interesi izpelnījās Starptautiskās akcijas „Muzeju nakts” ietvaros rīkotais pasākums, tajā piedalījās 541 apmeklētājs. 2016. gadā Brīvdabas teritorijā notika Ziemeļlatgales novadu bērnu un jauniešu folkloras kopu sarīkojums un folkloras kopu festivāls "Gorūza".

Sports

Ludzas novadā sporta politiku, sporta pasākumus koordinē Ludzas novada Izglītības, kultūras un sporta pārvaldes sporta organizators. Novada sporta dzīves organizācijas galvenais mērķis ir fiziski, garīgi un emocionāli attīstītas personības veidošana, kā arī augstu sasniegumu sportistu sagatavošana. Novadā vislabāk sporta infrastruktūra ir attīstīta Ludzas pilsētā, arī visos novada pagastos ir nodrošinātas iespējas nodarboties ar sportu.

Ludzas novada pašvaldība apsaimnieko sekojošus sporta objektus (skatīt 6. pielikumu):

- Ludzas novada sporta skolas sporta zāle (P.Miglinīka iela 27A) – handbols, futbols, vieglatlētika (dušas telpas, ģērbtuves, tualetes, sporta inventārs). Zāles lielums 36 m x 18 m;
- svarcelšanas zāle (Sporta iela 21) – svarcelšana (dušas, ģērbtuves, tualetes, sporta inventārs). Zāles platība- 12 m x 13 m. Medicīnas kabinets.
- trenāžieru zāle (Sporta iela 21). Zāles platība- 10 m x 15 m (dušas, ģērbtuves, tualetes, sporta inventārs);
- manēža (Sporta iela 21A) – vieglatlētika, svarcelšana (dušas, ģērbtuves, tualetes, sporta inventārs). Manēžas platība 20 x 60 m, aplis 150 m, skrejceļiņš 60m;
- stadions (Sporta ielā 21A) – vieglatlētika, futbols. Platība – 60 x 120, gumijas segums;
- Ludzas pilsētas ģimnāzijas atklātā slidotava (P.Miglinīka iela 27A) – slidošana, hokejs;
- autokrosa trase (Makašāni) – autokross, folkreiss;
- laukums pie Ludzas Mazā ezera – pludmales volejbols, pludmales futbols, pludmales handbols;
- Ludzas pilsētas ģimnāzijas stadions (Blaumaņa iela 4) – vieglatlētika, futbols, teniss;
- Nirzas pamatskolas sporta laukums – vieglatlētika, futbols, volejbols;

- Pildas pamatskolas sporta laukums – vieglatlētika, futbols, volejbols;
- Istras vidusskolas sporta laukums – vieglatlētika, futbols, volejbols;
- Ludzas 2. vidusskolas sporta halle un trenažieru zāle (Miglinīka ielā 34A) – handbols, futbols, volejbols, vingrošana, cīņas, svarcelšana, fitness. Platība - 50 m x 30 m;
- Trenažieru zāle Cirmas pagastā Tutānos;
- Trenažieru zāle Rundēnu pagastā Rundēnos.

Sporta infrastruktūru var izmantot ikviens novada iedzīvotājs, pielāgojoties ieplānotajam treniņu grafikam un sporta veidam.

Izglītības, kultūras un sporta pārvalde ik gadu novadā organizē vismaz 25 masu pasākumus. Lielākā daļa no tiem tiek plānoti 100 un vairāk dalībniekiem.

Nepieciešama ir pilsētas stadiona renovācija, autokrosa trases uzlabošana, kā arī velomaršrutu celiņu ierīkošana, tūrisma taku izveidošana pārgājieniem, atpūtas vietu pie ezeriem aprīkošana.

12. Veselības aprūpe

2017. gadā primāro veselības aprūpi Ludzas novada iedzīvotājiem nodrošina 12 ģimenes ārstu prakses, 2 no tām reģistrētas lauku teritorijās – Pildas un Istras pagastos, 2 ārstu prakses pediatrijā un 4 ārstu prakses zobārstniecībā.

Ambulatoros veselības pakalpojumus izglītības iestādēs nodrošina 5 veselības punkti: PII „Namiņš”, PII „Pasaciņa”, PII „Rūķītis”, Ludzas 2. vidusskolā un Ludzas novada Sporta skolā. Novada lauku teritorijā darbojas feldšeru – vecmāšu punkti Brigu, Cirmas, Isnaudas, Nirzas, Ņukšu, Pureņu pagastos un lauku ambulances Istras un Pildas pagastos.

Ludzas novada teritorijā atrodas 2 (divi) Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta Latgales reģionālā centra ātrās medicīniskās palīdzības (ĀMP) brigāžu punkti (skatīt 6. pielikumu) – Ludzas pilsētā un Ludzas novada Rundēnos. Tādējādi tiek nodrošināta ĀMP brigādes ierašanās pie slimnieka 15 minūšu laikā pilsētā līdz 25 minūšu laikā lauku teritorijā un sniegta neatliekamā medicīniskā palīdzība kā Ludzas novada iedzīvotājiem, tā arī citu apkārtējo teritoriju iedzīvotājiem.

Ludzas novadā darbojas 6 aptiekas, kurās pacienti var saņemt valsts kompensējamās zāles. Visas aptiekas atrodas novada administratīvajā centrā – Ludzas pilsētā, tāpēc lauku iedzīvotājiem medikamentu iegādi papildus sadārdzina braukšana pēc tiem uz tuvāko aptieku pilsētā vai kaimiņu novadā.

SIA “Ludzas medicīnas centrs” sniedz stacionāro, ambulatoro, konsultatīvo un profilaktisko palīdzību.

Sakarā ar SIA “Ludzas medicīnas centrs” statūtu grozījumiem, kuri tika izdarīti 2016. gada janvārī, 58% kapitāldaļas pieder Veselības ministrijai, 42% kapitāldaļu pieder pašvaldībai.

Sākot no 2017. gada 13. jūlija Ludzas novada iedzīvotājiem ir pieejami dušas pakalpojumi SIA “Ludzas medicīnas centrs” telpās.

Lai uzlabotu iedzīvotāju vispārējo veselības stāvokli, pašvaldība 2016. gadā iestājusies Nacionālajā veselīgo pašvaldību tīklā. Daļība tajā sniedz papildus metodisko un finanšu piesaistes iespējas veselību veicinošo pasākumu organizēšanā.

13. Tūrisms

Laika posmā no 1997. gada līdz 2017. gadam naktsmītņu skaits ir desmitkāršojies, tika nodibināti 17 jauni tūrisma uzņēmumi (14 naktsmītnes, 2 viesnīcas, 1 lauku māja, 2 viesu mājas, 2 atpūtas bāzes, 3 brīvdienu mājas, 1, motelis, 1 brīvdienu dzīvoklis un 1 brīvdienu istaba, 1 dienesta viesnīca. Naktsmītnēs kopumā ir 380 gultasvietas, tai skaitā gultasvietas Ludzas pilsētā.).

Populārākie apskates objekti mūsu valsts ceļotāju vidū:

- „Ludzas amatnieku centrs” ierindojies 7. vietā 10 Latvijas tūristu iemīļotāko uzņēmumu vidū (ieguvis valsts nozīmes kultūras mantojuma laureātu zīmi ”Latviskais mantojums”);
- Latgaļu kukļa – Eiropas un Latgales kulinārā mantojuma tīkla dalībnieks;
- salons “Pelnrušķītes sapnis” – populārs ģimeņu ar bērniem vidū.

2009. gada 1. septembrī ir nodibināts Ludzas novada tūrisma informācijas centrs (turpmāk tekstā TIC), kurš ir Ludzas novada pašvaldības iestāde un tūrisma jomā sadarbojas ar kaimiņu novadiem, kopā strādājot Latgales reģiona tūrisma asociācijā “Ezerzeme”. Ludzas novada TIC speciālisti ne tikai informē un sniedz dažāda veida palīdzību novada tūristiem par apskates objektiem, bet arī koordinē tūrisma nozares darbu novadā, piedalās normatīvo dokumentu izstrādē un apspriešanā, projektu sagatavošanā un realizācijā, kā arī dažādu pasākumu un mārketinga aktivitāšu organizācijā.

Šajā laikā tika realizētas daudzveidīgas mārketinga aktivitātes, ik gadu drukāti dažādi informatīvie materiāli 4 valodās. Lai piesaistītu gan Latvijas, gan ārvalstu ceļotājus, izveidota Ludzas tūrisma interneta mājas lapa: www.visitludza.lv, kā arī Ludzas vietnes sociālajos tīklos, tiek aktīvi piesaistīti blogeri, Instagram un citi mūsdienīgas reklāmas instrumentu speciālisti Ludzas novada popularizēšanai. Vēl informācija par Ludzas novada objektiem un tūrisma piedāvājumiem ir izvietota vismaz 10 dažādās interneta mājas lapās, tai skaitā Latgales tūrisma mājas lapās www.visitlatgale.lv un latgale.travel.lv, valsts tūrisma mājas lapā www.Latviatravel.lv, pārrobežu publikācijās – kā www.balticlakes.lt, www.belladvina.com, starptautiskajās - kā www.culinary-heritage.com u.c. Ir uzstādīti reklāmas baneri uz Latvijas-Krievijas robežas robežpārejas punktos, vairāki informatīvie stendi Ludzā, Nirzā, Vecslabadā, kā arī aicinājums apmeklēt vecāko Latvijas pilsētu – uz A12 Maskavas-Rīgas trases pirms pilsētas norādes zīmes.

TIC piedāvājumi:

- kompleksais ekskursijas piedāvājums skolēnu un citām grupām pa Ludzas pilsētu;
- ekskursija ar plostu “Ludzas ezeru stāsts”;
- muzikālais plosts kopā ar Tihovsku ģimeni;
- ekskursija Ludzas pilsētā “Atver Ludzu!”;
- “Darbs dara darītāju!” – ekskursija Ludzas Amatnieku centrā;
- ekskursija “Lūcijas nakts pasakas”;
- velomaršruts “Apkārt Mazajam Ludzas ezeram”;
- 7 velomaršruti Ludzas apkārtnē;
- viens reģiona nozīmes velomaršruts Pierobežā;
- 4 ūdenstūrisma laivu maršruti.

Ludzas novadā jau četrus gadus veiksmīgi darbojas „Ludzas amatnieku centrs”. Tas piedāvā ekskursijas un līdzdarbošanās pasākumus, meistarklases amatniecībā, organizē Lielo Latgaļu tirgu kā arī dažādus tematiskus pasākumus, kas vērsti gan uz vietējo publiku, gan tūristiem.

Ludzas amatnieku centra Latgaļu kukņa piedāvā prasmju skolas seno latgaļu ēdienu gatavošanā, senu recepšu noslēpumu, latgaliskās dzīves tradīcijas izzināšanā. Latgaļu kukņa ir Eiropas un Latgales kulinārā mantojuma tīkla dalībnieks.

Ludzas novadā ir sakārtoti un labiekārtoti atbilstoši mūsdienu tūrisma prasībām tūrisma apskates objekti (skatīt 13.1. tabulu un 7. pielikumu) – baznīcas, Ludzas vecpilsēta, arheoloģiskie objekti, muzeji, kā arī bagāts un unikāls nemateriālās kultūras mantojums. Tūristus piesaistoši un atpazīstami pasākumi ir: folkloras kopu festivāls „Gorūza”, popgrupu festivāls „Saules lietūs Latgalē” un „Jaunās zvaigznes”, Dziesmu un deju svētki, Neptūna svētki kā viens no pasākumiem.

Tabula 13.1.

Tūrisma apskates objekti Ludzas novadā

Objekts	Adrese
Ludzas pilsētas vēsturiskā centra koka apbūve	Ludza, daļa no Odu, Tīrgus, Baznīcas, Tālavijas, Kr. Barona, Stacijas, J. Soikāna ielām
Ludzas Jaunavas Marijas debesīs uzņemšanas Romas katoļu baznīca, zvanu tornis, Karņicku kapella, Sv.Marijas statuļa	Ludza, Baznīcas iela 52, Baznīckalns
Ludzas Livonijas ordeņa pilsdrupas	Ludza, pilskalns
Ludzas Vissvētās Dievmātes aizmigšanas pareizticīgo baznīca	Latgales iela 121, Ludza
Ludzas evaņģēliski luteriskā baznīca	Latgales iela 116, Ludza
Ludzas vecticībnieku lūgšanu nams	Skolas iela 44, Ludza
Ludzas Odukalna kapulauks	Odu iela 9, Ludza,
Ludzas Novadpētniecības muzejs	Kuļņeva iela 2, Ludza
Ludzas amatnieku centrs	Tālavijas iela 27a, Ludza
Ludzas Lielā sinagoga	1.maija iela 30, Ludza
Ebreju senkapi	Soikāna iela 22, Ludza
Brīgu Vissvētākās Trīsvienības Romas katoļu baznīca	Brīgu pagasts, Brīgi
Istalsnas Sv.Staņislava Romas katoļu baznīca	Isnaudas pagasts, Istalsna
Vecslabadas Kristus Augšāmcēlšanās pareizticīgo baznīca	Istras pagasts, Vecslabada
Istras muiža	Istras pagasts, Vecslabada
Divkšu pilskalns	Nirzas pagasts, Divkši
Raipoles Sv.Jāņa Kristītāja Romas katoļu baznīca	Nirzas pagasts, Raipole
Pildas Sv.Pētera un Sv. Pāvila Romas katoļu baznīca	Ņukšu pagasts, Ņukši
Ņukšu skolas muzejs	Ņukšu pagasts, Ņukši
Rogaižu kapela	Pildas pagasts, Rogaiža
Brodaižas Kunga Jēzus Apskaidrošanas Romas katoļu baznīca	Pildas pagasts, Brodaiža
Brodaižas Jāņa Kristītāja pareizticīgo baznīca	Pildas pagasts, Brodaiža
Rundēnu Svātkolns	Rundēnu pagasts, Rundēni
Sūnupļavas piemiņas ansamblis	Rundēnu pagasts, Sūnupļava

Avots: Ludzas novada pašvaldības dati

Novada teritorijā ir skaidri iezīmējušās vairākas aktīvā tūrisma teritorijas (skatīt 8. pielikumu) – Nirzas, Cirmas un Ludzas ezeru apkārtnes, kur, pateicoties labvēlīgajiem apstākļiem un pieejamiem resursiem, darbojas vairāki tūrisma uzņēmumi. Ir izveidotas atpūtas vietas, makšķerēšanas vietas, kā arī darbojas vairākas viesu uzņemšanas vietas.

Istras dabas parka teritorijā ir skaista Austrumlatgales mozaīkveida dabas ainava, daudz dabas un kultūrvēstures apskates objektu. Šobrīd ir izveidotas 2 atpūtas vietas Vecslabadas ciemā pie Audzeļu un Dziļezera, uzstādīti informatīvie stendi, ceļu norādes, tūristiem ir pieejams skatu tornis Vecslabadas pilskalnā. Latvijas mērogā populārs ir Plisūna dižakmens, kas ir labiekārtots ar laipām un informatīvo stendu.

Pēc ekonomiskās krīzes gadiem Latvijā, tai skaitā Ludzas novadā, tūristu skaits pamazām atkal pieaug, bet būtiski mainot pieprasījuma saturu un līdz ar to tūristu sociālo raksturojumu. Pārsvarā

ceļotāji ir no Latvijas lielajām pilsētām un citiem novadiem (80%), taču pēdējos gados novērojama pieaugt ārzemju tūristu skaitam, kas ir izskaidrojams ar pastiprinātām mērķtiecīgām mārketinga aktivitātēm ārvalstu gadatirgos. Par prioritārajiem tirgiem ir izvirzītas kaimiņu valstis – Lietuva, Igaunija, Baltkrievija, tāpat arī tādas Eiropas valstis kā Vācija, Nīderlande, Zviedrija, Polija. Novada viesi pārsvarā ir ģimenes vai pāri, draugu grupas vai organizētas kolektīvu grupas.

Veiksmīgākai tūrisma attīstībai Ludzas pilsētā jāizstrādā detalizēts *Ludzas vecpilsētas attīstības plāns*, par prioritātēm nosakot Ludzas vecpilsētas koka apbūves un vēstures pieminekļu autentisku saglabāšanu un renovēšanu, tādējādi veidojot vecpilsētas ainavisko promenādi un speciālas pilsētas panorāmas skatu vietas. Īpaša uzmanība jāpievērš Ludzas Mazā un Lielā ezera krastiem, veidojot atpūtas un pastaigu vietas, kā promenādi Mazā Ezerkrasta ielā, kas ļauj pilnībā izbaudīt mazpilsētas šarmu un ūdeņu klātbūtni. Turpmākajos gados plānots ne tikai pilnībā pabeigt Ludzas Livonijas ordeņa pilsdrupu konservāciju, bet arī labiekārtot to teritoriju, izbūvēt skatu torni, uzstādīt informācijas stendu un interaktīvu fotografēšanās stendu, restaurējot kāpnes, ierīkojot apgaismojumu, kas pilskalnā ļautu organizēt lielus pasākumus tumšajā diennakts laikā. Kā pastaigu promenādi pārbūvēt Lielā Ludzas Ezerkrasta ielu gar pilskalnu, attīstot atpūtas vietas/peldvietas/laivu piestātnes aprīkojuma un komforta līmeni.

Pilsētā nepieciešami oriģināli interaktīvi vides objekti, kas stāstītu par ievērojamākajiem cilvēkiem, kas atstājuši Ludzas novadā vai pasaulē būtisku ieguldījumu kultūrā, zinātnē vai kādā citā nozarē. Būtiski ir izveidot pilsētā un novadā daudzveidīgajai kultūrvidei, autentiskām tradīcijām atbilstošus, vizuāli viegli uztveramus oriģinālus objektus, kas veiksmīgāk ļautu tūristam iepazīt lokālo vēsturi un raksturu.

Sakarā ar to, ka vidēji tūrists “noveco”, jādomā par senioriem piemērotiem labsajūtas produktiem ar ērti lietojamu, komfortablu aprīkojumu. Jāturpina attīstīt aktīvā tūrisma piedāvājumi - laivu maršruti, peldvietu izveide, dažādu atrakciju un netradicionālu aktivitāšu attīstīšana kā peitbols, zirgu izjādes, ekstrēmās sacensības, tā arī dabas ainavu mīļotājiem, pētniekiem, putnu novērotājiem, makšķerniekiem, īpaši fototūristiem pieejama atbilstoša vide un dabas gidu apmācība. Būtiski būtu papildināt tūrisma piedāvājumu klāstu un pakalpojumus, iesaistot uzņēmējus, ar lauku saimniecību jeb “Lauku labumu” piedāvājumiem, veidojot reģionāla, valsts un starptautiska mēroga maršrutus, iekļaujoties starptautiskos tīklos, kā Eurovelo, kas ir populārs Eiropā un Ziemeļvalstīs. Veiksmīgākai infrastruktūras sakārtošanai starptautiski atzītu tūrisma piedāvājumu veidošanai un sekmīgākam mārketingam īpaši svarīgi ir sadarboties ar kaimiņu novadiem nelielu galamērķu veidošanai, ar Latgales novadiem Latgales klastera veidošanai un ar citu valstu partneriem starptautiski pazīstamu lielu tūrisma piedāvājumu, maršrutu, pakalpojumu veidošanai.

Novadā nepieciešams izveidot mūsdienu prasībām atbilstošus kempingus, kas kalpotu par ārzemju ceļotāju apmešanās vietām. Jau šobrīd ir vērojams pietiekoši liels kempingu treileru pieplūdums Latgalē un Ludzas teritorijā, kuriem nav piemērotu nakšņošanas kempingu vietu.

14. Publiskā pārvalde

14.1. Novada pašvaldības pārvalde

14.1.1. Pašvaldības struktūra un funkcijas

Ludzas novada pašvaldība tika izveidota 2009. gada 1. jūlijā, kad administratīvi teritoriālās reformas rezultātā apvienojās 10 teritoriālās vienības – Ludzas pilsēta un Briģu, Cirmas, Isnaudas, Istras, Nirzas, Ņukšu, Pildas, Pureņu un Rundēnu pagasti. Pašvaldība darbojas saskaņā ar likumu „Par pašvaldībām”, kas reglamentē tās kompetenci, tiesības un pienākumus.

Pašvaldības iedzīvotāju pārstāvību nodrošina to ievēlēts pašvaldības lēmējorgāns – Ludzas novada dome (turpmāk tekstā – dome) 15 deputātu sastāvā. Dome atbilstoši kompetencei ir atbildīga par pašvaldības institūciju tiesisku darbību un finanšu līdzekļu izlietojumu.

Lai nodrošinātu savu darbību un izstrādātu domes lēmumprojektus, dome no pašvaldības deputātiem tika ievēlētas pastāvīgas komitejas:

1. Finanšu komiteju 5 (piecu) locekļu sastāvā;
2. Sociālo, izglītības un kultūras jautājumu komiteju 5 (piecu) locekļu sastāvā;
3. Teritoriālo un attīstības komiteju 5 (piecu) locekļu sastāvā.

Atsevišķu pašvaldības funkciju pildīšanai dome no deputātiem un attiecīgās pašvaldības iedzīvotājiem ir izveidojusi:

- Komisijas:
 1. Vēlēšanu komisiju;
 2. Administratīvo komisiju;
 3. Administratīvo aktu strīdu komisiju;
 4. Dzīvojamo māju privatizācijas komisiju;
 5. Iepirkumu komisiju;
 6. Pašvaldības īpašuma privatizācijas komisiju;
 7. Pašvaldības īpašuma atsavināšanas komisiju;
 8. Dzīvokļu komisiju;
 9. Komisiju pamatlīdzekļu paredzamā atlikušā lietderīgās lietošanas laika noteikšanai;
 10. Pašvaldības īpašuma novērtēšanas komisiju;
 11. Ludzas novada pašvaldības ētikas komisiju;
 12. Ludzas novada pašvaldības uzņēmējdarbības licencēšanas komisiju;
 13. Darījumu ar lauksaimniecības zemēm izvērtēšanas komisiju;
 14. Ētikas komisiju;
 15. Zemes nomas tiesību izsoles komisiju;
 16. Medību koordinācijas komisiju;
 17. Pašvaldības stipendiju piešķiršanas komisiju;
 18. Pedagoģiski medicīnisko komisiju.
- Padomes:
 1. Uzņēmēju konsultatīvo padomi;
 2. Atzinības raksta apbalvošanas padomi.

Domes pieņemto lēmumu izpildi, kā arī darba organizatorisko un tehnisko apkalpošanu nodrošina pašvaldības iestāde „Ludzas novada pašvaldība” (pašvaldības administrācija), kas sastāv no:

1. Administratīvās nodaļas;
2. Attīstības un nekustamā īpašuma nodaļas;

3. Finanšu un grāmatvedības nodaļas;
4. Juridiskās nodaļas;
5. Ludzas novada dzimtsarakstu nodaļas;
6. Ludzas novada būvvaldes.

Administrācijas vadītājs ir pašvaldības izpilddirektors. Pašvaldības administrācija darbojas uz domes apstiprināta nolikuma pamata. Administrācijas struktūrvienības darbojas, pamatojoties uz administrācijas nolikumu un pašvaldības izpilddirektora apstiprinātiem administrācijas struktūrvienību nolikumiem.

Likumā „Par pašvaldībām” noteikto funkciju veikšanai novadā ir izveidota kapitālsabiedrība, kas sniedz pakalpojumus kā Ludzas novada iedzīvotājiem, tā arī citu novadu iedzīvotājiem:

- sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Ludzas apsaimniekotājs”;
- sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Ludzas medicīnas centrs”.

Pašvaldība ir kapitāldaļu turētāja arī šādās privātajās kapitālsabiedrībās:

- sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Ludzas tūrisma aģentūra”;
- sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Austrumlatgales atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība”.

Pašvaldības interešu pārstāvēšanai un tiesību aizstāvēšanai, sadarbības sekmēšanai, kā arī novada teritorijas attīstības veicināšanai pašvaldība ir iestājusies un aktīvi darbojas šādās biedrībās (nodibinājumos):

- biedrībā „Latvijas Pašvaldību savienība”;
- biedrībā „Latgales reģiona attīstības aģentūra”;
- biedrībā „Eiropas reģions „Ezeru zeme””;
- biedrībā „Latvijas Pilsētu savienība”;
- Latvijas pašvaldību izpilddirektoru asociācijā;
- nodibinājumā “Nodibinājums Ludzas novada mikrouzņēmēju atbalstam”;
- biedrībā “Ludzas rajona partnerība”;
- biedrībā „Reģionālo attīstības centru apvienība”.

Pašvaldības sniegto pakalpojumu pieejamību pašvaldības teritoriālajās vienībās nodrošina šādas pagastu pārvaldes:

1. Briģu pagasta pārvalde;
2. Cīrmas pagasta pārvalde;
3. Isnaudas pagasta pārvalde;
4. Istras pagasta pārvalde;
5. Nirzas pagasta pārvalde;
6. Nukšu pagasta pārvalde;
7. Pildas pagasta pārvalde;
8. Pureņu pagasta pārvalde;
9. Rundēnu pagasta pārvalde.

Ņemot vērā novada teritorijas lielumu un iedzīvotāju skaitu, sekmīgai funkciju īstenošanai pašvaldības dome ir izveidojusi šādas iestādes, kas darbojas uz domes apstiprinātu nolikumu pamata:

1. Ludzas novada pašvaldība;
2. Briģu pagasta pārvalde;
3. Cīrmas pagasta pārvalde;
4. Isnaudas pagasta pārvalde;

5. Istras pagasta pārvalde;
6. Nirzas pagasta pārvalde;
7. Ņukšu pagasta pārvalde;
8. Pildas pagasta pārvalde;
9. Pureņu pagasta pārvalde;
10. Rundēnu pagasta pārvalde;
11. Ludzas novada Izglītības, kultūras un sporta pārvalde;
12. Ludzas pilsētas 3.pirmsskolas izglītības iestāde „Namiņš”;
13. Ludzas pilsētas 4.pirmsskolas izglītības iestāde „Pasaciņa”;
14. Ludzas pilsētas pirmsskolas izglītības iestāde „Rūķītis”;
15. Ludzas pilsētas ģimnāzija;
16. Ludzas 2.vidusskola;
17. Ludzas novada vakara vidusskola;
18. Ludzas Mūzikas pamatskola;
19. J.Soikāna Ludzas mākslas skola;
20. Ludzas novada Sporta skola;
21. Ludzas novada Bērnu un jauniešu centrs;
22. Ludzas pilsētas galvenā bibliotēka;
23. Ludzas tautas nams;
24. Ludzas novada tūrisma informācijas centrs;
25. Ludzas novadpētniecības muzejs;
26. Ludzas novada Bāriņtiesa;
27. Ludzas novada Sociālais dienests;
28. Ludzas novada Sociālās aprūpes centrs “Ludza”;
29. Briģu pagasta pirmsskolas izglītības iestāde;
30. Istras vidusskola;
31. Istras pagasta pirmsskolas izglītības iestāde;
32. Nirzas pamatskola;
33. Pildas pamatskola;
34. Pildas pagasta pirmsskolas izglītības iestāde.

Ludzas novada pašvaldībā nodarbināti 936 darbinieki, tajā skaitā 296 pedagogi. Lai paaugstinātu pašvaldības administratīvo kapacitāti, novada domes darbinieki, pašvaldību iestāžu vadītāji un darbinieki regulāri apmeklē dažādus kursus, seminārus, studē augstākajās mācību iestādēs.

Komunikācijā ar novada iedzīvotājiem, Latvijas un Eiropas iedzīvotājiem Ludzas novada pašvaldība izmanto vairākus komunikācijas kanālus:

1. pašvaldībai ir savs ģerbonis, karogs un veidlapas dokumentācijai, kas veicina pašvaldības atpazīstamību;
2. pašvaldība izdod bezmaksas informatīvo izdevumu „Ludzas Novada Vēstis”, lai informētu novada iedzīvotājus par aktivitātēm un pasākumiem, novada domes pieņemtajiem lēmumiem, saistošajiem noteikumiem un citām novada dzīves aktualitātēm;
3. pašvaldībai ir sava interneta vietne www.ludza.lv, ar kuras starpniecību tiek izplatīta pašvaldības oficiālais viedoklis un informācija, kā arī sniegta regulāra informācija par aktualitātēm novadā, valstī un Eiropā. Mājaslapā tiek ievietoti TV sižeti un raidījumi par Ludzas novadu, aptauju anketas. Papildus pašvaldība vēl izmanto sociālos tīklus *Draugiem.lv*, *Facebook*, *Twitter*;
4. ar mērķi izzināt novada iedzīvotāju viedokli, sekmēt iedzīvotāju līdzdalību un pilsonisko aktivitāti tiek organizētas TV tiešraides, Apaļā galda diskusijas, aptaujas, kultūras, sporta un biznesa pasākumi;

5. tiek sagatavoti radio raidījumi par novada aktualitātēm;
6. tiek sagatavoti TV sižeti un video rullīši (sižetus iespējams noskatīties LRTV interneta vietnē jebkurā laikā, video rullīši tiek veidoti reklāmas akcijām, apsveikumiem, konkrētiem pasākumiem);
7. kā svarīgākos kanālus komunikācijai ar klientiem Ludzas novada pašvaldībā var minēt klātieni pie pakalpojuma sniedzēja, klātieni centrālajā administrācijas ēkā un pagastu pārvaldēs, kā arī telefonsarunas un e-pastu, retāk – faksu.

14.1.2. Pašvaldības budžets

Pašvaldības uzdevums ir organizēt un nodrošināt pašvaldības finanšu darbību ar tās būtiskāko sastāvdaļu – pašvaldības budžetu. Pašvaldības budžeta mērķis ir noteikt un pamatot, kāds līdzekļu apjoms ir nepieciešams ar likumu noteikto funkciju, uzdevumu un brīvprātīgo iniciatīvu izpildei atbilstoši pašvaldības prioritātēm.

2016. gada Ludzas novada pašvaldības budžets ir sastādīts, pamatojoties un likumu „Par budžeta un finanšu vadību”, likumu „Par pašvaldībām”, „Par pašvaldību budžetiem” un citiem ar pašvaldību saistītajiem normatīvajiem aktiem.

Pašvaldības budžets sastāv no pamatbudžeta un speciālā budžeta. Pamatbudžets ir budžeta galvenā daļa, kas ietver:

- visus valsts vai pašvaldību ieņēmumus, kuri paredzēti izdevumu segšanai, izņemot īpašiem mērķiem iezīmētus ieņēmumus, dāvinājumus vai ziedojumus;
- apropriācijas visiem valsts vai pašvaldības izdevumiem, kurus paredzēts segt no pamatbudžeta līdzekļiem.

Speciālais budžets ietver apropriācijas valsts vai pašvaldības mērķiem šādos gadījumos:

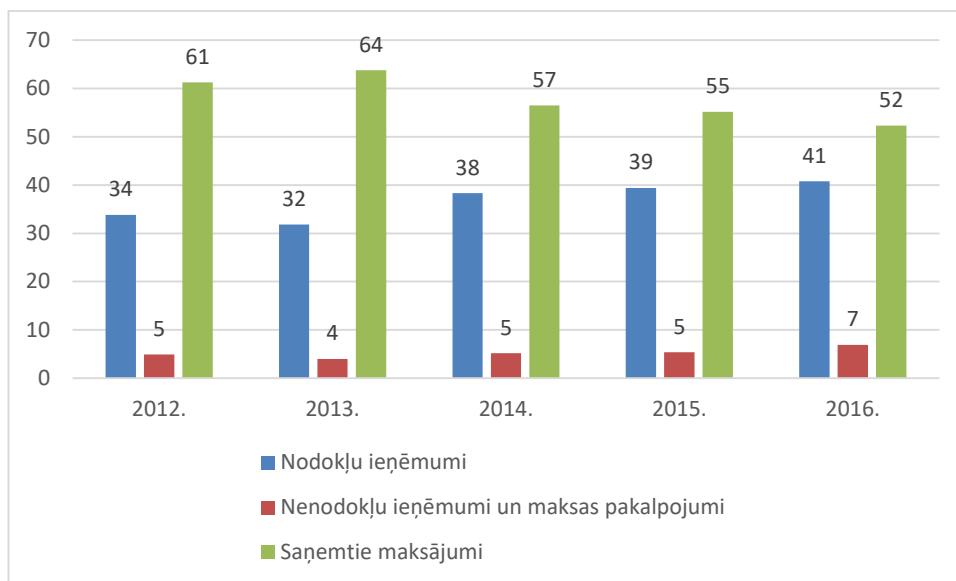
- ja likums paredz izdevumu segšanu no īpašiem mērķiem iezīmētiem ieņēmumu avotiem;
- ja valsts, pašvaldība vai noteikta budžeta iestāde (izpildītājs) ir saņēmis ziedojumu vai dāvinājumu ar norādītu mērķi vai bez tā.

Ludzas novada pamatbudžets

Ludzas novada pamatbudžeta ieņēmumus 2016. gadā veidoja fizisko un juridisko personu nodokļu maksājumi, nodevas un citi maksājumi, mērķdotācijas un maksājumi no citiem budžetiem, ieņēmumi no iestāžu sniegtajiem maksas pakalpojumiem.

2016. gada pamatbudžeta ieņēmumu precizētā prognoze izpildīta par 100.8%, papildus saņemti ieņēmumi 102 912 EUR apmērā (precizētā ieņēmumu prognoze 12 736 598 EUR, izpilde 12 633 686 EUR).

Nodokļu ieņēmumu prognoze 2016. gadā izpildīta par 101.06% (precizētā prognoze 5 145 102 EUR, izpilde 5 199 685 EUR), gūti papildus ieņēmumi 54 583 EUR apmērā. Pašvaldības pamatbudžeta ieņēmumu procentuālais sadalījums ir redzams 14.1. attēlā.

Attēls 14.1. Ludzas novada pašvaldības pamatbudžeta ieņēmumu sadalījums (procentos) 2012. – 2016. gadā (Ludzas novada pašvaldības dati)

Galvenais nodokļu ieņēmums ir iedzīvotāju ienākuma nodoklis. Pārskata gada iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi ir 4 568 587 EUR, Iedzīvotāju ienākuma nodoklis salīdzinot ar pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonda aprēķinos 2016. gadam iekļauto 100% nodokļa apmēru izpildīts, jo gada beigās nodokļa neizpildi pašvaldībām kompensēja.

2016. gada nekustamā īpašuma nodoklis par zemi iekasēts 457 989 EUR apmērā un nodoklis par mājokļiem, ēkām un būvēm 2016. gadā iekasēts –106 869 EUR, nodokļa precizētā prognoze izpildīta par 110.3%, t.sk. iekasēti parādi par iepriekšējiem gadiem 48695 EUR, kas salīdzinot ar 2015. gadu ir iekasēts vairāk par 14 443 EUR.

Lai nodrošinātu samērīgu nodokļa sloga pieaugumu, zemes vienībām, kuras atrodas administratīvajās teritorijās ārpus pilsētām un kuru platība pārsniedz 3 ha, un vismaz viens no noteiktajiem lietošanas mērķiem ir no lietošanas mērķu grupas “Lauksaimniecības zeme”, “Mežsaimniecības zeme un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kurās saimnieciskā darbība ir aizliegta ar normatīvo aktu” vai “Ūdens objektu zeme”, nekustamā īpašuma nodokli līdz 2025. taksācijas gadam aprēķina no speciālās vērtības, ko nosaka īpaši nodokļa aprēķinam. Speciālā vērtība tiek noteikta, pamatojoties uz lauku zemes kadastrālo vērtību. Taksācijas gada lauku zemes speciālās vērtības pieaugums gadā nepārsniedz 10% no iepriekšējam taksācijas gadam noteiktās lauku zemes speciālās vērtības.

2016. gadā piešķirti nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumi 7.6 tūkst. EUR apmērā:

- pēc pašvaldības saistošiem noteikumiem – 2.8 tūkst. EUR,
- represētām personām – 1.2 tūkst. EUR,
- daudzbērnu ģimenēm – 0.5 tūkst. EUR,
- maznodrošinātām personām – 0.4 tūkst. EUR,
- trūcīgām personām – 2.7 tūkst. EUR.

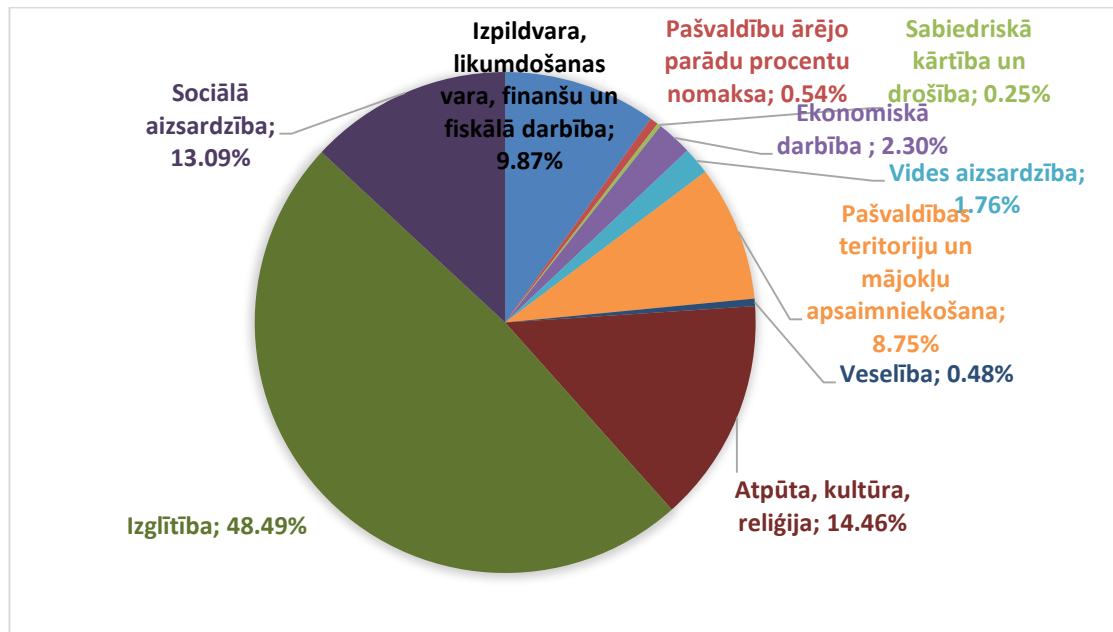
Nekustamā īpašuma nodokļa kopējais parāds uz 2017. gada 1. janvāri ir 85 tūkst. EUR, pamatparāda palielinājums 0.1 tūkst. EUR un nokavējuma nauda 26.5 tūkst. EUR. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu kopējais parāds palielinājies par 4 tūkst. EUR.

Ieņēmumi no budžeta iestāžu sniegtajiem maksas pakalpojumiem iekasēti 538 209 EUR apmērā, ieņēmumi samazinājušies par 19 944 EUR.

2016. gadā novada pašvaldība saņēmusi 250 608 EUR par norēķiniem ar pašvaldībām par iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem citām pašvaldībām.

Pašvaldības budžetā saņemtas valsts budžeta mērķdotācijas 3 346 496 EUR apmērā.

2016. gadā nav saņemta dotācija no finanšu izlīdzināšanas fonda 60 498 EUR, plānotā dotācija bija 3 009 440 EUR, faktiskā izpilde 2 948 942 EUR, kas ir 98.0%. 2017. gada sākumā saņemta dotācija par iepriekšējo gadu 60 498 EUR. Jau vairākus gadus Ludzas novada pašvaldība saņēma dotāciju vērtēto ieņēmumu izlīdzināšanai, kas 2015. gadā bija 315 057 EUR. Ieviešot jauno izlīdzināšanas modeli Ludzas novada pašvaldībai ne 2016. gadā, ne 2017. gadā šāda dotācija vairs nav paredzēta.

Attēls 14.2. 2016. gada Ludzas novada pašvaldības pamatbudžeta izdevumu sadalījums (Ludzas novada pašvaldības dati)

Ludzas novada pamatbudžeta kopējie izdevumi 2016. gadā ir 12 001 974 EUR vai prognozētie izdevumi apgūti 95.7% apmērā. Pamatbudžeta izdevumu sadalījumu var redzēt 14.2. attēlā.

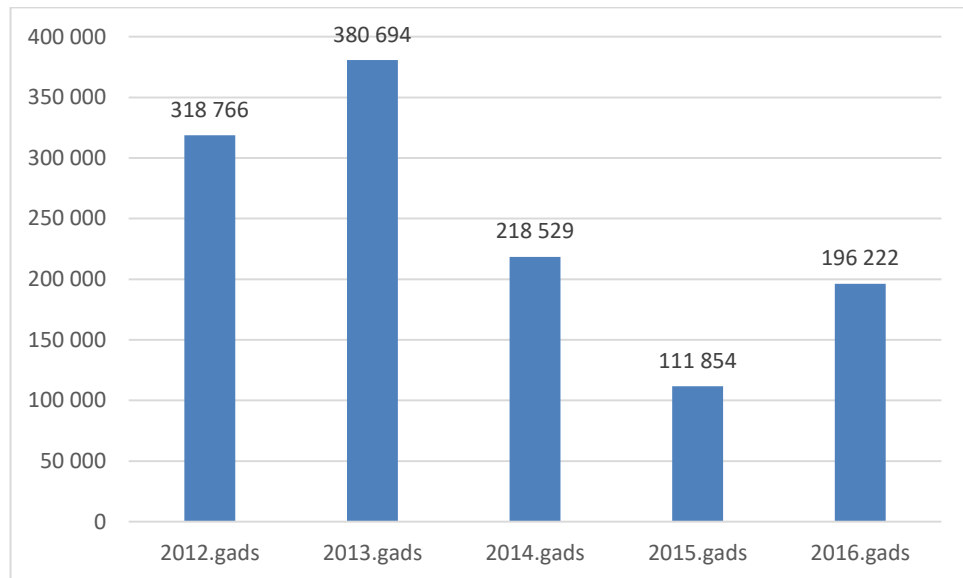
Pamatbudžeta izdevumos lielāko daļu veido izglītībai piešķirtie līdzekļi – 5 819 313 EUR jeb 48.5% no kopējo izdevumu apjoma. Izdevumi apgūti 96,2% apmērā.

Izpildvaras uzturēšanai izlietoti līdzekļi 1 249 577 EUR apmērā, līdzekļi apgūti 96.7%, t.sk. procentu maksājumi Valsts Kasei par aizņēmumiem no Valsts Kases 34 305 EUR un aizņēmumu apkalpošanas izdevumi 30 196 EUR. Procentu maksājumi par aizņēmumiem, salīdzinot ar 2015. gadu, samazinājušies par 64 558 EUR, ko ietekmēja procentu likmju samazināšana aizņēmumiem no Valsts kases: četriem pašvaldības aizņēmumiem tiek piemērota 5 gadu procentu likme- 2015. gada 10. decembrī šiem aizņēmumiem samazināti procentu likmes apmēri, tai skaitā vienam aizņēmumam no 2.583% uz 0.432%, trijiem aizņēmumiem no 1.916% uz 0.432%. Šo aizņēmumu pamatsumma uz 2016. gada sākumu bija 3 791 409 EUR. Pārējiem aizņēmumiem tiek piemērota 1 gada procentu likme, kas no 2016. gada 1. janvāra bija 0.101%, bet jau ar 2016. gada 30. maiju ir nulles likme.

Ar 2015. gada 1. martu Ludzas novada pašvaldība sniedz atskurbināšanas pakalpojumu Ludzas, Kārsavas, Ciblas un Zilupes novada iedzīvotājiem, bet ar 2016. gada jūliju atsevišķos gadījumos uzņem arī Rēzeknes pilsētas, Rēzeknes novada un Viļānu novada iedzīvotājus. 2016. gada laikā atskurbtuvē bija ievietotas 454 personas, kopējie izdevumi 27 477 EUR. No valsts budžeta

programmas “Izdevumi neparedzētiem gadījumiem” saņemti 5 565 EUR, t.sk. 2 175 euro pārskaitīti Kārsavas, Ciblas un Zilupes novada pašvaldībām izdevumu segšanai.

Novadā tiek realizēts Eiropas Sociālā fonda projekts „Algotie pagaidu sabiedriskie darbi”, 2016. gadā mēnesī novadā vidēji strādāja 117 bezdarbnieki un to stipendijām izlietoti līdzekļi 196 222 EUR, skatīt 14.3. attēlu. Projekta ietvaros bezdarbniekiem tiek nodrošinātas obligātās veselības pārbaudes, bet 2016. gadā šo pakalpojumu nav izmantojis neviens bezdarbnieks. Salīdzinot ar 2015. gadu līdzekļu palielinājums 2016. gadā ir par 75%.

Attēls 14.3. Bezdarbnieku stipendijām izlietotie līdzekļi pa gadiem (Ludzas novada pašvaldības dati)

Novada pagastos (Isnaudas, Istras, Nirzas, Rundēnu) lauksaimniecības konsultantu darba samaksai izlietoti 8 078 EUR un pārējo izdevumu segšanai izlietoti 213 EUR.

2016. gadā Ludzas būvvaldes uzturēšanai izlietoti līdzekļi 49 324 EUR. Būvvalde sniedz pakalpojumus arī Zilupes un Ciblas novadu pašvaldībām.

Pašvaldības pamatbudžeta līdzekļi 21 749 EUR apmērā izlietoti Ludzas novada autoceļu un ielu tesošai uzturēšanai un ielu būvdarbu tehnisko dokumentāciju izstrādāšanai, 50 518 EUR tehnikas iegādei.

Tūrisma informācijas centra uzturēšanai izlietoti 29 066 EUR.

Vides aizsardzībai izlietoti 211 833 EUR, tai skaitā atkritumu apsaimniekošanai 18 742 EUR un notekūdeņu apsaimniekošanai 181 065 EUR. Līdzekļi apgūti 85.7% apmērā no plānotā. Kanalizācijas sistēmas sakārtošanai Ludzas pilsētā izlietoti 106 054 EUR.

Pašvaldības teritoriju un mājokļu apsaimniekošanai izlietoti 1 050 351 EUR.

4 459 EUR izlietoti izdevumu par komunālajiem pakalpojumiem segšanai Ludzas pilsētas brīvajos (neizīrētajos) dzīvokļos daudzdzīvokļu mājās.

Saskaņā ar 2011. gada 25. augusta Ludzas novada domes saistošiem noteikumiem Nr. 19 „Par Ludzas novada pašvaldības līdzfinansējuma apjomu un tā piešķiršanas kārtību daudzdzīvokļu dzīvojamo

māju renovācijai” māju energoauditu veikšanai, renovācijai un iekšpagalmu sakārtošanai izlietoti pašvaldības pamatbudžeta līdzekļi 94 204 EUR apmērā.

Ūdensapgādei izdevumi apgūti 75 205 EUR apmērā, pilsētas ielu un pagastu centru apgaismošanai izlietoti 127 465 EUR.

Novada kultūras namu un klubu uzturēšanai izlietoti līdzekļi 1 005 290 EUR apmērā. 2016. gadā pabeigts pašvaldības prioritārais projekts Ludzas kultūras nama ēkas daļas atjaunošana, kura gaitā tika gan atjaunota tautas nama ēka, gan iegādāts jauns gaismas un skaņas aprīkojums par kopējo summu 68 478 EUR, profesionāls datu video projektoru Hitachi CP-WX9210 par 14 089 EUR, aizkari, kulisēs, prožektoru, skatītāju krēsli un cits iekārtojums par kopējo summu 127 059 EUR.

Pašvaldības dzīves atspoguļošanai, sabiedrības informēšanai par Ludzas novada pašvaldībā notiekošajiem procesiem un lēmumiem tiek izdots informatīvais izdevums “Ludzas novada vēstis”, kurš reģistrēts LR TM Uzņēmumu reģistrā 2003. gada 8. aprīlī ar valsts reģistra numuru 000702753 un izsniegta reģistrācijas apliecība Nr.M001168.

Izglītībai izlietoti līdzekļi 5 819 313 EUR kopā ar valsts mērķdotāciju – izdevumi apgūti 96.2 % apmērā no plānotā.

Ludzas pilsētas pirmsskolas izglītības iestādes “Rūķītis” uzturēšanai kopā izlietoti 327 648 EUR, pārējo 5 pirmsskolas izglītības iestāžu uzturēšanai izlietoti pašvaldības līdzekļi 920 264 EUR kopsummā.

Novada 6 vispārīgizglītojošo skolu uzturēšanai izlietoti no pašvaldības finansējuma 1 235 955 EUR.

Mūzikas pamatskolā audzēkņu sagatavošanai un mūzikas pedagogu darba samaksai izlietoti pašvaldības līdzekļi – 42 900 EUR un vecāku līdzfinansējums 12 924 EUR, kas veido 30,1% no pašvaldības kopējās pedagogu darba samaksas (2015. gadā – 30,7%).

Mākslas skolas pedagogu darba samaksai izlietoti pašvaldības līdzekļi – 34 899 EUR un vecāku līdzfinansējums 13 344 EUR, kas ir 38% no kopējās pedagogu darba samaksas (2015. gadā – 34%).

Ludzas novada Bērnu un jauniešu centra uzturēšanai izlietoti 156 462 EUR. No pašvaldības līdzekļiem pedagogu darba samaksai ir izlietoti kopā 31 287 EUR, kas ir 29% no kopējā darba algas finansējuma.

Ludzas novada Sporta skolas uzturēšanai izlietoti 173 830 EUR no pašvaldības finansējuma. Salīdzinot ar 2015. gadu, interešu programmās ir samazināts valsts finansējums. No pašvaldības līdzekļiem sporta skolas pedagogu darba samaksai izlietoti 17 441 EUR, kas ir 8,3% no kopējās pedagogu darba samaksas (2015. gadā – 10%).

Atbalsta gados veciem cilvēkiem sniegšanai un Ludzas novada sociālās aprūpes centra „Ludza” uzturēšanai izlietoti 250 031 EUR. 2016. gadā apstiprinātie uzturēšanas izdevumi vienam iemītniekam mēnesī bija 512.10 EUR. Tiem iemītniekiem, kuri paši vai kuru apgādnieki pilnā apmērā veic maksu par iemītnieku uzturēšanu maksai piemēro atlaidi 10% apmērā.

Atbalsta sniegšanai ģimenēm ar bērniem izlietoti līdzekļi 301 688 EUR, t.sk. pakalpojumu apmaksai SIA “Bērnu Oāze” iztērēti 39 908 EUR.

2016. gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu kopējais sniegto pabalstu apjoms samazinājies tikai par 6 151 EUR, t.sk. pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai samazinājies par 29 170 EUR, savukārt dzīvokļa pabalsti samazinājušies par 9 561 EUR.

Speciālā budžeta izpilde

Speciālais budžets ietver īpašiem mērķiem iezīmētus ieņēmumu avotus (privatizācijas fonda, dabas resursa nodokļa). Speciālā budžeta īpatnība ir tā, ka, ja budžetā uz gada beigām ir palicis atlikums, t.i., ir redzams, ka līdzekļi netika iztērēti tur, kur tie paredzēti – šo atlikumu var pārskaitīt uz nākamā gada sākumu. Pie speciālā budžeta pieskaita arī ziedojumus un dāvinājumus, tas nozīmē, ka ziedojumam vai dāvinājumam ir konkrēts mērķis un šie līdzekļi jāiztērē šim konkrētajam mērķim.

Speciālā budžeta ieņēmumi īpašiem mērķiem 2016. gadā gūti 558 346 EUR apmērā, t.sk. dabas resursu nodokļa ieņēmumi 2016. gadā – 22 390 EUR, ieņēmumi no zvejas tiesību nomas un zvejas tiesību rūpnieciskās izmantošanas – 1 568 EUR, mērķdotācija autoceļu (ielu) uzturēšanai – 534 388 EUR.

Pašvaldības autoceļu programmas realizācijai 2016. gadā izlietoti līdzekļi 526 357 EUR apmērā.

2016. gadā saņemtie ziedojumi un dāvinājumi naudā 9 748 EUR, izlietoti 23 704 EUR apmērā.

Pašvaldības saistības

2016. gadā Ludzas novada dome no Valsts Kases ir saņēmusi aizdevumu prioritārā investīciju projekta “Ludzas kultūras nama ēkas daļas atjaunošana” īstenošanai 250 000 EUR.

Kopējais Ludzas novada pašvaldības saistību apjoms uz 31.12.2016. ir 14 988 026 EUR.

14.2. Sabiedriskās organizācijas

Sabiedriskās (nevalstiskās) organizācijas (NVO), kas pārstāv trešo jeb nevalstisko sektoru blakus valsts un biznesa sektoriem, ir neatņemama jebkuras demokrātiskas valsts sastāvdaļa. Ar NVO palīdzību, apvienojoties cilvēku grupai, kurus vieno kopēji mērķi, ir iespējams ietekmēt vai mainīt gan likumdevējas, gan izpildvaras darbību. NVO iesaistās uzņēmīgākā sabiedrības daļa, kas darbojas tādās jomās kā sociālā un veselības aizsardzība, cilvēktiesības un integrācija, vides aizsardzība, izglītība, uzņēmējdarbība, sports, atpūta utt.

NVO ir pilsoniskās sabiedrības pamats, organizāciju un biedru skaits tajās parāda, cik aktīvi ir kādas valsts iedzīvotāji un cik liela ir gatavības pakāpe iesaistīties diskusijās ar valsts varu un pārējo sabiedrības daļu, vēršot uzmanību uz sabiedrībai sasāpējušām problēmām.

Pēc SIA “IT Lursoft” statistikas datiem uz 01.01.2017. Ludzas novada teritorijā darbojas 44 sabiedriskās organizācijas, biedrības un nodibinājumi.

Šodien Ludzas novadā nepieciešams attīstīt tādas organizācijas, kas apvieno iespējami daudz iedzīvotāju, lai stiprinātu sabiedrības saikni ar pašvaldību. Novadā šobrīd nav vides organizācijas, kā arī organizācijas, kas aktīvi iesaistītu iedzīvotājus lēmumu pieņemšanas procesos dažādos jautājumos, nodrošinot iedzīvotāju interešu aizstāvību. Organizāciju loma šajā procesā ir apvienot iedzīvotājus, kam ir kopīgas intereses vai vajadzības, un sniegt palīdzību, atbalstu, daļēji piedaloties arī pašvaldības darbā.

15. SVID analīze

SVID analīze ir populāra situācijas analīzes metode, kurā apskata analizējamās lietas stiprās un vājās puses, kā arī iespējas un draudus. Iegūtie rezultāti ir būtiski vidējā termiņa prioritāšu un rīcības virzienu formulēšanā, kas nodrošinātu ilgtermiņa prioritāšu sasniegšanu.

SVID analīze ir atspoguļota tabulā, lai pārskatāmi aprakstītu visu jomu stiprās, vājās puses, iespējas un draudus atbilstoši pašreizējās situācijas aprakstā minētajam. SVID analīzē katram punktam ir ievietots novērtējums, kas tiek apzīmēts ar „X”, norādot attiecīgā aspekta būtiskāko nozīmi pašvaldības, plānošanas reģiona, valsts vai starptautiskā mērogā.

NOVADA TERITORIJA

(ģeogrāfiskais novietojums, fizioģeogrāfiskais stāvoklis, aizsargājamās dabas teritorijas)

SVID		Pašvaldības mērogā	Plānošanas reģiona mērogā	Valsts mērogā	Starptau- tiskā mērogā
S	Novada ģeogrāfiskais izvietojums (ES ārējā robeža)			X	X
	Daudzveidīgi un bagāti dabas resursi – meži, ezeri, lauksaimniecības zemes, derīgie izrakteņi	X	X		
	Daudz vērtīgu dabas teritoriju un ievērojamu dabas objektu, bagāts kultūrvēsturiskais mantojums	X	X	X	
V	Novads atrodas salīdzinoši tālu no valsts galvaspilsētas Rīgas un galvenajiem ūdens un gaisa transporta mezgliem	X			
I	Novada ģeogrāfiskais izvietojums ir priekšnoteikums loģistikas un tranzīta pakalpojumu attīstībai	X			
	Vietējo dabas resursu izmantošana	X			
	Pārrobežu starptautiskā sadarbība	X	X		
D	Tranzītteļa radītās problēmas – kravas automobiļu rindas, vides piesārņojums, satiksmes negadījumi un sastrēgumi	X	X		
	Trūkst mērķtiecīgas valsts reģionālās politikas pierobežas teritorijas attīstībai			X	

IEDZĪVOTĀJI

(demogrāfija, nodarbinātība, labklājība un ieņēmumi)

SVID		Pašvaldības mērogā	Plānošanas reģiona mērogā	Valsts mērogā	Starptau- tiskā mērogā
S	Ir cilvēkresursu potenciāls – izglītoti, radoši, sabiedriski aktīvi iedzīvotāji kā novada attīstību virzošs spēks	X			
	Daudznacionāla sabiedrība, nav etnisko konfliktu	X			
V	Zema dzimstība	X			
	Augsts bezdarba līmenis	X			
	Izbrauc kvalificēti darbinieki	X	X	X	
	Pastāv būtiskas ienākumu līmeņa reģionālās atšķirības	X		X	
I	Salīdzinoši zemākas darbaspēka izmaksas palielina investīciju piesaistes iespējas novada teritorijai	X			
	Augsts krievu valodas zināšanu līmenis paplašina iedzīvotāju iespējas darba tirgū un izglītībā	X			
	Nodarbinātības veicināšanas pasākumi	X			
D	Demogrāfiskās situācijas pasliktināšanās – negatīvs dabiskais pieaugums, darbaspējas vecuma iedzīvotāju īpatsvara samazināšanās, iedzīvotāju novecošanās tendence	X	X	X	
	Kvalificēta darbaspēka aizplūšana uz lielpilsētām un ārvalstīm	X	X	X	
	Darba vietu un dzīvojamā fonda trūkums kavē jauniešus pēc mācību beigām atgriezties novadā	X			

EKONOMIKA
(uzņēmējdarbības vide)

SVID		Pašvaldības mērogā	Plānošanas reģiona mērogā	Valsts mērogā	Starptau- tiskā mērogā
S	Izdevīgs novada ģeogrāfiskais izvietojums ir priekšnoteikums transporta pakalpojumu attīstībai	X	X	X	X
	Brīvas ražošanai piemērotas teritorijas	X			
	Pieejami vietējie dabas resursi uzņēmējdarbības attīstībai	X			
	Uzņēmumi ir aktīvi ES struktūrfondu finansējuma piesaistē	X	X		
V	Nepietiekoši attīstīta mazā un vidējā komercdarbība	X			
	Vietējo ražotāju konkurētspējas trūkums starptautiskajā tirgū	X			
	Motivācijas trūkums veidot un attīstīt jaunus uzņēmējdarbības veidus	X	X	X	
	Finanšu resursu trūkums projektu līdzfinansēšanai	X	X	X	
I	Esošo un jaunu tautsaimniecības nozaru attīstība	X	X		
	Daudzveidīgas lauksaimniecības specializācijas iespējas, bioloģiskās lauksaimniecības attīstības iespējas	X			
	ES struktūrfondu līdzekļu piesaiste	X	X	X	
	Pārrobežu sadarbība	X	X		
	Uzlabot sadarbību starp valsts iestādēm/pašvaldībām/uzņēmējiem	X	X	X	
	Biznesa inkubatora izveide		X		
D	Finanšu trūkums uzņēmējdarbības attīstībai	X			
	Komersabiedrību zemā konkurētspēja valsts un starptautiskā mērogā	X	X	X	
	Valsts politika nodokļu un kreditēšanas jomā, ražošanas un eksporta atbalstam			X	
	Augsts birokrātijas līmenis ES finansējuma piesaistei			X	

INFRASTRUKTŪRA

(transports, enerģētika, informācijas sabiedrība)

SVID		Pašvaldības mērogā	Plānošanas reģiona mērogā	Valsts mērogā	Starptau- tiskā mērogā
S	Energoresursu pieejamība visiem novada iedzīvotājiem	X			
	Plānveidīga siltumapgādes, ūdensapgādes un notekūdeņu sistēmu rekonstrukcija un modernizācija	X			
	Apstiprināti novada pašvaldības saistošie noteikumi atkritumu apsaimniekošanai	X			
	Ir telefonsakaru (fiksētais un mobilais) pārklājums	X			
V	Nolietojusies ceļu un komunālā infrastruktūra	X	X	X	
	Samazinās sabiedriskā transporta izmantošanas iespējas (slēdz reusus)	X	X	X	
	Centralizēta ūdensapgāde un notekūdeņu sistēmas nav pieejami visiem novada iedzīvotājiem	X			
	Nav izveidota vienota lietus ūdens kanalizācijas sistēma	X			
I	ES struktūrfondu līdzekļu piesaiste infrastruktūras attīstībai	X	X		
	Atkritumu ražotāju iesaistīšana atkritumu šķirošanā un dalītā vākšanā	X	X		
	E-pārvaldes sistēmas izveidošana un e-pakalpojumu attīstība	X	X	X	
D	Neapmierinoša esošo ceļu un to segumu kvalitāte	X	X	X	
	Finanšu līdzekļu trūkums pašvaldības autoceļu, ielu uzturēšanai un remontam	X		X	
	Cenu pieaugums komunālās saimniecības pakalpojumiem un iedzīvotāju zemā maksātspēja	X			
	Nesankcionētu atkritumu izgāztuvju veidošanās	X			

SOCIĀLĀ INFRASTRUKTŪRA UN PAKALPOJUMI

(sociālā drošība un pakalpojumi, mājoklis, veselības aprūpe, sabiedriskā drošība)

SVID		Pašvaldības mērogā	Plānošanas reģiona mērogā	Valsts mērogā	Starptau- tiskā mērogā
S	Pašvaldība nodrošina plašu sociālo pakalpojumu klāstu	X			
	Novadā darbojas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas	X			
	Pieejami primārās veselības aprūpes pakalpojumi, neatliekamā medicīniskā palīdzība	X		X	
	Sabiedrisko drošību un kārtību uzrauga Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes Ludzas iecirknis	X		X	
	Nelikumīgo preču aprites un kontrabandas apkarošanas jomā novada teritorijā darbojas Valsts robežsardze un Aviācijas pārvalde, Muita	X		X	
V	Novecojis pašvaldības dzīvojamais fonds, nepietiekošs sociālo dzīvokļu skaits	X			
	Sabiedriskā infrastruktūra nav piemērota cilvēkiem ar īpašām vajadzībām	X			
I	Kvalitatīvu sociālās aprūpes pakalpojumu attīstība	X			
	Sociālo māju un sociālo dzīvokļu izveide	X			
	Sabiedriskās infrastruktūras pielāgošana cilvēkiem ar īpašām vajadzībām	X			
	Iedzīvotāju izpratnes par veselīgu dzīvesveidu un profilaksi veicināšana	X	X	X	
D	Sociālās palīdzības klientu zemā motivācija savu sociālo problēmu risināšanā un situācijas uzlabošanā	X	X	X	
	Dzīvokļu uzturēšanas un apsaimniekošanas izdevumu pieaugums	X			
	Alkoholisma, narkomānijas u.c. atkarību izplatība	X		X	

IZGLĪTĪBA UN KULTŪRA

(pirmsskolas vecuma bērnu izglītība, vispārējā izglītība, interešu izglītība, kultūras iestādes)

SVID		Pašvaldības mērogā	Plānošanas reģiona mērogā	Valsts mērogā	Starptau- tiskā mērogā
S	Kvalitatīvas un daudzpusīgas izglītības iespējas	X			
	Uzlabota izglītības iestāžu infrastruktūra un materiāltehniskā bāze, tai skaitā stadioni un sporta laukumi	X			
	Izglītības iestāžu aktīva dalība ESF finansēto projektu realizācijā, iesaistīšanās starptautisku projektu aktivitātēs	X			X
	Uzlabota kultūras iestāžu infrastruktūra un materiāltehniskā bāze	X			
	Tautas namu un bibliotēku pieejamība visā novada teritorijā	X			
	Aktīvi tautas mākslas kolektīvi, tradicionālās un mūsdienu kultūras pasākumu piedāvājums	X			
	Visās pašvaldības bibliotēkās un pagastu pārvaldēs ir pieejams bezmaksas interneta pieslēgums	X			
	Ludzas pilsētā darbojas Ludzas Novadpētniecības muzejs	X			
V	Izglītojamo skaita samazināšanās vispārējās izglītības iestādēs, palielinās apvienoto klašu skaits	X	X	X	
	Neliels izglītojamo skaits lauku skolās būtiski palielina skolas uzturēšanas izmaksas	X	X	X	
	Nepietiekama motivācija kaimiņu novadu izglītības iestāžu sadarbībai rada neadekvātu konkurenci, cīņu par skolēnu piesaisti	X	X	X	
	Interesu izglītības iestādes pieejamas lielākoties pilsētas bērniem	X			
I	Līdzekļu piesaiste izglītības iestāžu infrastruktūras un materiāltehniskā bāzes attīstībai	X			
	Stadionu un sporta laukumu sakārtošana, jaunu aktīvās atpūtas laukumu izveide	X			
	Kultūras iestāžu sniegto pakalpojumu klāsta dažādošana, pasākumu kvalitātes līmeņa paaugstināšana	X			
	Pārrobežu sadarbība, iesaistīšanās starptautisko projektu realizācijā	X	X		X
D	Skolēnu skaita samazināšanās rada draudus lauku skolu pastāvēšanai				

TŪRISMS

SVID		Pašvaldības mērogā	Plānošanas reģiona mērogā	Valsts mērogā	Starptau- tiskā mērogā
S	Skaistas ainavas, nepiesārņota vide, daudzveidīgi un bagāti dabas resursi	X	X		
	Ludzas pilsēta – senākā Latvijas pilsēta	X	X	X	
	Izdevīgs novada ģeogrāfiskais izvietojums (ES robeža)	X			X
	Kultūrvēstures apskates objekti	X	X	X	
	Amatniecība un tradicionāli pasākumi	X	X	X	
	Saglabāts kulinārais un tradīciju mantojums	X	X	X	X
	Darbojas Ludzas novada tūrisma informācijas centrs	X			
V	Izteikta tūrisma produktu un pakalpojumu pieprasījuma sezonālitate	X	X	X	
	Kvalitatīvu un dažāda rakstura naktsmītņu trūkums	X	X		
I	Kultūrvēsturisko objektu saglabāšana	X	X	X	X
	Naktsmītņu pakalpojumu un piedāvājumu dažādošana	X			
	Ūdens tūrisma un aktīvā tūrisma attīstība	X	X	X	X
	Kultūras tūrisma, lauku tūrisma un ekotūrisma attīstības veicināšana	X	X	X	
	Pārrobežu sadarbība, iesaistīšanās starptautisko projektu realizācijā	X	X		X
D	Investīciju trūkums kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanā	X	X	X	
	Valsts nodokļu politikas negatīvas izmaiņas var mazināt tūrisma jomas konkurētspēju salīdzinājumā ar kaimiņvalstu piedāvājumu			X	
	Demogrāfiskā situācijas pasliktināšanās	X	X	X	
	Klimata izmaiņas	X	X	X	

PUBLISKĀ PĀRVALDE

(novada pašvaldība, valsts pārvaldes institūcijas, sabiedriskās organizācijas)

SVID		Pašvaldības mērogā	Plānošanas reģiona mērogā	Valsts mērogā	Starptau- tiskā mērogā
S	Pašvaldībai ir liela pieredze investīciju projektu izstrādē un īstenošanā	X			
	Pašvaldība nodrošina pastāvīgu informācijas apmaiņu un sabiedrības viedokļa uzklaušanu	X			
	Aktīvi darbojas sabiedriskās organizācijas	X			
V	Nav attīstīta publiskās – privātās partnerības darbība	X	X	X	
	Pasīva iedzīvotāju iesaistīšanās lēmumu pieņemšanas procesos dažādos novada attīstībai svarīgos jautājumos	X			
I	Pašvaldības un tās iestāžu kapacitātes stiprināšana	X			
	Sadarbības veicināšana ar reģiona un citām pašvaldībām	X	X	X	X
	Nevalstiskā sektora attīstība sabiedrības un pašvaldības saiknes stiprināšanai	X	X		
	Pārrobežu sadarbība	X			X
D	Pašvaldības saistību pieaugums	X			
	Mērķtiecīgas valsts reģionālās politikas trūkums pierobežas teritorijas attīstībai	X	X	X	
	Sociāli – ekonomiskās situācijas pasliktināšanās	X	X	X	

16. Pašreizējas situācijas analīzes kopsavilkums

Novada teritorija

Ludzas novads ir pierobežas novads, kas atrodas Latgales reģiona austrumu daļā. Kopējā novada teritorija – 966 km²; iedzīvotāju skaits uz 01.01.2017. – 13 733, vidējai iedzīvotāju blīvums – 13,2 iedzīvotāji uz km².

Novada teritoriju veido 1 pilsēta – Ludza un 9 pagasti – Briģu, Cirmas, Isnaudas, Istras, Nirzas, Ņukšu, Pildas, Pureņu un Rundēnu. Administratīvais centrs – Ludzas pilsēta atrodas 267 km attālumā no valsts galvaspilsētas Rīgas, 122 km attālumā no Daugavpils un 30 km attālumā no Rēzeknes.

Ludzas novads robežojas ar Ciblas, Zilupes, Rēzeknes, Dagdas novadu un Krievijas federāciju (14,7 km gara robeža).

Ludzas novadu šķērso valsts galvenais autoceļš A12 Jēkabpils – Rēzekne – Ludza – Krievijas robeža (Terehova), starptautiskās automaģistrāles E22 Rīga – Maskava daļa un dzelzceļa līnijas Rīga – Maskava, taču novads atrodas salīdzinoši tālu no valsts galvaspilsētas Rīgas un galvenajiem ūdens un gaisa transporta mezgliem.

Novada teritorijā ir atklātas daudzas derīgo izrakteņu iegulas un izpētīts liels skaits dažādu atradņu – saldūdens kaļķis, smiltis, smilts–grants, māls, kūdra, sapropelis. Vairākām no tām ir svarīga saimnieciskā nozīme, kā arī dažām atradnēm perspektīvā varētu būt svarīga loma novada saimnieciskajā attīstībā.

Novads ierindojas ezeriem bagātāko Latvijas novadu sarakstā. Novada teritorijā plešas 106 ezeri ar kopējo platību 5 230,7 ha. Lielākie Ludzas novada ezeri, kuru platība pārsniedz 100 ha, ir: Čornoje ezers, Cirmas ezers, Dziļezers, Istras ezers, Plusons, Šķaunes ezers, Nirzas ezers, Pildas ezers un Bižas ezers.

Ludzas novadā ir daudz vērtīgu dabas teritoriju un ievērojamu dabas objektu. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas aizņem 4950,32 ha jeb 5,18% no novada teritorijas. Tie ir dabas parki, dabas liegumi, mikroliegumi, dabas pieminekļi un dižkoki. Novada teritorijā atrodas 49 valsts nozīmes un 15 vietējas nozīmes kultūras pieminekļi.

Novada demogrāfiskā situācija

Uz 2017. gada 1. janvāri novadā ir reģistrēti 13 733 iedzīvotāji, no tiem 8 601 dzīvo Ludzas pilsētā, kas ir 62,6% no kopējā novada iedzīvotāju skaita. Iedzīvotāju skaits no 2012. līdz 2017. gadam Ludzas novadā samazinās apmēram 2,5 reizes straujāk nekā vidēji valstī, kas skaidrojams galvenokārt ar pieaugošu iedzīvotāju migrāciju un zemu dzimstības līmeni.

Ludzas novadā, tāpat kā valstī kopumā, notiek iedzīvotāju novecošanās. 2017. gada sākumā Ludzas novadā uz 1 000 darbaspējas vecuma iedzīvotājiem vidēji bija 540,96 bērni, pusaudži un pensijas vecuma iedzīvotāji.

Darbaspējas vecuma iedzīvotāju īpatsvars pakāpeniski samazinās un uz 01.01.2017. tas ir 68,89% no kopējā iedzīvotāju skaita. Pensionāru un gados vecu iedzīvotāju skaita pieaugums situācijā, kad samazināsies darbaspējīgo skaits, rada papildu slogu valsts sociālās nodrošināšanas un medicīniskās aprūpes sistēmai un noteikti pašvaldībai.

Vīriešu un sieviešu īpatsvars Ludzas novada kopējā iedzīvotāju skaitā būtiski nemainās, un 2017. gada sākumā vīriešu vidēji ir par 6,7% mazāk nekā sieviešu.

Ludzas novads teritoriāli atrodas pierobežas zonā, kas jūtami ir ietekmējis iedzīvotāju nacionālo sastāvu. Daudzvalodība var tikt veiksmīgi izmantota komunikāciju aktivitātēs, bet vēsturiski veidojušies ekonomiskie sakari rada priekšrocību veiksmīgai pārrobežu sadarbībai.

Ekonomikas attīstība

Ludzas novada uzņēmumos uz 01.01.2017. bija nodarbināti 1912 strādājošie, 52,4% no tiem strādā valsts pārvaldēs un pašvaldību iestādēs.

Bezdarba līmenis 2017. gada vidū Ludzas novadā bija 18,1%. Darba vietu trūkums kavē jauniešus pēc mācību beigām atgriezties novadā un ir par iemeslu kvalificēta darbaspēka aizplūšanai uz lielpilsētām un ārvalstīm.

Uz 01.01.2017. Ludzas novadā ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits bija 355, saimnieciskās darbības veicēji – 413 fiziskās personas. Sadalījumā pēc uzņēmējdarbības formas Ludzas novadā dominē kapitālsabiedrības – 187, zemnieku saimniecības – 150, individuālie komersanti – 103.

Ludzas novada uzņēmumi ar lielāko 2016. gada apgrozījumu (virs 1 milj. EUR) ir: SIA „ARIOLS”, SIA „Ludzas maiznīca, SIA “Mauriņi 57”, SIA „Ludzas medicīnas centrs”, SIA “Lescinsky Service”, SIA “Certrārija”.

Dominējošās lauksaimniecības nozares Ludzas novadā ir: zemkopība – graudu, lopbarības kultūru, rapša un linu audzēšana, lopkopība – piena un gaļas lopkopība. Lielākie mežizstrādes un kokapstrādes uzņēmumi ir SIA „Mauriņi 57” un ZS „Mežāres A” un SIA “ERA-M”.

Ludzas novada teritorijā nav vienmērīgs tirdzniecības un pakalpojumu pārklājums – pagastu centros visbiežāk ir pieejams tikai pakalpojumu minimums, lauku teritorijās daudzviet nedarbojas pārtikas veikali.

Novada administratīvajā centrā ir pieejami daudzpusīgi sadzīves pakalpojumi, ir apdrošināšanas firmu tīkls. Lielākie mazumtirdzniecības uzņēmumi ir koncentrēti Ludzas pilsētā – lielveikali „Maxima”, „Centrs”, „Mego”.

Ludzas novadā esošā transporta infrastruktūra ir labi attīstīta, un ES robeža ar Krievijas Federāciju padara novadu pievilcīgu kravu pārvadājumiem. Šobrīd novada potenciāls tranzīta kravu plūsmu apkalpošanā netiek pietiekoši izmantots un piedāvā iespējas uzņēmējdarbības attīstībai kravu pārvadājumu un transporta pakalpojumu jomā.

Uzņēmējdarbības attīstības sekmēšanai novadā pēc pašvaldības un vietējo uzņēmēju iniciatīvas 2009. gada janvārī Ludzas novada pašvaldībā sāk darbu Uzņēmēju konsultatīvā padome.

Uz Latgales plānošanas reģiona ES struktūrfondu informācijas centra bāzes ir izveidota Latgales plānošanas reģiona struktūrvienība - Latgales uzņēmējdarbības centrs (LUC). LUC ietvaros Ludzas novadā kopš 2016. gada aprīļa darbojas komercdarbības konsultants.

Iedzīvotāju labklājība un ieņēmumi

Pastāv ienākumu līmeņa būtiskas reģionālās atšķirības – vidējā bruto darba samaksa Latgales reģionā un Ludzas novadā 2016. gadā bija 633 EUR, kas ir par 46,4% zemāka par vidējo bruto darba samaksas apjomu valstī. Vidējā bruto darba samaksa valstī pārsniedz vidējo bruto darba samaksu Latgales reģionā sabiedriskajā sektorā vidēji par 33%, privātajā sektorā vidēji par 71%. Latgalē strādājošie ierindojušies pēdējā vietā valsts un reģionālajā „algu reitingā”. Taču salīdzinoši zemākas darbaspēka izmaksas palielina investīciju piesaistes iespējas novada teritorijai, izveidojot jaunas darbavietas un samazinot bezdarba līmeni kā novadā, tā arī Latgales reģionā kopumā.

Transporta infrastruktūra

Valsts autoceļu kopējais garums Ludzas novadā sastāda 339,436 km, no kuriem valsts galvenais autoceļš – A12 - Jēkabpils – Rēzekne – Ludza – Krievijas robeža – 44,47 km garumā, 2 reģionālie (1. šķiras) autoceļi – 67,92 km garumā, vietējie (2. šķiras) autoceļi – 230,566 km garumā. Ludzas novadā ir 66,40 km meža ceļu.

Vairāki valsts autoceļi novada teritorijā atrodas avārijas stāvoklī: valsts galvenā autoceļa A12 Jēkabpils – Rēzekne - Ludza – Krievijas robeža ceļa posmi 4,01 km garumā, reģionālie autoceļi 11,94 km garumā, vietējie autoceļi 80,01 km garumā.

No 472,72 km pašvaldības autoceļu tikai 5,87 km ir asfaltēti; kopējais ielu garums ir 66,096 km, tai skaitā 37,906 km asfaltētas ielas; kopējais tiltu garums uz pašvaldības ceļiem un ielām – 82 m.

Paralēli autoceļam A12 novada teritoriju šķērso starptautiskas nozīmes dzelzceļa līnija Rīga – Maskava, kas nodrošina gan kravas, gan pasažieru pārvadājumus.

Reģionālās vietējās nozīmes autobusu maršruti pilnībā pārklāj Ludzas novada teritoriju, savienojot apdzīvotās vietas ar galvenajiem attīstības centriem. Sabiedriskā transporta pakalpojumu sniedzējs reģionālajos vietējās nozīmes maršrutos Ludzas novadā ir SIA „Ludzas ATU”. Reģionālās nozīmes starppilsētu pārvadājumus Ludzas novada teritorijā iedzīvotājiem nodrošina vairāki sabiedriskā transporta pakalpojumu sniedzēji: SIA „Norma A”, SIA Daugavpils AP.

Skolēnus uz skolu nogādā 10 pašvaldības autobusi un 4 vieglās automašīnas. Autobusu pakalpojumus 2017./2018. mācību gadā izmanto 190 skolēni. Vidējās transporta izmantošanas izmaksas nokļūšanai no dzīvesvietas līdz izglītības iestādei un atpakaļ uz 1 skolēnu dienā ir 3,00 EUR, pie nosacījuma, ka brauc visi skolēni.

Informācijas sabiedrība

Sakaru līniju un stacionāro elektronisko sakaru pakalpojumus Ludzas novadā nodrošina SIA „Lattelecom”.

Mobilās telekomunikācijas – mobilo internetu un datu pārraidi piedāvā visi Latvijā licencētie operatori – SIA „Latvijas Mobilais Telefons”, SIA „Tele2”, SIA „Bite Latvija”, AS “Telekom Baltija/ TRIATEL”.

Ludzas novadu šķērso starptautiskas nozīmes optiskie kabeļi. Šie kabeļi ir pamats turpmākai telekomunikāciju tīkla attīstībai. Tas nodrošina ciparu sistēmā pieslēgto abonentu skaita pieaugumu, kopumā uzlabojot telekomunikāciju pakalpojumu kvalitāti.

Ludzas novadā reālais nodrošinājums ar radio un virszemes televīzijas pārklājumu ir viduvējā līmenī. Kaut arī retranslācijas tornis atrodas samērā tuvu – Rēzeknē, lielā teritorijas daļā praktiski nav uztveramas valsts radio un TV programmas. Sevišķi asi tas izjūtams pierobežā.

Analogās, ciparu, digitālās un kabeļtelevīzijas pakalpojumus Ludzas novadā nodrošina SIA „Baltcom” un SIA „E-Vels”. Digitālās satelittelevīzijas pakalpojumus nodrošina „VIASAT Latvija”. Digitālās, kabeļtelevīzijas, interaktīvās un virszemes televīzijas pakalpojumus nodrošina SIA „Lattelecom”.

Interneta pieslēgums ir pieejams kā Ludzas pilsētā, tā arī visos Ludzas novada pagastu centros. Ludzas novadā interneta pieslēgumus piedāvā SIA „Lattelecom”, TRIATEL, SIA “Baltcom”, IK “Twist”.

Ludzas novada pašvaldībai ir oficiālā mājas lapa www.ludza.lv, kas atbilst informēšanas un mijiedarbības līmenim. Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas izmantošana publisko pakalpojumu sniegšanā un saņemšanā Ludzas novada pašvaldībā attīstītās samērā lēni. Joprojām notiek plaša „papīra komunikācija” starp iestādēm, jo informācijas apmaiņai nav izveidotas atbilstošas vienotas informācijas sistēmas. Nav izveidota Elektroniskā pārvalde (e-pārvalde).

Enerģētika

Ludzas novadā tiek izmantoti dažādi tehniskās siltumapgādes veidi: centralizēta siltumapgādes sistēma, lokālā apkure un individuālā apkure. Karstā ūdens apgāde tiek nodrošināta vai nu centralizēti vai arī individuāli. Kā kurināmā veids siltumapgādes nodrošināšanai pārsvarā tiek izmantota koksne – malka, granulas un šķelda, atsevišķi uzņēmumi izmanto arī šķidro kurināmo – dīzeļdegvielu un akmeņogles.

Centralizētā siltumapgāde Ludzas novadā tiek nodrošināta Ludzā, Rundēnu pagasta Rundēnos un Cirmas pagasta Tutānos, kā arī daļā pagastu centru dzīvojamos kvartālos. Ludzas pilsētā siltumapgādi nodrošina siltuma ražotājs SIA “Ludzas Bio-enerģija” un siltuma ražotājs (katlumāja Lauktehnikas rajonā) un siltuma piegādātājs SIA “Ludzas apsaimniekotājs”.

Elektroapgādi novada teritorijā nodrošina VAS “Latvenergo” AS “Sadales tīkls” Austrumu reģiona Ludzas nodaļa, kas veic ikdienas uzturēšanas darbus, novērš tehniskās avārijas un modernizē esošās elektrolīnijas piešķirtā finansējuma ietvaros.

Ludzas novadu nešķērso maģistrālie un sadales dabasgāzes vadi. Ludzas novads nav savienots ar Latvijas centralizētajiem dabasgāzes tīkliem, tādēļ novada iedzīvotājiem nav pieejama dabasgāze. Novada iedzīvotājiem tiek piedāvāta sašķidrinātā gāze, ko patērētājiem piegādā SIA “Latvijas propāna gāze”.

Nekustamais īpašums

Ludzas novada pašvaldības īpašumā atrodas 523,0 ha zemes, no tiem 29% aizņem mežsaimniecības zeme un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, 27% lauksaimniecības zeme, 13% sabiedriskās nozīmes objektu apbūves zeme un 10% - pārējā zeme.

Ludzas novada pašvaldības dzīvojamo fondu veido 226 pašvaldības dzīvojamās mājas, kurās atrodas 940 dzīvokļi un ar tiem funkcionāli saistītās 59 palīgēkas, un 76 palīgceltņu daļu vienības. 178 dzīvojamās mājas (kopējā platība 154583,31 m²) atrodas Ludzas pilsētā un 48 dzīvojamās mājas (kopējā platība 3435,43 m²) atrodas novada pagastu teritorijās.

Ludzas pilsētā atrodas 7 sociālie dzīvokļi (kopējā platība 616,42 m²). Lai mazinātu nelabvēlīgo ietekmi uz mazturīgākajiem iedzīvotājiem un uzlabotu sociālo situāciju novadā, pašvaldībai jānodrošina papildus sociālie dzīvokļi.

Lielākā daļa pašvaldības dzīvojamā fonda ir novecojusi, tam nepieciešami renovācijas un energoefektivitātes pasākumi. Turklāt pašvaldībai trūkst nepieciešamo finanšu līdzekļu, lai veidotu jaunu dzīvojamo fondu.

Gaisa kvalitāte

Gaisa kvalitāti Ludzas novadā ietekmē stacionārie un mobilie gaisa piesārņojuma avoti, kā arī gaisa piesārņojuma potenciālie avoti ārpus novada teritorijas. Galvenie mobilie gaisa piesārņojuma avoti ir autotransports un dzelzceļš (lokomotīves). Sakarā ar to, ka Ludzas novadā nav attīstītas rūpniecības, galvenie stacionārie gaisa piesārņotāji ir katlumājas. Pozitīva tendence ir tā, ka siltuma ražotāji veic siltuma ražošanas iekārtu uzlabošanu un modernizāciju, kas būtiski samazina gaisa

piesārņojošo vielu ietekmi uz apkārtējo vidi.

Ūdens kvalitāte un ūdenssaimniecība

Ludzas novadā dzeramais ūdens pilnībā tiek nodrošināts no pazemes ūdens resursiem, kas iegūti no Pļaviņu – Daugavas horizonta. Pazemes ūdeņi ir dabiski ķīmiski un bakterioloģiski tīri, bet neatbilst dzeramā ūdens prasībām pēc Fe (dzelzs) satura. Lai uzlabotu ūdens kvalitāti, novada teritorijā darbojas 10 atdzelžošanas iekārtas, 5 no tām atrodas Ludzas pilsētā.

Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra datu bāzes uzskaitē Ludzas novadā ir 246 urbumi, no kuriem tiek ekspluatēti 68 urbumi. Lielākā daļa urbumu ir pašvaldības pārziņā, daļa urbumu ir uzņēmumu, individuālo lietotāju pārziņā. Novadā ir vairāk nekā 150 neapsaimniekotu urbumu.

Galvenie ūdens patērētāji Ludzas novadā ir iedzīvotāji, sabiedriskās ēkas, komercuzņēmumi un pārvaldes iestādes, kā arī daudzdzīvokļu māju saimnieciskais sektors, zemnieku saimniecības sektors un ražošanas sektors. Ūdens patēriņš ražošanas vajadzībām pa gadiem pakāpeniski samazinās, komunālajām un sadzīves vajadzībām pieaug.

Centralizētā ūdensapgādes sistēma ir lielākajā daļā no Ludzas pilsētas teritorijas, savukārt pagastu administratīvajos centros un dažās lauku apdzīvotajās vietās (ciematos) ir daļēja centralizēta ūdensapgādes sistēma. Pārējie iedzīvotāji ūdens ieguvei izmanto autonomas ūdensapgādes sistēmas: šahtveida akas vai individuālos artēziskos urbumus.

Ludzas pilsētas centralizētā ūdensapgādes sistēma aptver 60% no pilsētas teritorijas un apkalpo ~71% iedzīvotāju un ~95 % komercuzņēmumus un iestāžu. Apmēram 90% centralizētās ūdensapgādes sistēmas lietotāju dzīvokļos ir uzstādīti ūdens skaitītāji. Pagastos centralizētās ūdensapgādes sistēmas apkalpo vidēji 49 % ciemu iedzīvotājus, uzņēmumus un iestādes.

Kanalizācijas sistēma

Ludzas pilsētā ir centralizētā kanalizācijas sistēma, kura pārklāj ~65% no pilsētas apbūvētās teritorijas un apkalpo ~70% iedzīvotāju un ~93% ražošanas uzņēmumu un sabiedrisko iestāžu. Savukārt pagastu administratīvajos centros un dažās lauku apdzīvotajās vietās (ciematos) ir daļējā centralizētā kanalizācijas sistēma, kas apkalpo vidēji 43% ciemu iedzīvotājus, uzņēmumus un iestādes.

Sadzīves notekūdeņi no apdzīvotajām vietām galvenokārt tiek savākti kanalizācijas sistēmā, novadīti uz notekūdeņu attīrīšanas iekārtām un pēc attīrīšanas tālāk novadīti ūdenstecēs vai ūdenstilpnēs. Uz 2017. sākumu Ludzas novadā uzskaitītas 2 mehāniskās notekūdeņu attīrīšanas iekārtas un 17 bioloģiskās notekūdeņu attīrīšanas iekārtas.

Ludzas novada Ludzas pilsētā darbojas slēgtā un vaļējā tipa lietus ūdens kanalizācijas sistēma. Kopā lietus ūdens kanalizācijas sistēma apkalpo aptuveni 80% no pilsētas apbūvētās teritorijas. Pārsvārā lietus ūdeņi bez attīrīšanas tiek novadīti vietējos ūdens novadīšanas grāvjos un tālāk ūdenstilpnēs. Daudzviet lietus ūdens novadīšanas komunikācijas ir jāatjauno vai jāizbūvē no jauna. Dažās pilsētas ielās nav nodrošināta lietus ūdens savākšana, grāvji ir aizauguši un caurtekas bojātas.

Ludzas novada lauku teritorijā darbojas vaļējā tipa lietus ūdens kanalizācijas sistēma – novadgrāvji un caurtekas, un lielākā daļa šo būvju ir kritiskā stāvoklī. Pārsvārā lietus ūdens novadīšana laukos ir tieši saistīta ar meliorācijas sistēmām. Lielākā daļa meliorācijas sistēmu Ludzas novadā atrodas privātīpašumos un netiek uzturētas atbilstoši LR normatīvo aktu prasībām, kā rezultātā tiek applūdinātas un pārpurvotas lielas teritorijas, bojāti un izskaloti valsts un pašvaldības ceļi.

Atkritumu apsaimniekošana

Visi sadzīves atkritumi tiek transportēti uz SIA “ALAAS” sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonu “Križevņiki”, kas atrodas Ozolaines pagastā Rēzeknes novadā. Nesankcionētu atkritumu izgāztuvju Ludzas novadā nav.

Ludzas pilsētā atkritumu apsaimniekošanas sistēmā šobrīd ir iesaistīti ap 89% iedzīvotāju, bet lauku teritorijās tikai 48,8%.

SIA „Ludzas apsaimniekotājs” nodarbojas ar sadzīves atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu, šķirošanu vai uzglabāšanu. Šķiroto atkritumu savākšanas laukums atrodas Rūpniecības ielā 2a, Ludzā. 2017. gadā tika nodota ekspluatācijā sadzīves atkritumu šķirošanas līnija un uzcelta noliktava. Dalītai atkritumu vākšanai pašvaldības SIA „Ludzas apsaimniekotājs”, sadarbībā ar Latvijas Zaļo punktu, vairākos pilsētas rajonos ir uzstādījis dzeltenās krāsas konteinerus neliela izmēra sadzīves atkritumus šķirošanai.

Bīstamo atkritumu savākšanas punkts atrodas Kreičos Isnaudas pagastā, to apsaimnieko pašvaldības SIA „Ludzas apsaimniekotājs”.

Palielinoties sadzīves atkritumu daudzumam, aktuāla kļūst nepieciešamība attīstīt atkritumu šķirošanu un dalītās atkritumu vākšanas sistēmas, kas novadā funkcionē nepilnīgi, skarot atsevišķas atkritumu grupas.

Sabiedriskā kārtība un drošība

Sabiedrisko kārtību un drošību Ludzas novadā nodrošina Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes Ludzas iecirknis.

Sociālā drošība un sociālie pakalpojumi

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšanu un pakalpojumu administrēšanu Ludzas novada teritorijā nodrošina pašvaldības iestāde – Ludzas novada Sociālais dienests.

Viens no sociālās palīdzības īstenošanas galvenajiem līdzekļiem ir pabalsti, kas tiek piešķirti trūcīgām ģimenēm un trūcīgām personām, kuru skaits pēdējos gados nedaudz samazinās.

2016. gadā novadā reģistrētas 958 trūcīgās ģimenes un 1690 trūcīgās personas.

Sociālā dienesta darbinieki veic sociālo darbu ar sociālā riska ģimenēm ar bērniem. Bērnu ilgstošo sociālo aprūpi un sociālo rehabilitāciju nodrošina sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Bērnu Oāze”.

Pakalpojuma „Aprūpe mājās” ietvaros tiek sniegta palīdzība pensijas vecuma personām un personām ar invaliditāti, kuras funkcionālo traucējumu dēļ nespēj patstāvīgi veikt ikdienas mājas darbus vai personīgo aprūpi, dzīvo vienas vai ar šo personu kopā dzīvojošie ģimenes locekļi vai kopā dzīvojošas personas veselības stāvokļa dēļ nevar nodrošināt aprūpi.

Ludzas novadā darbojas viena ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija – sociālās aprūpes centrs „Ludza” Garbaros Cirmas pagastā (vietu skaits 49 iemītniekiem). Iestāde nodrošina mājokli, diennakts aprūpi un sociālo rehabilitāciju personām, kuras funkcionāla stāvokļa dēļ nespēj sevi aprūpēt, un nepieciešamais apjoms pārsniedz aprūpei mājās noteikto aprūpi. Maznodrošinātām (trūcīgām) vai sociāli mazaizsargātām personām (ģimenēm) Ludzā ir pieejami sociālie dzīvokļi, taču to skaits ir nepietiekams. Sociālajā dienestā ir pieejama arī psiholoģiskā palīdzība – konsultēšana, korekcijas nodarbības, izpēte, diagnostika, grupu nodarbības un apmācības.

Kopš 2015. gada Ludzā ir pieejama atskurbtuve.

Izglītība

Ludzas novadā darbojas sešas PII, kurās strādā 74 pedagogi. 2017./2018. mācību gadā pirmsskolas izglītības programmas apgūst 492 izglītojamie, tajā skaitā 180 piecgadīgie un sešgadīgie bērni.

2017./2018. mācību gadā novadā darbojas septiņas vispārējās izglītības mācību iestādes, kurās strādā 153 pedagogi. Vispārīzglītojošās izglītības programmas apgūst 1 294 skolēni.

Bērnu un jauniešu interešu izglītības programmas Ludzas novadā īsteno pašvaldības iestādes: Ludzas novada Bērnu un jauniešu centrs, Ludzas Mūzikas pamatskola, J.Soikāna Ludzas mākslas skola un Ludzas novada Sporta skola.

Ludzas novada BJC organizē 44 interešu pulciņus, izglītības programmu apgūst 620 audzēkņi.

2017./2018. mācību gadā Ludzas Mūzikas pamatskolā skolā strādā 28 pedagogi, no tiem 19 strādā profesionālās ievirzes mūzikas izglītības programmās. Skolā mācās 193 izglītojamie.

2017./2018. mācību gadā mācības J.Soikāna Ludzas mākslas skolā ir uzsākuši 244 audzēkņi.

Ludzas novada Sporta skolā darbojas 42 grupas: svarcelšanas nodaļā – 4 grupas, vieglatlētikas nodaļā – 13 grupas, handbola nodaļā – 20 grupas, futbola nodaļā – 5 grupas. 2017./2018. mācību gadā Ludzas novada Sporta skolā nodarbojas 617 audzēkņi.

Izglītības iestādes aktīvi piedalās vietējā, valsts un starptautiskā mēroga projektu realizācijā un sadarbībā ar novada kultūras iestādēm organizē un piedalās dažādos kultūras un atpūtas pasākumos, sacensībās, konkursos, izstādēs u.c.

Kultūra

Ludzas novada teritorijā 11 Tautas namos darbojas kori, deju kolektīvi, folkloras kopas, vokālie ansambļi, pūtēju orķestri un bērnu un pieaugušo amatierteātri.

Bibliotēku tīkls aptver visu Ludzas novadu. Katrā pagastā darbojas viena bibliotēka (Isnaudas pagasta teritorijā divas), kopskaitā 11 bibliotēkas. Ludzas pilsētas galvenā bibliotēka veic kā Ludzas novada, tā arī Kārsavas, Ciblas un Zilupes novadu galvenās bibliotēkas funkcijas.

Novadā darbojas Novadpētniecības muzejs – sabiedrībai pieejama pētnieciskā un izglītojošā iestāde, kas vāc, glabā, pēta un popularizē Austrumlatgales materiālās un nemateriālās kultūras vērtības, Latgales dabas bagātības un daudzveidību, tautas celtniecības pieminekļus.

Veselības aprūpe

2017. gadā primāro veselības aprūpi Ludzas novada iedzīvotājiem nodrošina 12 ģimenes ārstu prakses, 2 no tām reģistrētas lauku teritorijās – Pildas un Istras pagastos, 2 ārstu prakses pediatrijā un 4 ārstu prakses zobārstniecībā.

Ambulatoros veselības pakalpojumus izglītības iestādēs nodrošina 5 veselības punkti: PII „Namiņš”, PII „Pasaciņa”, PII „Rūķītis”, Ludzas 2. vidusskolā un Ludzas novada Sporta skolā. Novada lauku teritorijā darbojas feldšeru – vecmāšu punkti Brigu, Cirmas, Isnaudas, Nirzas, Ņukšu, Pureņu pagastos un lauku ambulances Istras un Pildas pagastos.

SIA “Ludzas medicīnas centrs” sniedz stacionāro, ambulatoro, konsultatīvo un profilaktisko palīdzību.

Ludzas novada teritorijā atrodas 2 Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta Latgales reģionālā centra ātrās medicīniskās palīdzības brigāžu punkti – Ludzas pilsētā un Ludzas novada Rundēnos.

Tūrisms

2009. gada 1. septembrī ir nodibināts Ludzas novada tūrisma informācijas centrs (TIC), kas tūrisma jomā sadarbojas ar kaimiņu – Ciblas, Kārsavas un Zilupes novadiem. Latvijas un ārvalstu ceļotāju piesaistei ir izveidota Ludzas tūrisma interneta mājas lapa.

Laika posmā no 1997. gada līdz 2017. gadam naktsmītņu skaits ir desmitkārtšojies, taču novadā trūkst ekonomiskās klases naktsmītņu. Uz 2017. gada sākumu Ludzas novadā ir reģistrētas 14 naktsmītnes, 2 viesnīcas, 1 lauku māja, 2 viesu mājas, 2 atpūtas bāzes, 3 brīvdienu mājas, 1 motelis, 1 brīvdienu dzīvoklis un 1 brīvdienu istaba, 1 dienesta viesnīca. Naktsmītnēs kopumā ir 380 gultasvietas.

Tūrisma attīstībai novadā īpaša nozīme ir visu iesaistīto pušu (uzņēmēju, amatnieku, TIC, muzeju, kultūras un izglītības iestāžu u.c.) koordinētai sadarbībai. Novadā darbojas „Ludzas amatnieku centrs” ar ekskursiju un līdzdarbošanās piedāvājumu, Lielā Latgaļu tirgus un vairāku tematisku pasākumu organizētājs. Tūristus piesaistoši un atpazīstami ir folkloras kopu festivāls „Gorūza”, popgrupu festivāli „Saules lietūs Latgalē” un „Jaunās zvaigznes”, citi vietējā un starptautiskā mēroga pasākumi.

Skaistas ainavas, bagātie dabas resursi, kultūrvēsturiskais mantojums, amatniecība un tradīciju mantojums ir potenciāls kultūras tūrisma, lauku un ekotūrisma, kā arī ūdens un aktīvā tūrisma attīstībai novadā. Lielu attālumu no lielākiem tirgiem un transporta mezglu dēļ, tūrisma potenciāls netiek izmantots pilnvērtīgi, taču uzlabojot novada sasniedzamību, šī problēma tiks atrisināta.

Publiskā pārvalde

Ludzas novada pašvaldība tika izveidota 2009. gada 1. jūlijā, kad administratīvi teritoriālās reformas rezultātā apvienojās 10 teritoriālās vienības – Ludzas pilsēta un Briģu, Cirmas, Isnaudas, Istras, Nirzas, Ņukšu, Pildas, Pureņu un Rundēnu pagasti. Novada administratīvais centrs ir Ludzas pilsēta. Pašvaldības sniegto pakalpojumu pieejamību pašvaldības teritoriālajās vienībās nodrošina 9 pagastu pārvaldes, pašvaldības funkciju īstenošanai darbojas 35 iestādes.

Novada teritorijas attīstības veicināšanai pašvaldība aktīvi darbojas vairākās biedrībās gan valsts, gan starptautiskā mērogā. Ar preses un mājas lapas starpniecību pašvaldība nodrošina pastāvīgu informācijas apmaiņu un sabiedrības viedokļu uzklaušanu.

2016.gadā novada teritorijā bija reģistrētas 44 sabiedriskās organizācijas, biedrības un nodibinājumi. Novadā nepieciešams attīstīt tādas organizācijas, kas apvieno iespējami daudz iedzīvotāju, lai stiprinātu sabiedrības saikni ar pašvaldību, kā arī organizācijas, kas aktīvi iesaistītu iedzīvotājus lēmumu pieņemšanas procesos dažādos jautājumos, nodrošinot iedzīvotāju interešu aizstāvību.

PIELIKUMI

1. PIELIKUMS

Derīgie izrakteņi Ludzas novada administratīvajā teritorijā

Būvmateriālu izejvielu atradnes

Numurs saskaņā ar LVĢMC reģistru	Atradne	Derīgā izrakteņa veids	Krājumu sadalījums kategorijās		Pilsētas, pagasta kods un nosaukums
			kategorija	tukst.m ³	
236	<u>Janova</u>	Smilts	A	154.96	684600 Brīgu pagasts
335	<u>Reiki - māls</u>	Māls	A	-	684600 Brīgu pagasts
1805	<u>Skrīni - 1959.g.</u>	Smilts	A	116.5	684600 Brīgu pagasts
1806	<u>Skrīni - 1986.g.</u>	Smilts	A	134.14	684600 Brīgu pagasts
		Smilts-grants	A	118.82	
1885	<u>Reiki - smilts</u>	Smilts	A	76.29	684600 Brīgu pagasts
225	<u>Cirma</u>	Smilts-grants	A	10.560	685000 Cirmas pagasts
1868	<u>Zelčeva</u>	Smilts	A	41.95	685000 Cirmas pagasts
		Smilts-grants	A	12.60	
336	<u>Lazdas</u>	Māls	A	-	685800 Isnaudas pagasts
404	<u>Mežavepri</u>	Saldūdens kaļķis	A	11.90	685800 Isnaudas pagasts
405	<u>Kreiči</u>	Saldūdens kaļķis	A	3.69	685800 Isnaudas pagasts
1808	<u>Kubulova</u>	Smilts	A	145.8	685800 Isnaudas pagasts
		Smilts-grants	A	21.60	
152	<u>Vecslabada</u>	Smilts	N	13435.0	686000 Istras pagasts
		Smilts-grants	A	192.0	
			N	3412.0	
234	<u>Pavlova</u>	Smilts	A	74.3	686000 Istras pagasts
		Smilts-grants	A	361.03	
547	<u>Vecslabada (progn.l.)</u>	Smilts	P	14000.0	686000 Istras pagasts
		Smilts-grants	P	560000.0	686000 Istras pagasts
403	<u>Dūneklis</u>	Saldūdens kaļķis	A	17.97	680100 Ludza
140	<u>Jakubi</u>	Smilts	P	16555.0	687800 Nirzas pagasts
407	<u>Kukarenki</u>	Saldūdens kaļķis	A	84.0	687800 Nirzas pagasts
2548	<u>Nirza</u>	Smilts	A	26.6	687800 Nirzas pagasts
		Smilts-grants	A	41.8	

401	<u>Pilda</u>	Saldūdens kaļķis	A	45.5	688000 Nukšu pagasts
832	<u>Bečeri (progn.l.)</u>	Smilts	P	35200.0	688000 Nukšu pagasts
1579	<u>Bečeri</u>	Smilts	A	32.4	688000
		Smilts-grants	A	46.73	Nukšu pagasts
2306	<u>Grāvīši</u>	Smilts	N	265.2	688000
		Smilts-grants	N	3.6	Nukšu pagasts
231	<u>Niriņi II</u>	Smilts-grants	A	73.35	688600 Pildas pagasts
233	<u>Jačmenišče</u>	Smilts-grants	A	152.20	688600 Pildas pagasts
240	<u>Porkaļi</u>	Smilts	A	5.56	688600
		Smilts-grants	A	28.89	Pildas pagasts
832	<u>Bečeri (progn.l.)</u>	Smilts	P	35200.0	688600 Pildas pagasts
1578	<u>Niriņi - 3</u>	Smilts	A	6.0	688600
		Smilts-grants	A	96.5	Pildas pagasts
1684	<u>Orca</u>	Smilts	A	111.67	688600 Pildas pagasts
1752	<u>Niriņi - 4</u>	Smilts	A/N	14.6/35.0	688600
		Smilts-grants	A/N	105.34/54.0	Pildas pagasts
1902	<u>Rogaiži</u>	Smilts	A	650.0	688600 Pildas pagasts
2277	<u>Kalnāji</u>	Smilts	A	300.43	688600
		Smilts-grants	A	261.64	Pildas pagasts
2284	<u>Grantiņi - Ludzas rajons</u>	Smilts-grants	A	302.75	688600 Pildas pagasts
2321	<u>Grantiņi II</u>	Smilts	A/N	- / 47.70	688600 Pildas pagasts
		Smilts-grants	A/N	132.25 /37.20	688600 Pildas pagasts
2362	<u>Celmiņi - Ludzas rajons</u>	Smilts	A	146.7	688600
		Smilts-grants	A	329.1	Pildas pagasts
		Smilšmāls	A	185.9	
2694	<u>Saškova</u>	Smilts	A	533.7	688600
		Smilts-grants	A	10.10	Pildas pagasts
141	<u>Rundēni</u>	Smilts-grants	P	52751.0	689200 Rundēnu pagasts
222	<u>Rundāni</u>	Smilts-grants	P	9510.0	689200 Rundēnu pagasts
223	<u>Kannova</u>	Smilts	A	134.5	689200 Rundēnu pagasts
224	<u>Lisova</u>	Smilts	A/N	292.4/202.4	689200
		Smilts-grants	A/N	77.16/56.60	Rundēnu pagasts

Avots: Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra, Latvijas derīgo izrakteņu atradņu reģistra datu bāze

Sapropēja atradnes

Ezera nosaukums	Platība, ha	Krājumi, tūkst m ³	Pagasts/ pilsēta
Brīgu ez.	17,0	974,6	Brīgu pagasts
Rimšu ez.	2,72	160,0	Brīgu pagasts
Dukānu ez.	51,0	1581,6	Cirmas pagasts
Križutu ez.	25,5	1045,5	Cirmas pagasts
Soidu ez.	16,0	646,4	Cirmas pagasts
Puntortu ez.	17,0	595,0	Cirmas pagasts
Pauguļu ez.	16,4	574,9	Cirmas pagasts
Gomeļmuižas ez.	7,5	262,7	Cirmas pagasts
Zeīļu ez.	44,8	Nav datu	Isnaudas pagasts
Rauzu ez.	10,2	Nav datu	Isnaudas pagasts
Istalsnas ez.	56,7	2660,0	Isnaudas pagasts
Cucurku ez.	3,5	96,7	Istras pagasts
Dolgoje ez.	11,3	370,0	Istras pagasts
Dziļezers	150,9	1682,6	Istras pagasts
Ilzas ez.	68,6	2761,0	Istras pagasts
Plusons	480,0	14025,6	Istras pagasts
Ubuļu ez.	20,0	103,1	Istras pagasts
Sporņa ez.	26,0	911,0	Nirzas pagasts
Vārsļavas ez.	7,8	255,5	Nirzas pagasts
Antosnovas ez.	10,0	522,0	Ņukšu pagasts
Augšsniedziņu ez.	46,9	244,2	Ņukšu pagasts
Gaveiku ez.	6,5	181,5	Ņukšu pagasts
Sleinovas ez.	25,4	863,3	Ņukšu pagasts
Vorkaļu ez.	13,8	259,9	Ņukšu pagasts
Baltaču ez.	7,5	134,0	Pildas pagasts
Lejassniedziņu ez.	36,0	1200,0	Pildas pagasts
Lielais Filandmuižas ez.	12,6	215,3	Pildas pagasts
Līdūkšņas ez.	95,5	833,1	Pildas pagasts
Nirinku ez.	5,3	78,2	Pildas pagasts
Porkaļu ez.	48,5	87,4	Pildas pagasts
Rancānu ez.	13,0	194,5	Pildas pagasts
Rovinkas ez.	3,6	122,2	Pildas pagasts
Rudņas ez.	3,5	127,5	Pildas pagasts
Šķirpānu ez.	16,7	239,2	Pildas pagasts
Tapšu ez.	3,5	119,6	Pildas pagasts
Vorcu ez.	24,4	530,4	Pildas pagasts
Vorkaļu ez.	8,8	259,9	Pildas pagasts
Mazais Kivdolovas ez.	14,7	Nav datu	Pureņu pagasts
Dūnakļa ez.	43,4	1506,2	Ludzas pilsēta
Mazais Ludzas ez.	28,5	1453,5	Ludzas pilsēta

Avots: Ludzas novada pašvaldību Teritorijas plānojumi

Kūdras atradnes

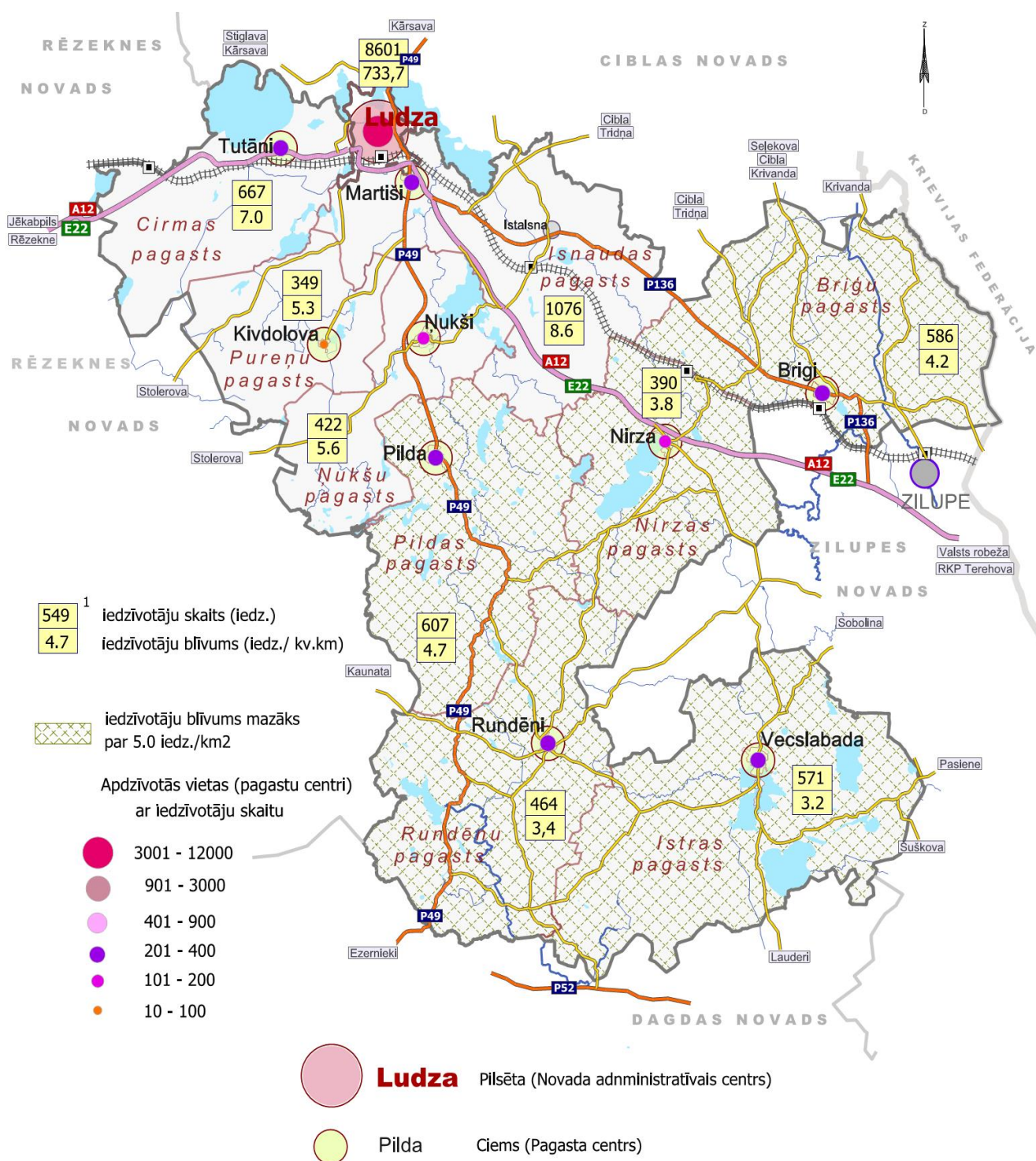
Pagasts	Atradņu skaits*
Brīģu pagasts	33
Cirmas pagasts	35
Isnaudas pagasts	40
Istras pagasts	113
Nirzas pagasts	49
Ņukšu pagasts	35
Pildas pagasts	108
Pureņu pagasts	36
Rundēnu pagasts	83

Avots: Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra, Latvijas derīgo izrakteņu atradņu reģistra datu bāze

* Tabulā norādīts atradņu un to daļu skaits, kas atrodas noteiktajā pagastā. Atradne var atrasties arī vairākos pagastos. Sīkāka informācija par kūdras atradnēm ir pieejama LVĢMC datu bāzē un pašvaldības Teritorijas plānojumā.

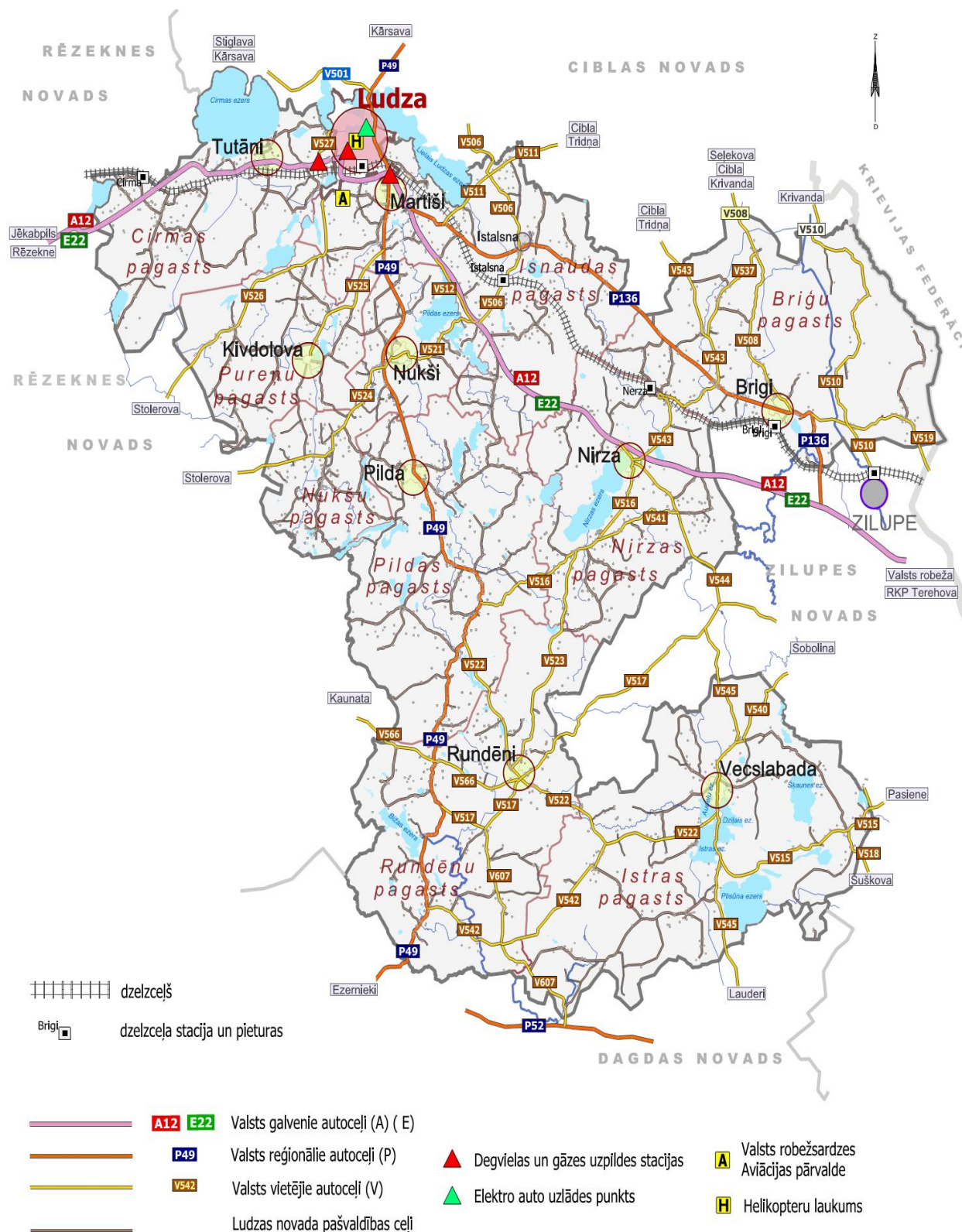
2. PIELIKUMS

Ludzas novada apdzīvojuma struktūra

¹ PLMP Iedzīvotāju reģistra statistikas dati uz 01.01.2017.

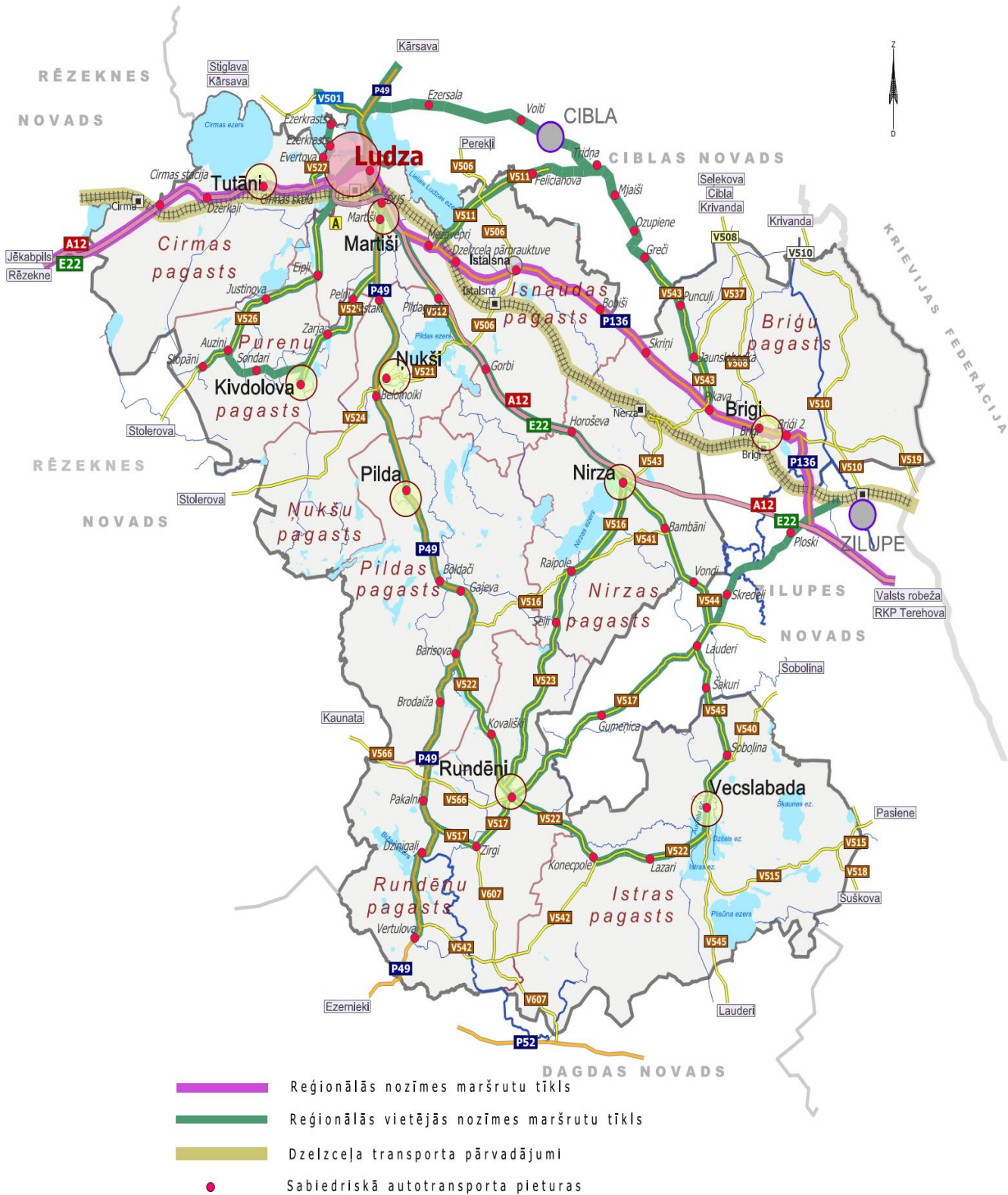
3. PIELIKUMS

Ludzas novada transporta infrastruktūra

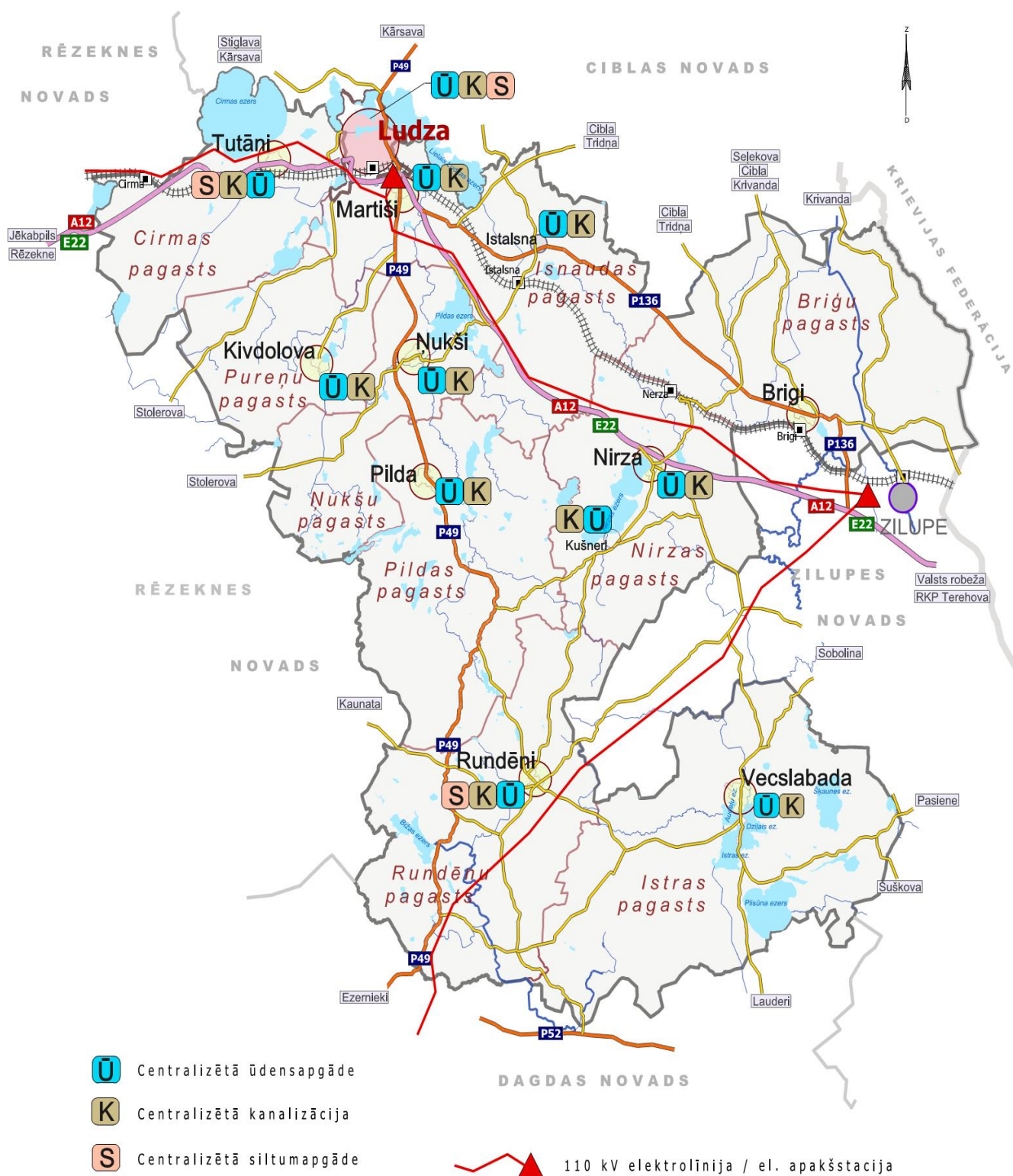
4. PIELIKUMS

Ludzas novada sabiedriskā transporta infrastruktūra

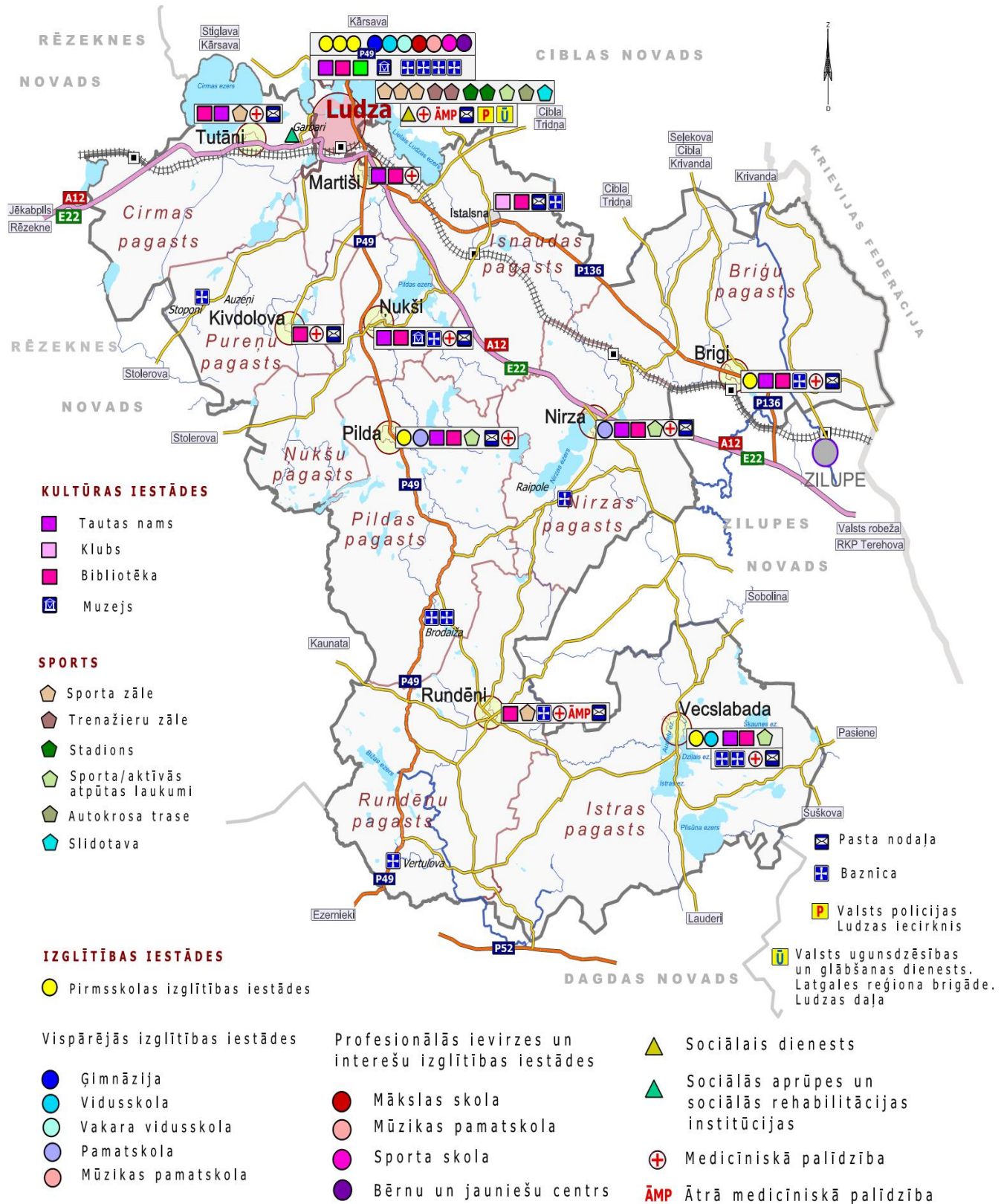
5. PIELIKUMS

Ludzas novada inženierkomunikāciju infrastruktūra

6. PIELIKUMS

Ludzas novada izglītības, kultūras, sporta, veselības, sociālā infrastruktūra

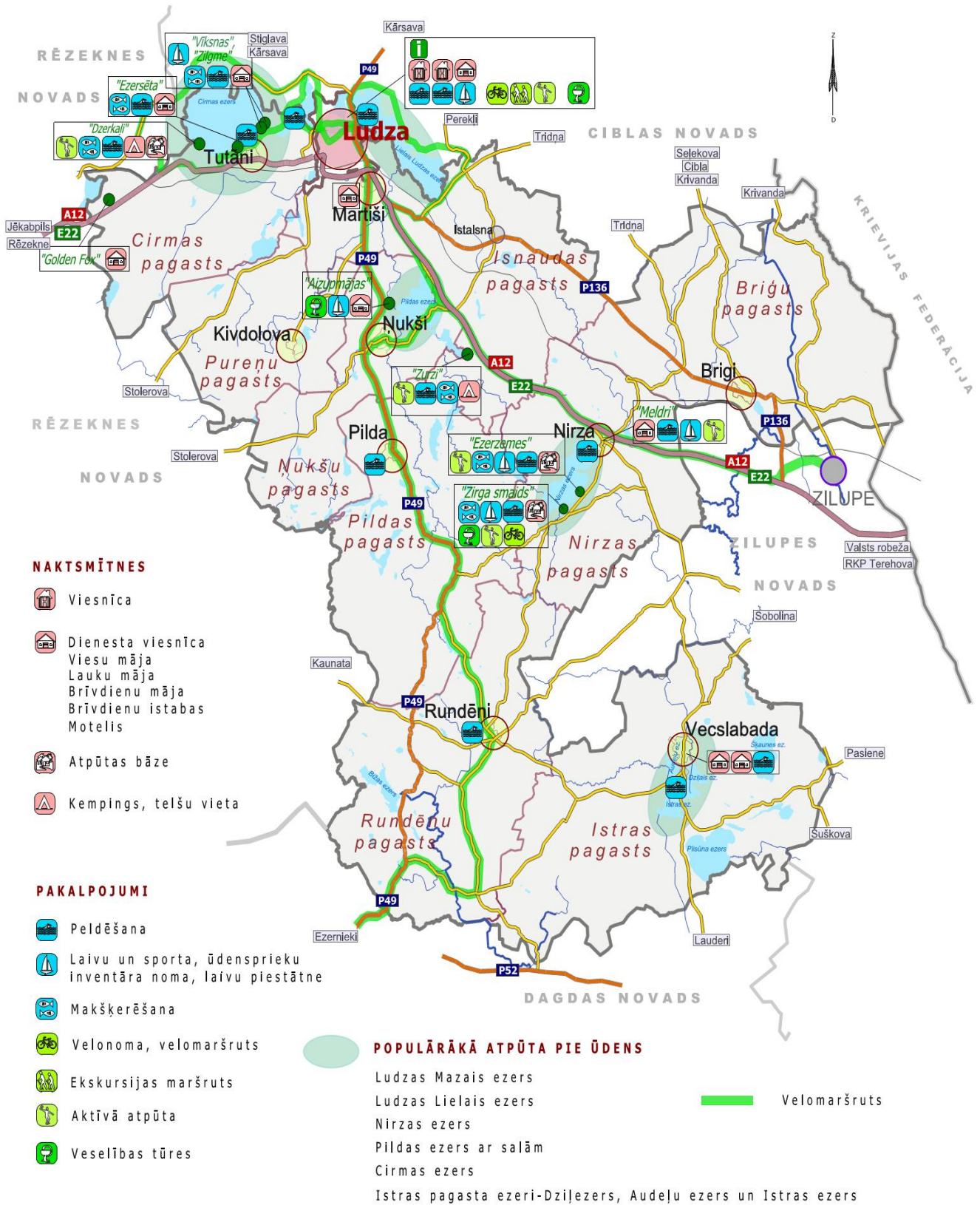

Tūrisma apskates objekti Ludzas novadā

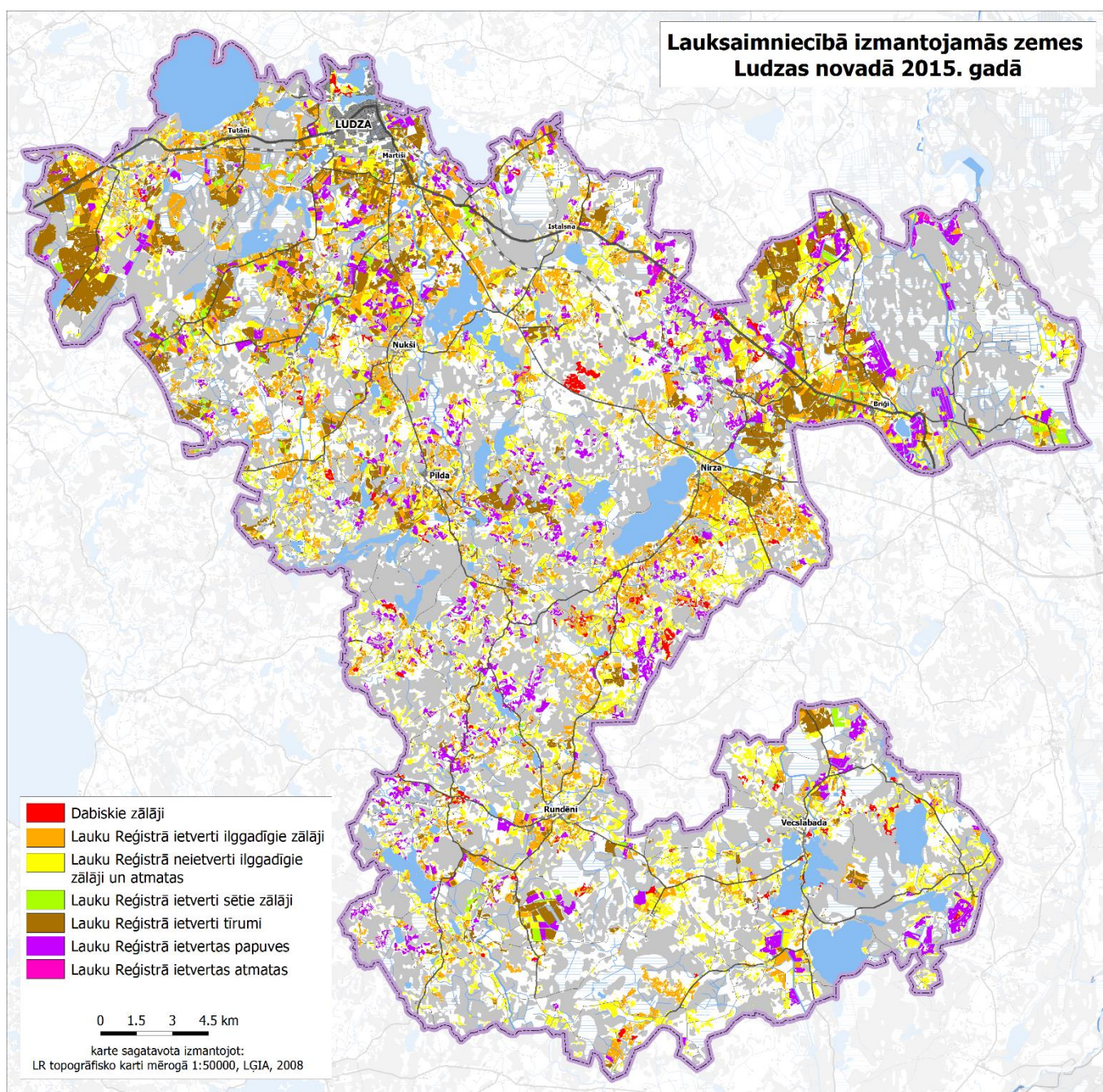
8. PIELIKUMS

Aktīvā tūrisma objekti Ludzas novadā

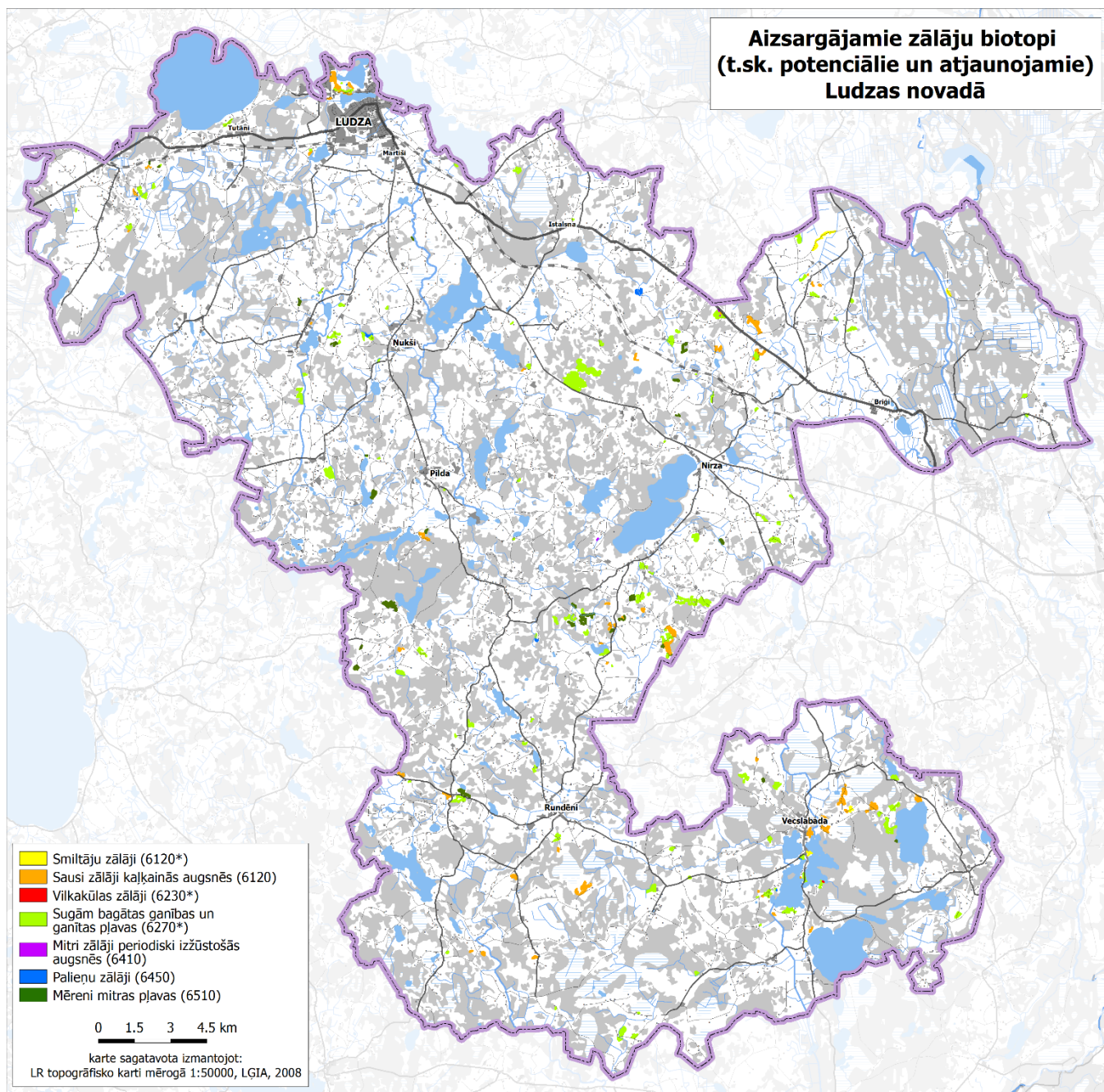
9. PIELIKUMS

Zālāju izplatība Ludzas novadā, 2015

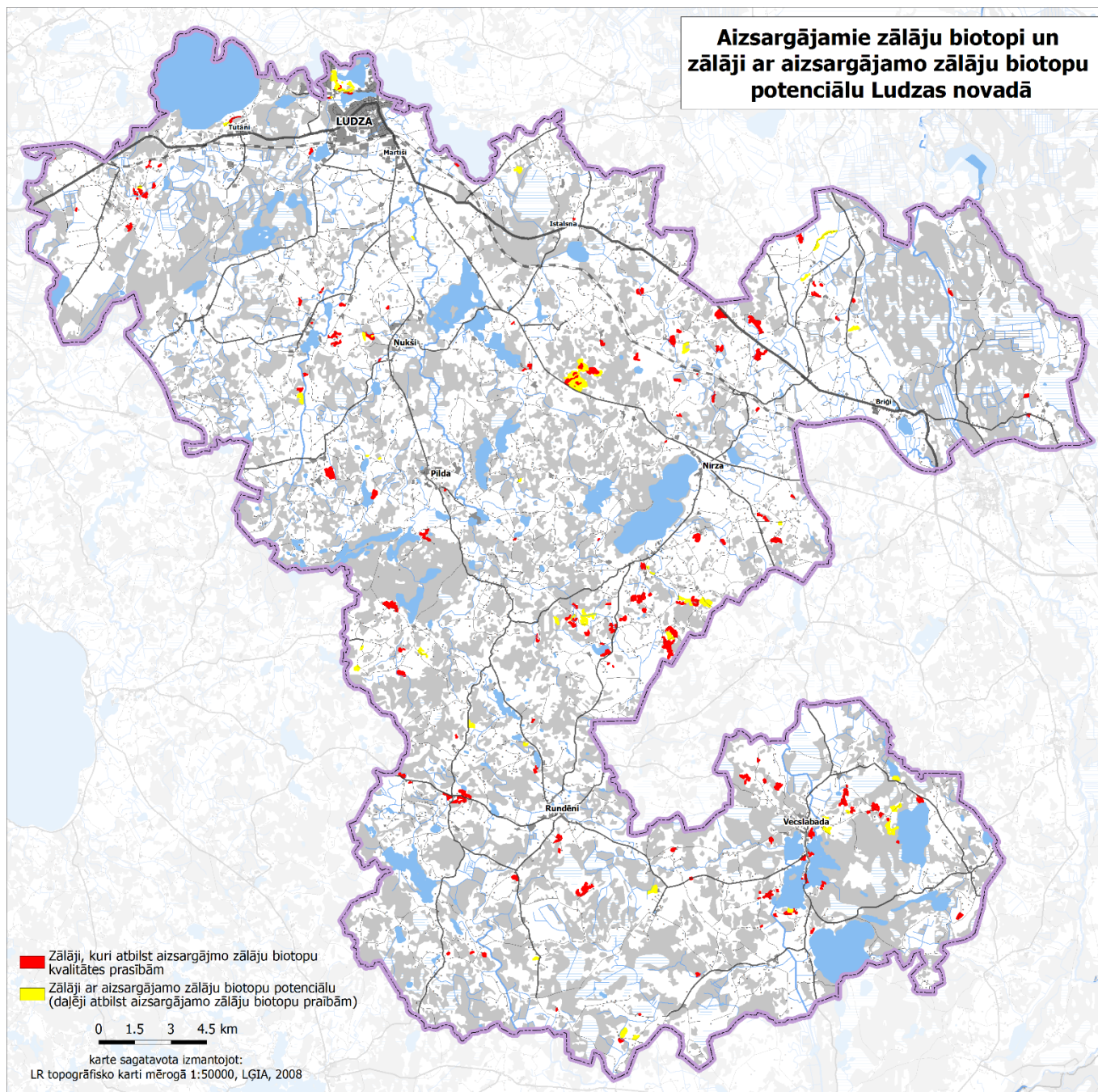
10. PIELIKUMS

Aizsargājāmie zālāju biotopi Ludzas novadā, 2014

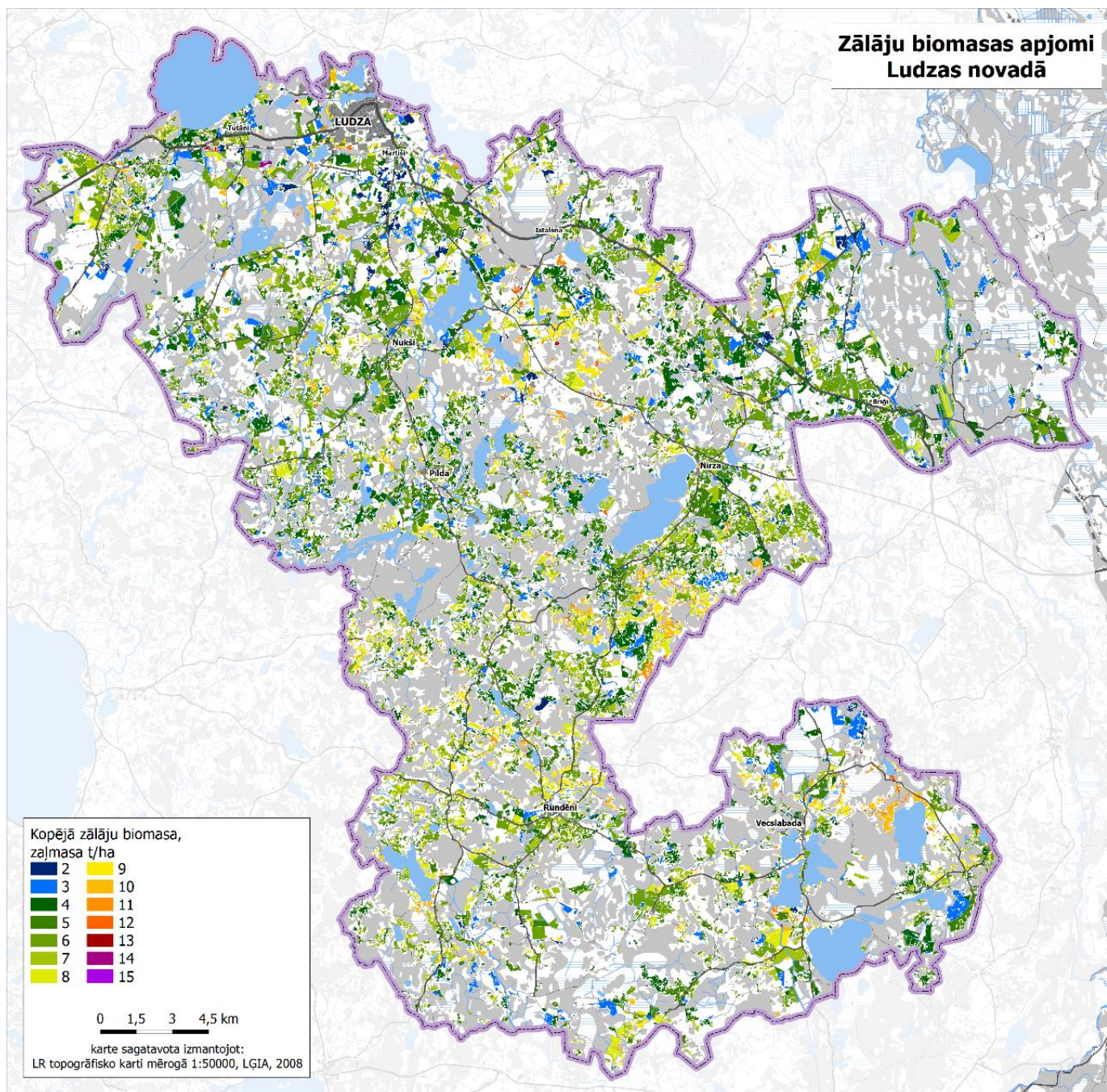
11. PIELIKUMS

Esošie, potenciālie un atjaunojamie Aizsargājamo zālāju biotopi Ludzas novadā, 2015

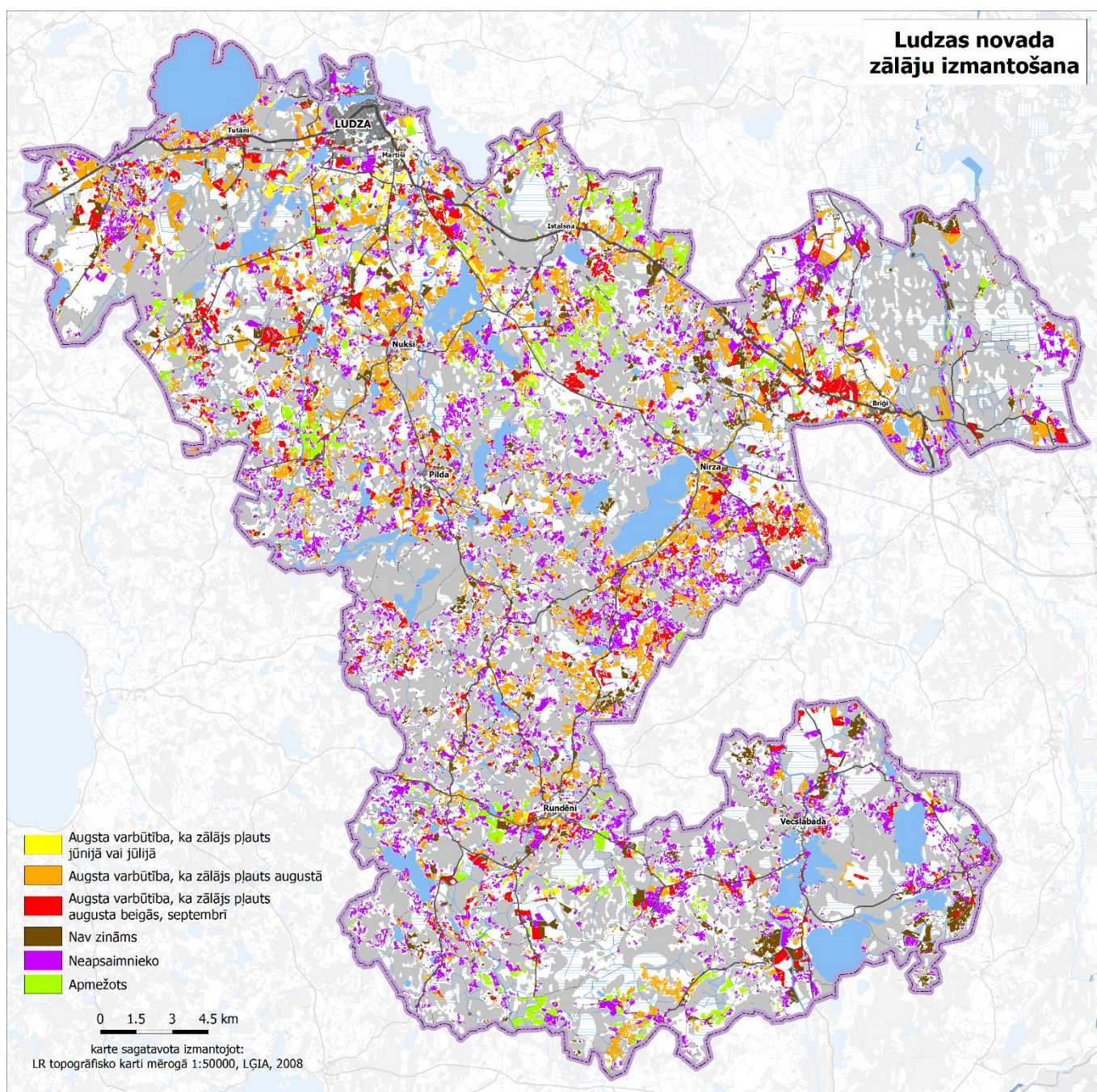
12. PIELIKUMS

Ludzas novada zālāju kopējā ražība 2014. gadā, zaļmasa t/ha

13. PIELIKUMS

Ludzas novada zālāju izmantošana, 2015

14. PIELIKUMS

Ludzas novada zālāju aizaugums ar kokiem un krūmiem, 2014./2015.

